

INSTITUTET FÖR BYGGDOKUMENTATION	
Accnr	
Plac	Sex

Former av flerbostadshus

R/mw

R108:1982

FORMER AV FLERBOSTADSHUS

Denna rapport hänför sig till forskningsanslag
780214-8 från Statens råd för byggnadsforskning
till avd för formlära, sektionen för arkitektur,
CTH, Göteborg.

I Byggforskningsrådets rapportserie redovisar forskaren sitt anslagsprojekt. Publiceringen innebär inte att rådet tagit ställning till åsikter, slutsatser och resultat.

R108:1982

ISBN 91-540-3794-8

Statens råd för byggnadsforskning, Stockholm

LiberTryck Stockholm 1982

INNEHÅLL

FÖRORD	5
SAMMANFATTNING	6
1. INLEDNING	7
1.1 Kommunikationsutrymmen	7
1.1.1 Horisontell kommunikation	7
1.1.2 Vertikal kommunikation	9
1.2 Lägenheter	9
2. HUS GRUPP 1 "Obegränsad" horisontell kommunika- tion, ej i fasad	13
3. HUS GRUPP 2 "Obegränsad" horisontell kommunika- tion, i fasad	33
4. HUS GRUPP 3 "Obegränsad" horisontell kommunika- tion, utanför fasad	49
5. FLERBOSTADSHUS GRUPPERNA 1 - 3 Några kommentarer	70
6. HUS GRUPP 4 Begränsad horisontell kommunikation, ej i fasad	71
7. HUS GRUPP 5 Begränsad horisontell kommunikation, i fasad	91
8. HUS GRUPP 6 Begränsad horisontell kommunikation, utanför fasad	107
9. FLERBOSTADSHUS GRUPPERNA 4 - 6 Några kommentarer	120
10. LITTERATUR	121

FÖRORD

Studiet av bostadshus inom dåvarande elementforskningsgruppen vid Chalmers Tekniska Högskola ägnades bland annat samband mellan lägenhetsplanering och varierande förutsättningar för husets konstruktion, uppbyggnad och måttförhållanden m m. Arbetet refererades i en BFR-rapport, R26:1976, Flerfamiljshus med planlösningsfrihet. Studiet har därefter fortsatt med inriktning på flerbostadshuset som en uppbyggnad av lägenheter, sammanbundna av gemensamma kommunikationsytor. En översikt av arbetet som givits namnet Former av flerbostadshus, lämnas i denna rapport.

I arbetet har under olika skeden medverkat följande arkitekter: Johan Hedborg, Kerstin Johansson, Lars Johnels, Wiktor Kowalski och Boel Losberg-Theman. Projektledare har varit Jan Wallinder. Arbetet har bedrivits inom Sektionen för arkitektur, CTH, avdelningen för formlära.

Göteborg i april 1982

SAMMANFATTNING

Ett flerbostadshus är sammansatt av de enskilda bostadslägenheterna och av gemensamma utrymmen från vilka dessa är tillgängliga. Dessa flerbostadshusets kommunikationsutrymmen omfattar, om huset har fler än en våning, ytor för horisontell och vertikal kommunikation.

Det har befunnits lämpligt att grunda den i rapporten refererade överblicken över former av flerbostadshus på principerna för kommunikationsutrymmenas organisation.

Sex principfall av de för husets lägenheter gemensamma horisontella kommunikationsytornas utsträckning och lägen urskiljes. Principfallen motsvaras i rapporten av sex avsnitt, betecknade Grupp 1-6. Där sammanställs i kommenterade översikter de till gruppen förda husens förändrade planeringsförutsättningar till följd av olika lägen av deras vertikala kommunikationsytor.

På samma sätt sammanställs och kommenteras för husen tillämpliga typer av lägenhetsytor. Åtta sådana typfall urskiljs, karakteriserade av antal och lägen av lägenheternas fria och därmed fönsterförsedda fasader. Hur lägenhetsytornas planeringsförutsättningar varierar med deras entréläge, dvs med lägenheternas anslutning till husets kommunikationsutrymmen, sammanställs och kommenteras.

Framställningen illustreras med ett hundratal tillämpningsexempel införda på uppslagens vänstersidor parallellt med högersidornas principiella text.

1 INLEDNING

De i denna rapport redovisade studierna har syftet att ge en exemplifierad överblick över möjligheter att sammanställa bostadslägenheter till flerbostadshus. Det har befunnits lämpligt att ordna materialet i två avsnitt: ett första som tar sikte på husets för dess lägenheter gemensamma kommunikationsutrymmen såsom trappor, korridorer och dylikt och ett andra som gäller de enskilda lägenheternas planeringsförutsättningar med avseende på entréläge och fria fasadsidor.

1.1 Kommunikationsutrymmen

Flerbostadshusens gemensamma kommunikationsutrymmen är horisontella såsom trapplaner, korridorer och loftgångar eller vertikala såsom trappor och hissar. En typindelning av flerbostadshus baserad på deras kommunikationsutrymmen illustreras av tabell 1.

Normerade krav på kommunikationsutrymmenas utformning från tillgänglighets- och brandskyddssynpunkt och därav följande konsekvenser för husens disposition noteras i anslutning till hustyperna i det följande, där detta bedömts vara av särskilt intresse.

Gällande bestämmelser i dessa avseenden innebär att de schematiska husplanerna är giltiga för hus med mindre än 9 våningar och att med symbolen för vertikal kommunikation, markerad som plan av rak tvåloppstrappa, avses i hus högre än två våningar trappa med hiss.

Som framgår av tabell 1 ges hustyperna beteckningar vars första led A, B eller C hänför sig till typ av vertikal och andra led 1-6 till horisontell kommunikation. Sålunda innebär t ex beteckningen HUS B1 flerbostadshus med trappa i fasad och korridor i husets mittzon.

1.1.1 Horisontell kommunikation

Hus med lägenhetsentréer från korridor eller loftgång har i längdled i princip ingen begränsning medan hus med lägenhetsentréer direkt anslutna till trapplan i trapphus uppdelas i avgränsade trapphusenheter.

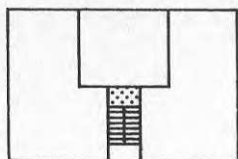
Detta förhållande har motiverat en uppdelning i två typfall här kallade kommunikation med "obegränsad" utsträckning och kommunikation med begränsad utsträckning.

Avgränsningen mellan de två kommunikationstyperna är inte entydig.

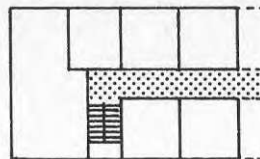
Här har valts att som hus med "obegränsad" horisontell kommunikation beteckna sådana där den för lägen-

heterna gemensamma kommunikationsytan i plan har större utsträckning än en i planen ingående, ensidig lägenhet.

Begränsad horisontell kommunikation

"Obegränsad" horisontell kommunikation

"Obegränsad horisontell kommunikation

Tre karakteristiska lägen i våningsplanet för den "obegränsade" horisontella kommunikationen kan urskiljas; utan kontakt med husets fasad, intill och innanför fasad samt intill och utanför fasad.

Med "utan kontakt med fasad" åsyftas hus där kommunikationsytan ligger i husets mittzon och betjänar lägenheter eller lägenheter och gemensamhetsutrymmen på ömse sidor.

Med "i fasad" åsyftas hus där kommunikationsytan ligger intill och innanför fasaden. Exempel hus med inglasad loftgång.

Med "utanför fasad" åsyftas hus där kommunikationsytan ligger i fasadens ytterliv eller fri från densamma. Exempel hus med öppen loftgång.

Begränsad horisontell kommunikation

På motsvarande sätt kan för den begränsade kommunikationen tre karakteristiska lägen urskiljas.

Med "utan kontakt med fasad" åsyftas hus där kommunikationsytan ligger i husets mittzon och varifrån lägenheterna nås.

Med "i fasad" åsyftas hus där kommunikationsytan ligger intill och innanför fasaden.

Med "utanför fasad" åsyftas hus där kommunikationsytan ligger i fasadens ytterliv eller fri från densamma.

1.1.2 Vertikal kommunikation

I analogi med föregående kan tre karakteristiska lägen i våningsplanet för den vertikala kommunikationen, trappa och hiss urskiljas.

Med "utan kontakt med fasad" åsyftas hus där den vertikala kommunikationen ligger i husets mittzon.

Med "i fasad" åsyftas hus där den vertikala kommunikationen ligger intill och innanför fasaden.

Med "utanför fasad" åsyftas hus där den vertikala kommunikationen ligger utanför fasadliv.

1.2 Lägenheter

Förläggningen av lägenhetens entré i flerbostadshuset och omfattningen och läget av dess fria fasader och därmed dess dagsljusförutsättningar är bestämmande för plandispositionen. En överblick över typfall ges i tabell 2.

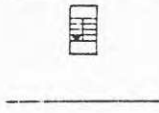
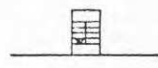
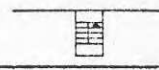
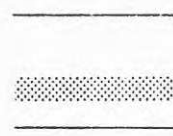
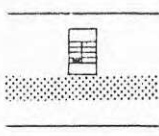
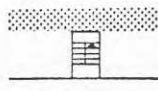

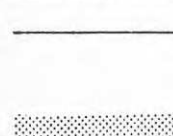
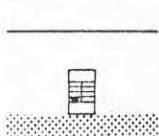

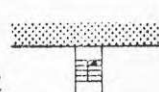
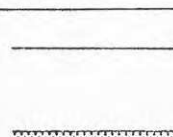
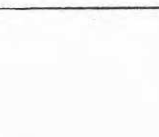
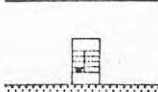
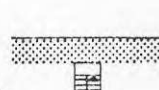
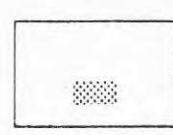
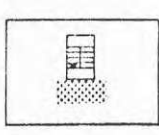
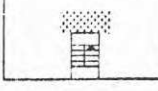

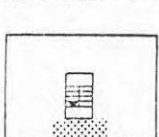

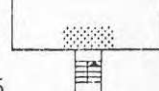
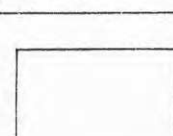
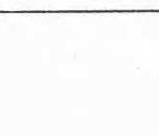
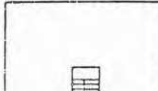

Typfallen kommenteras i det följande och illustreras med schematiska, icke rumsindelade lägenhetsplaner. För planernas mått anges cirkavärden, uppskattade med ledning av erfarenheter från de systematiska studier av lägenhetsplaner som redovisats i byggforskningsrapporten R26:1976, Flerfamiljshus med planlösningsfrihet, där lägenhetsytorna maximerats enligt följande

Lägenhetsstorlek	Maxyta m ²
1 RK	45
2 RK	67,5
3 RK	82,5
4 RK	100
5 RK	120

Lägenhetsytornas beteckningar enligt tabell 2 är i likhet med hustypernas sammansatta av två led, där det första A eller B hänför sig till entréns läge, det andra 1-8 till lägenhetens dagsljusförutsättningar dvs dess fönsterförsedda ytterväggar. Sålunda innebär t ex beteckningen LGH A5 en lägenhet med entré från innervägg och med två motstående fönsterförsedda fasader.

TABELL 1

INDELNING AV FLERBOSTADSHUS EFTER VERTIKALA OCH HORIZONTELLA
KOMMUNIKATIONERS LÄGE I PLAN

		VERTIKAL KOMMUNIKATION			
		A EJ I FASAD	B I FASAD	C UTANFÖR FASAD	
		 LÄGENHETSUTA HORIZONTELL KOMMUNIKATION VERTIKAL KOMMUNIKATION			
HORIZONTELL KOMMUNIKATION	MED "OBEGRÄNSAD" UTSTRÄCKNING	 <p>1 EJ I FASAD</p>	 <p>A1</p>	 <p>B1</p>	 <p>C1</p>
		 <p>2 I FASAD</p>	 <p>A2</p>	 <p>B2</p>	 <p>C2</p>
		 <p>3 UTANFÖR FASAD</p>	 <p>A3</p>	 <p>B3</p>	 <p>C3</p>
	MED BEGRÄNSAD UTSTRÄCKNING	 <p>4 EJ I FASAD</p>	 <p>A4</p>	 <p>B4</p>	 <p>C4</p>
		 <p>5 I FASAD</p>	 <p>A5</p>	 <p>B5</p>	 <p>C5</p>
		 <p>6 UTANFÖR FASAD</p>	 <p>A6</p>	 <p>B6</p>	 <p>C6</p>

TABELL 2

TYPINDELNING AV LÄGENHETER EFTER ENTRELÄGEN OCH FRIA FASADER

	▲ ENTRE INNEVÄGG FRI FASAD	ENTRELÄGE	
		A ENTRE FRÅN INNEVÄGG	B ENTRE FRÅN FASAD
		LÄGENHETENS FRIA FASADER	
1 ENKELSIDIG LÄGENHET	LGH A1 	LGH B1 	
2 ETHÖRNSLÄGENHET	LGH A2 	LGH B2 	
3 ENKELSIDIG LÄGENHET MED INDIREKT BE- LYST ENTRESIDA	LGH A3 		
4 DUBBELSIDIG LÄGENHET MED LOFTGÅNG		LGH B4 	
5 DUBBELSIDIG LÄGENHET	LGH A5 	LGH B5 	
6 TVÅHÖRNSLÄGENHET	LGH A6 	LGH B6 	
7 DUBBELSIDIG LÄGENHET I TVÅ PLAN	LGH A7 	LGH B7 	
8 DUBBELSIDIG HALVPLANSFÖR- SKJUTEN LÄGENHET	LGH A8 	LGH B8 	

2 HUS GRUPP 1

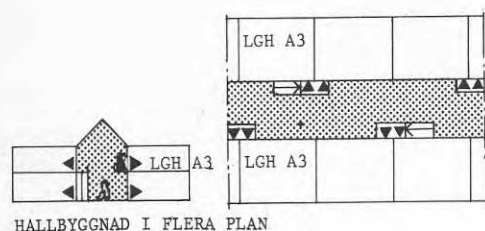
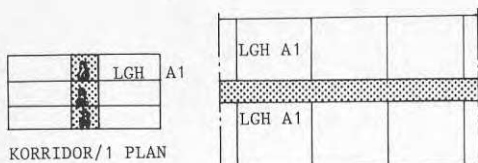
Flerbostadshus där den för lägenheterna gemensamma horisontella kommunikationsytan har "obegränsad" utsträckning och saknar kontakt med fasad.

		VERTIKAL KOMMUNIKATION			
		A EJ I FASAD	B I FASAD	C UTANFÖR FASAD	
HORIZONTAL KOMMUNIKATION	MED "OBEGRÄNSAD" UTSTRÄCKNING	1 EJ I FASAD	A1	B1	C1
		2 I FASAD	A2	B2	C2
		3 UTANFÖR FASAD	A3	B3	C3
	MED BEGRÄNSAD UTSTRÄCKNING	4 EJ I FASAD	A4	B4	C4
		5 I FASAD	A5	B5	C5
		6 UTANFÖR FASAD	A6	B6	C6

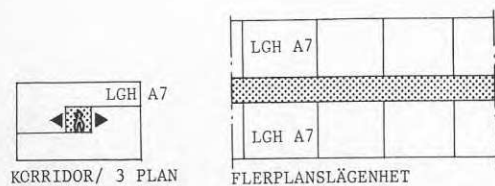
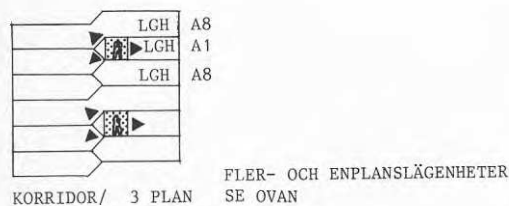
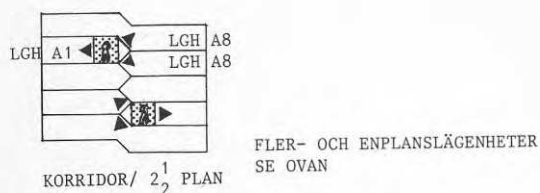
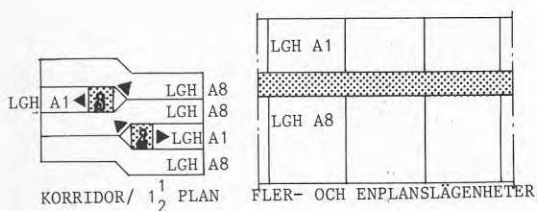
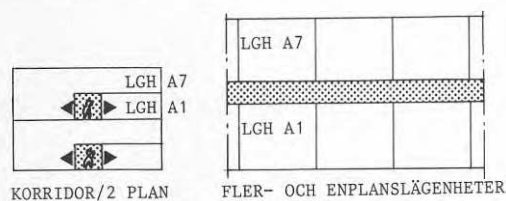
1 ÖVERSIKT BYGGNAD; LÄGENHET

BYGGNAD

BYGGNAD MED ENPLANSLÄGENHETER

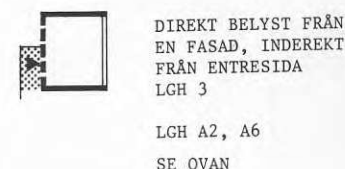
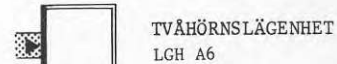
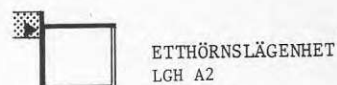
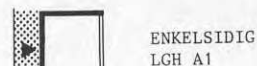

BYGGNAD MED FLERPLANSLÄGENHETER

LÄGENHET

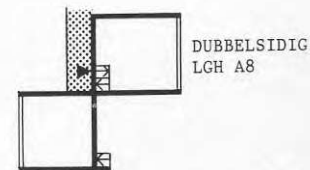
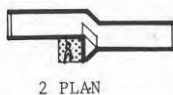
ENPLANSLÄGENHETER

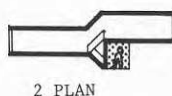
FLERPLANSLÄGENHETER

LGH A1, A2, A6 SE OVAN

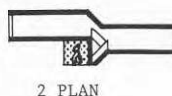
LGH A1, A2 SE OVAN

LGH A8 SE OVAN

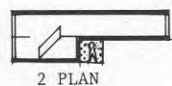
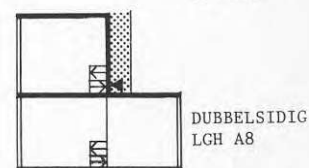
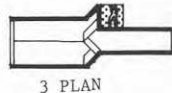
LGH A1, A2 SE OVAN

LGH A8 SE OVAN

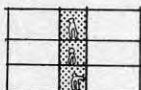
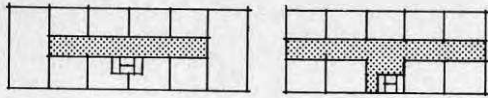

LGH A1, A2 SE OVAN

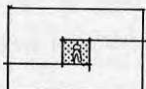

LGH A7 SE OVAN

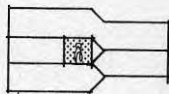
1 ALLMÄNT

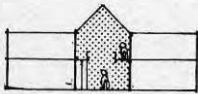
ENKELSIDIGA
LÄGENHETER

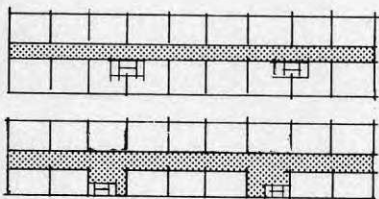
DUBBELSIDIGA
LÄGENHETER

DUBBELSIDIGA
LÄGENHETER
HALVPLANS-
FÖRSKJUTNA

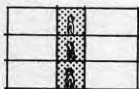

HALLBYGGNAD I FLERA PLAN

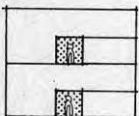

HUS A1

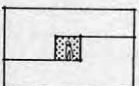
HUS B1

LGH A1

LGH A7
LGH A1

LGH A7
LGH A7

Flerbostadshus grupp 1 är mittkorridorshus. Den horisontella kommunikationen från trapphus till lägenhetsentré har i princip ej någon begränsning i längd, är förlagd till husets mittzon och är ej dagsljusbelyst.

Om den horisontella kommunikationen har större utsträckning än en i planen ingående lägenhets längd, se hus grupp 4.

Kommunikationsytan kan dagsljusbelysas vid byggnadens gavlar samt i hus B1 med indirekt ljus från ljusa trapphus.

Hus med mittkorridor är ofta kategorihus med huvudsakligen små enkelsidiga lägenheter i ett plan. Hörnlägenheter, flerplanslägenheter m fl kan dagsljusbelysas från fler än en fasad.

Flerplans- och halvplansförskjutna lägenheter möjliggör dubbelsidig dagsljusbelysning, genomluftbarhet och större lägenheter i andra lägen än i gavlar.

I hus byggda som hallbyggnader i flera plan kan kommunikationsutrymmena dagsljusbelysas med överljus. Även lägenheterna kan indirekt belysas vid entrésidan, LGH A3. Lägenheter nås via "privat" trappa, loftgångar eller dylikt i husets mittzon.

Kommunikationsutrymmen i hus grupp 1 är klimatskyddade. I hallbyggnader i flera plan behöver utrymmet ej vara uppvärmt.

I hus A1 ligger den vertikala kommunikationen centralt och mörkt i byggnaden. I hus A1 redovisas vare sig horisontal eller vertikal kommunikation i fasad.

I hus B1 ligger den vertikala kommunikationen dagsljusbelyst i fasad.

Den vertikala kommunikationens läge påverkar ej lägenheternas storlek och planutformning. Hus A1 och B1 behandlas i det följande därför gemensamt.

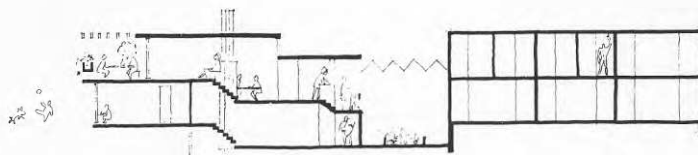
I hus grupp 1 med enkelsidiga enplanslägenheter vid båda korridorssidorna kan rekommenderat solvärde uppfyllas om huset är orienterat i öst - västligt väderstreck och om enkelsidiga lägenheter i rent österläge inte är större än 1 RK. Större enkelsidiga lägenheter i rent österläge uppfyller ej rekommenderat solvärde.

Hus grupp 1 med enkelsidiga enplanslägenheter vid ena korridorssidan och genomgående tvåplanslägenheter vid den andra orienteras med enplanslägenheterna enligt ovan.

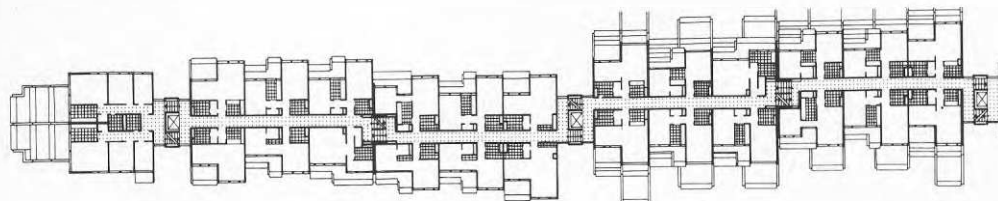
Hus med enbart dubbelsidiga lägenheter kan ges fri orientering.

Lägenheter LGH 1 och LGH 3 är ej genomluftbara med undantag för hörn-gavel- och flerplanslägenheter.

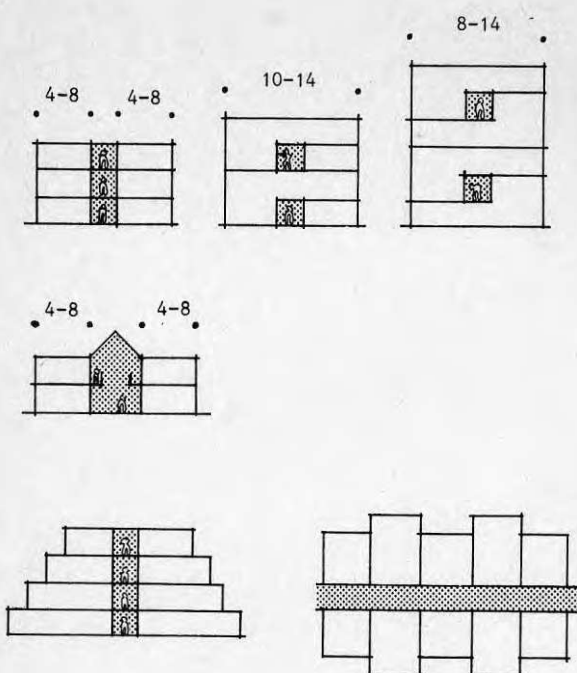

EXEMPEL HUS A1 DAGSLJUSBELYST KORRIDOR I FLERA PLAN
KOLLEKTIV BEBOELSE I FARUM, DANMARK
ARK. J GUDMAND-HÖYER
ARKITEKTEN DK 1970/6

EXEMPEL HUS B1 VARIERANDE HUSDJUP,
GIRONDELLE BOCHUM V. TYSKLAND BAUEN & WOHNEN 1972

1 BYGGNAD; STORLEK

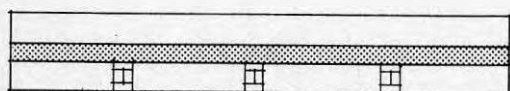
Djup

Byggnadens djup är i hus med enbart enkelsidiga lägenheter lika med två lägenheter plus korridorbredd.

I byggnader med endast genomgående lägenheter eller en kombination av genomgående och enkelsidiga lägenheter är byggnadsdjupet lika med de genomgående lägenheternas djup.

I hallbyggnader i flera plan kan den horisontella kommunikationen utformas som överljusbelyst "inomhusgata".

Husdjupet varierar i sektion och plan beroende på lägenhetstyperna. Stort husdjup medför långsmala rum och mörka utrymmen i husmitt.

TRAPPHUSENHET

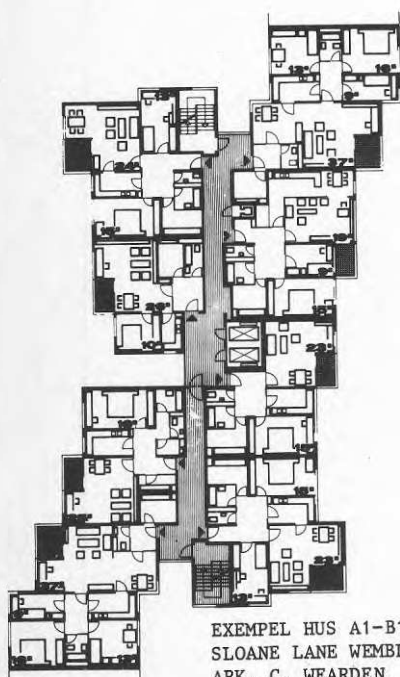
Längd

Byggnadens utsträckning i längd är i princip ej begränsad.

Som utrymningsväg begränsas den horisontella kommunikationens längd enligt SBN 37:2321 till 60 m mellan trapphus om tillgång finns till trappa två riktningar och till 20 m eller 30 m om trappa kan nå endast i en riktning.

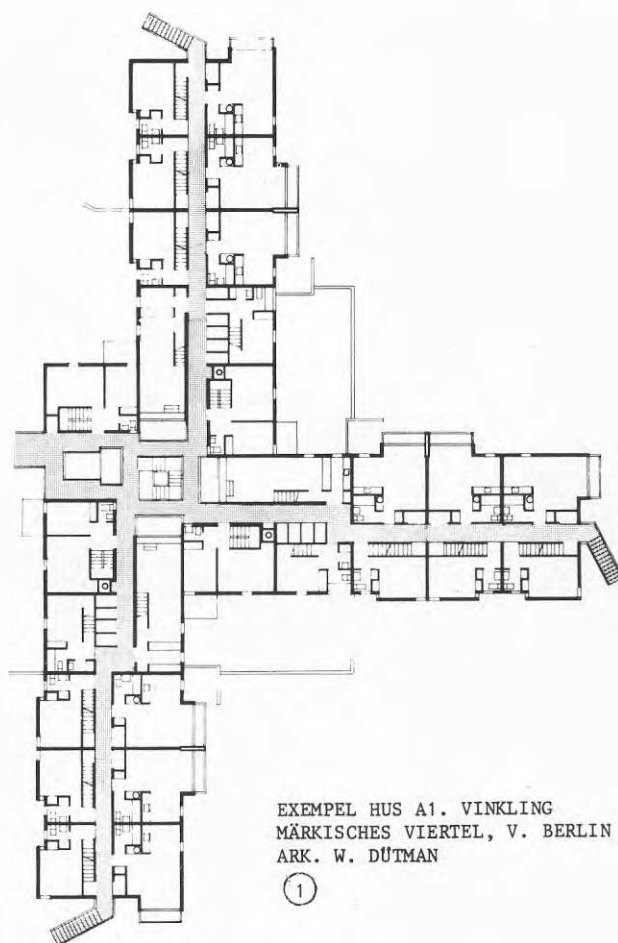
Höjd

Principskisserna i det följande avser hus med upp till 8 våningar. Större hushöjder, se grupp 4, byggnad storlek.

EXEMPEL HUS A1-B1. SIDOFÖRSKJUTNING
SLOANE LANE WEMBLEY LONDON
ARK. C. WEARDEN

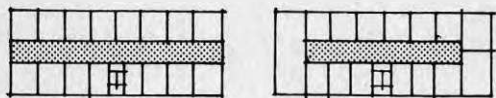
⑫

EXEMPEL HUS A1. VINKLING
MÄRKISCHES VIERTEL, V. BERLIN
ARK. W. DÜTMAN

①

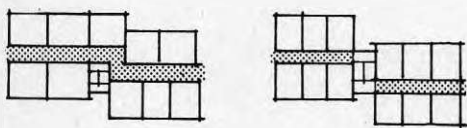
1 BYGGNAD; FORM

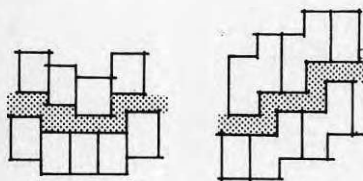
Mittkorridorhuset är i sin enklaste form en långa bestående av huvudsakligen enkelsidiga lägenheter. I Sverige är byggnader av denna typ ofta kategoribostäder.

Hörnlägen ger lägenheterna planfördelar.

Mittkorridor som öppnar sig mot dagsljuset i gavel ger trevligare bostadsmiljö än korridor avskärmd av hörnlägenheter.

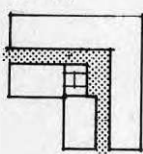

Byggnaden sidoförskjutes eller vinklas lämpligen vid trapphus. Förskjutningar i plan vid trapphus i kombination med halvplansförskjutning i sektion motiverar att avstigningsmöjlighet från hiss särskilt beaktas.

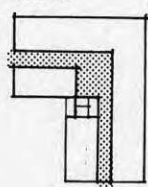

Varierad byggnadsform genom sidoförskjutna och vinklade lägenheter.

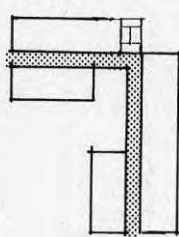
HUS A1

HUS B1

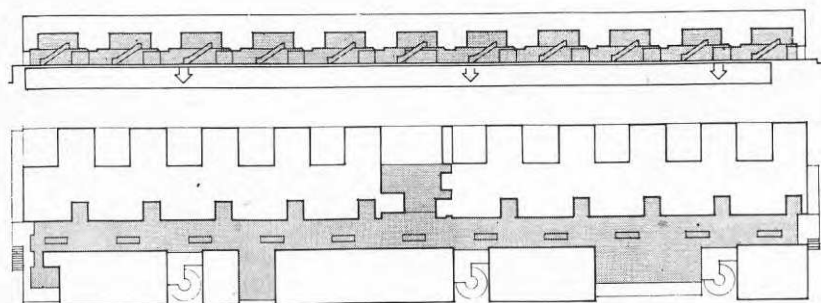

HUS B1

När byggnad vinklas vid trapphus förläggs trapphuset med fördel i innerhörn i hus A1. Hus B1 medger en friare placering av trapphuset.

Insynsproblem mellan lägenheterna i vinklade hus måste särskilt beaktas.

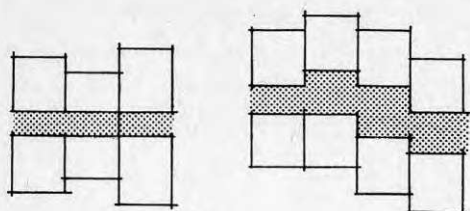

EXEMPEL HUS B1 MITTKORRIDOR MED LJUSGÅRDAR
 FARUM MIDTPUNKT KÖPENHAMN
 ARKITEKTEN DK 1972/22

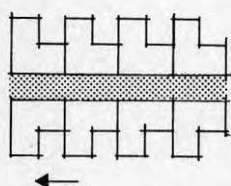

EXEMPEL HUS A1 KORRIDOR ÖPPNAR SIG MOT INNETORG
 KOLLEKTIV BEBOELSE I FARUM
 ARK. J GUDMAND-HÖYER
 ARKITEKTEN DK 1970/6

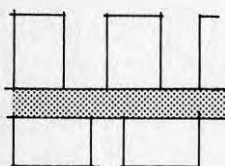
1 BYGGNAD; FORM

Vinkling av hus i grupp 1 begränsas av det krav på väderstrecksorientering som de ingående enkelsidiga lägenheterna medför. I byggnader med huvudsakligen dubbelsidiga lägenheter kan byggnaden orienteras friare.

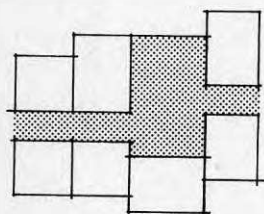

Vinklingar, sidoförskjutningar och veckningar av byggnadens fasad ger förutsättningar att förbättra och variera lägenheternas dagsljusbelysning, deras uteplatsernas klimatförhållanden och husens yttre form.

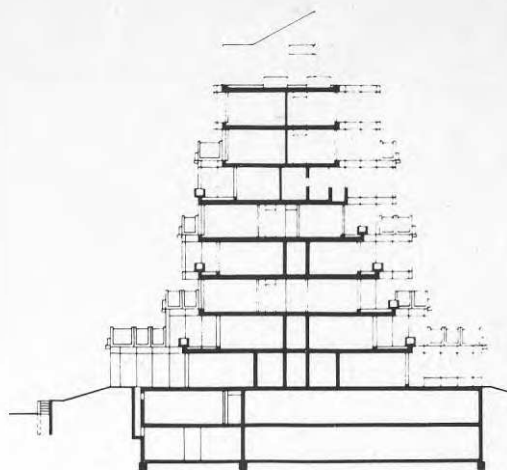

Dagsljusbelyst kommunikationsutrymme genom "släpp" mellan lägenheterna eller genom planvariationer för gemenskapsrum eller dylikt.

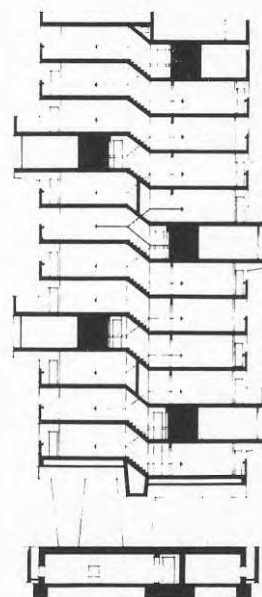
Gränsfall mot hus grupp 2.

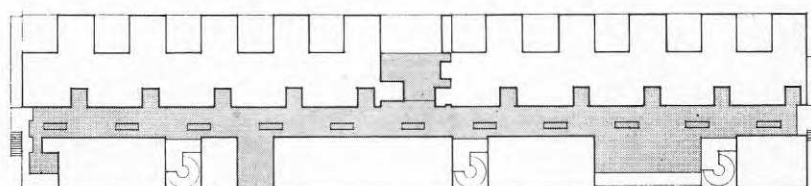
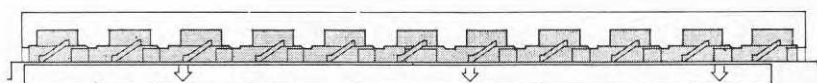
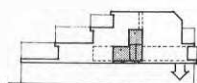
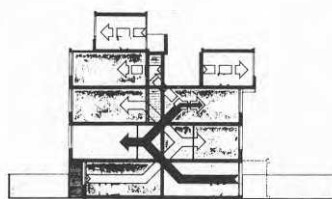
EXEMPEL HUS B1
TERRASSHUS
GIRONDELLE BOCHUM
V. TYSKLAND
BAUEN & WOHNEN 1972

EXEMPEL HUS B1
FÖRSKJUTEN KORRIDOR
WOHNÜBERRAUNG
UNTER AFFOLTERN ZÜRICH
BAUEN & WOHNEN 1972

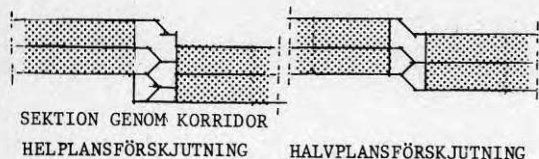

EXEMPEL KOMBINATION RADHUS OCH
HUS A1 (TAKVÅNING)
LILLINTON STREET LONDON ①

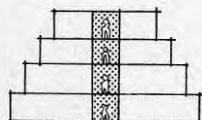

EXEMPEL KOMBINATION HUS B1 (ENTRÉPLAN)
HUS A4 (VÅN 1 TRAPPA) FARUM MIDTPUNKT
KÖPENHAMN
ARK. J O SÖRENSEN M. FL.
ARKITEKTEN DK 1972/22

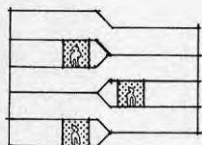
1 BYGGNAD; FORM

Horisontell kommunikation, nivåförskjuten vid genomgående trapphus. I halvplansförskjutna hus med hiss skall avstigningsmöjligheterna från hissen särskilt beaktas.

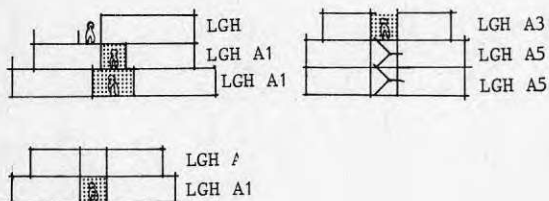

Hus terrasseras genom horisontella förskjutningar av våningsplanen.

Hus grupp 1 med halvplansförskjutna tvåplanslägenheter i kombination med enkelsidiga enplanslägenheter har korridor på var tredje eller femte halv våningshöjd. Korridorernas planläge växlar mellan våningarna.

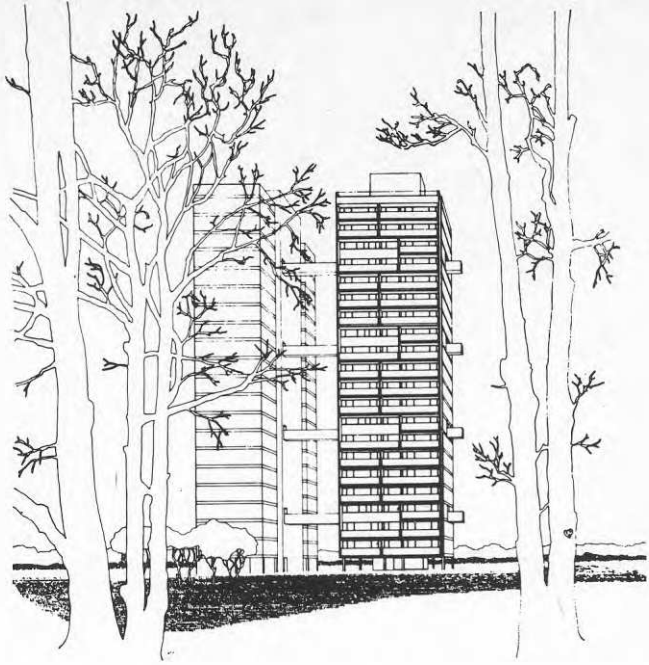
Hus grupp 1 med halvplansförskjutna treplanslägenheter har korridor på var sjätte halv våningshöjd. Korridorerna ligger där över varandra. Se hus grupp 1 översikt.

Kombinationer vertikalt mellan hus grupp 1 och hus grupp 2 - 6.

Kombinationer inom samma byggnad eller bebyggelse av hus med olika kommunikationsförhållanden och lägenheter med olika entréförhållanden ger spridning av lägenhetsstorlekar, begränsar horisontell kommunikation och varierar bostadsmiljön.

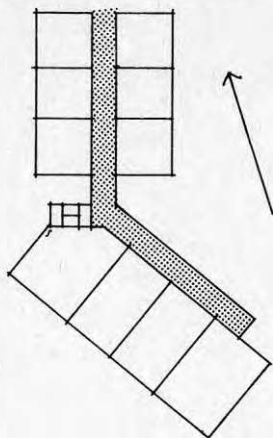

EXEMPEL KOMBINATION HUS C3-A1-A4
FASAN STUTTGART V. TYSKLAND
ARK. JÄGER M. FL.

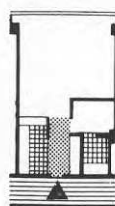
②

1 BYGGNAD; FORM

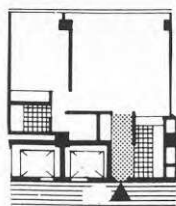

Hus grupp 1 med enkelsidiga lägenheter med bunden väderstrecksorientering kan i kombinationer med hus grupp 2 eller 3 vinklas, bilda rum och orienteras på ett friare sätt än hus grupp 1 enbart.

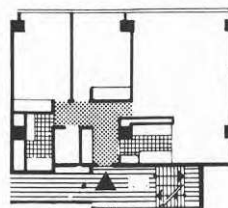
Hus grupp 1 kombinerat med hus grupp 3 ger bättre variation av lägenhetsstorlekar än ett hus grupp 1 enbart. Sålunda är t ex hus B1 i första hand lämpat för små enkelsidiga lägenheter i ett plan eller stora lägenheter i flera plan medan hus C3 är lämpat för medelstora lägenheter.

1 RK

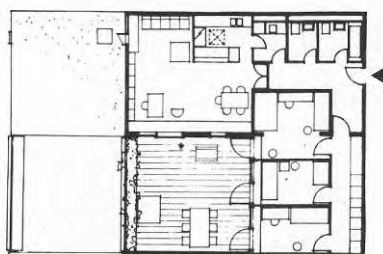

2 RK

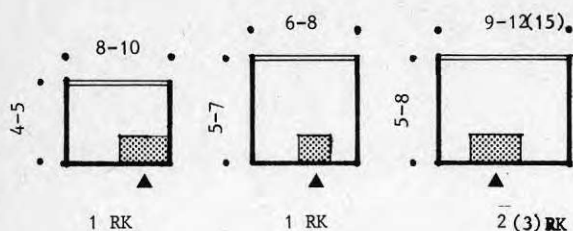
3 RK

EXEMPEL LGH A1 NEWARK NEW JERSEY. ARK. M VAN DER ROHE (4)

EXEMPEL VINKLAD ENKELSIDIG LÄGENHET 4 RK LGH A1
 FARUM MIDTPUNKT KÖPENHAMN TERRASSHUS
 ARK. J O SÖRENSEN M.FL.
 ARKITEKTEN DK 1972/22

1 LÄGENHET

Enkelsidig lägenhet. Entré från innervägg.
Rektangulär planform LGH A1

Ljust hygienrum möjligt vid lägenhetsdjup mindre än c 5 m, vid större djup förläggs hygienrum mörkt och kökets arbetsdel innanför matplats.

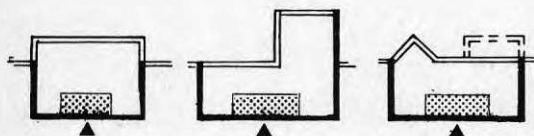
Lägenhetsstorlek begränsad till 1-2(3) RK, då lägenheter större än 2(3) RK med rektangulär planform får ytkrävande intern kommunikation och förhållandevis stor mörk yta.

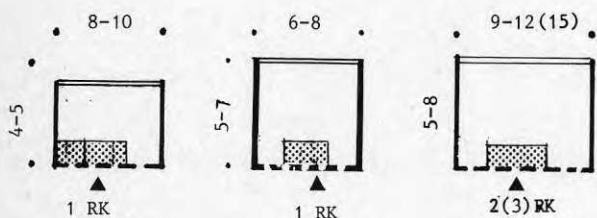
Enkelsidig lägenhet. Entré från innervägg.
Vinklad planform LGH A1

Vinklad planform ger möjlighet till större lägenheter genom att lägenhetsdjupet ökas samt till utblickar och ljus från fler väderstreck vilket förbättrar solvärdet och medger fler planlösningsmöjligheter. Lägenhetsstorlek 2-4 RK.

Vinklade lägenheter ger skyddat läge för uteplats.

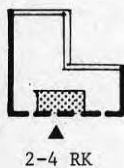
Rektangulär eller vinklad form med veckad fasad utformad som utskjutande rum eller del av rum (burspråk) ger möjlighet till utblickar och ljus i fler väderstreck, vilket förbättrar lägenhetens solvärde. Detta är speciellt angeläget i hus grupp 1, med enkelsidiga enplanslägenheter. Insynsproblem mellan lägenheter måste beaktas.

Enkelsidig lägenhet med indirekt belyst entrésida.
Rektangulär planform LGH A3

I hallbyggnader i flera plan med överljus kan lägenheternas hygienrum, kökets arbetsdel m m få indirekt belysning vid entrésidan.

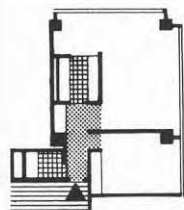
Lägenheterna utformas i princip som enkelsidiga lägenheter LGH A1. Lägenhetsstorlek i regel begränsad till 1-2(3) RK.

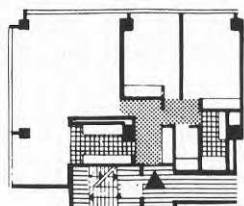
Enkelsidig lägenhet med indirekt belyst entrésida.
Vinklad planform LGH A3

Lägenheterna utformas i princip som enkelsidiga lägenheter LGH A1 med vinklad planform. Lägenhetsstorlek 2-4 RK.

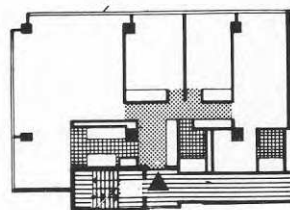
Förskjutningar och vecklingar av fasad samt vinklingar av lägenheter ger för LGH A3 samma plan- och solvärdesfördelar som för LGH A1.

2 RK

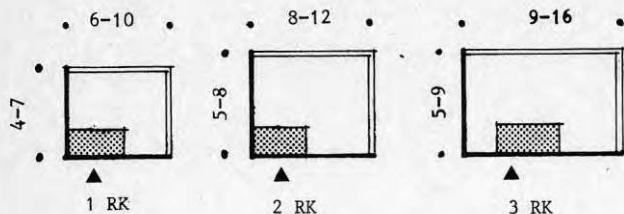
3 RK

4 RK

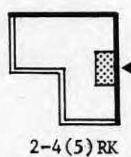
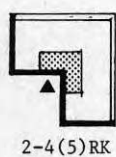
EXEMPEL LGH A2 NEWARK NEW JERSEY. ARK. M VAN DER ROHE (4)

1 LÄGENHET

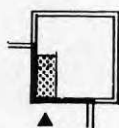
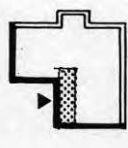
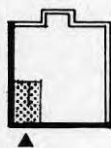
Etthörnslägenhet. Tvåsidigt belyst. Entré från innervägg.
Rektangulär planform LGH A2

Hörnslägenhet.
Lägenhetsstorlek i regel begränsad till 1-3 RK, då större lägenheter med rektangulär planform får ytkrävande intern kommunikation.

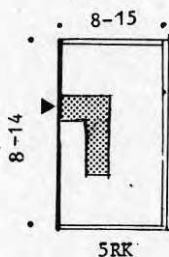
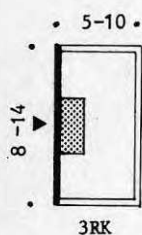

Etthörnslägenhet. Tvåsidigt belyst. Entré från innervägg.
Vinklad planform LGH A2

Vinklad planform minskar lägenhetens mörka yta och ger möjligheter till större lägenheter med bättre dagsljusförhållanden än den rektangulära.
Lägenhetsstorlek 2-4(5) RK.

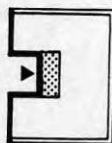
Rektangulär eller vinklad form med veckad fasad samt lägenhet belyst över hörn med ett eller båda fasadlivet skjutande utanför omgivande lägenheters fasadliv ger utblickar och dagsljus i fler väderstreck, en fördel vid ogynnsam orientering av lägenheten.

Tvåhörnslägenhet. Tresidigt belyst. Entré från innervägg. LGH A6

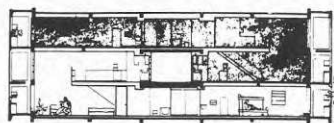
Gavellägenhet möjliggör ljusa hygienrum samt bostadsrum med god dagsljusbelysning.

Lägenhetsstorlek 3-5 RK. Lägenheter mindre än 3 RK utnyttjar ej lägenhetstypens fördelar för planlösning och dagsljusbelysning.

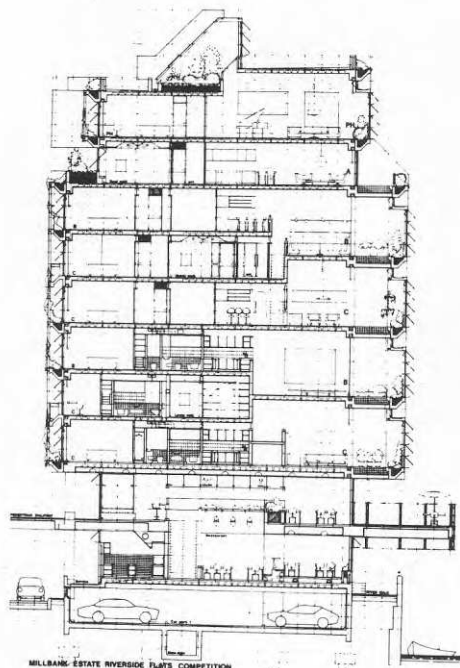
En indragning vid entrésidan minskar lägenhetens interna kommunikationsutrymme och ger bättre planlösningar, främst för större lägenheter.

Veckad fasad ger möjlighet till skyddad uteplats och utblick i ytterligare en riktning.

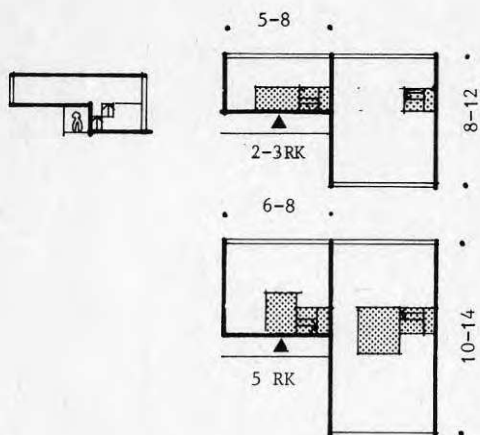
EXEMPEL HUS B1 LGH A7
 DUBBEL RUMSHÖJD
 UNITE'D'HABITATION MARSEILLES
 ARK. A LE CORBUSIER

(3)

EXEMPEL LGH A8
 1½ X NORMAL RUMSHÖJD
 MILLBANK LONDON
 ARCHITECTURAL DESIGN 1977/78

1 LÄGENHET

Dubbelsidig lägenhet i två eller flera plan.
Entré från innervägg. LGH A7

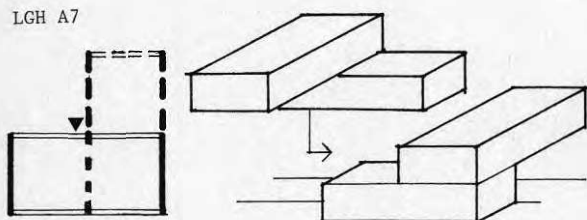
Dubbelsidig lägenhet med minst ett plan genomgående från fasad-fasad.
Mörkt entréutrymme från mittkorridor.
Entréplanet omfattar mindre än 1/3 av totala lägenhetsytan.

Större lägenhetsdjup än 10 m medför i regel mörka hygienrum.

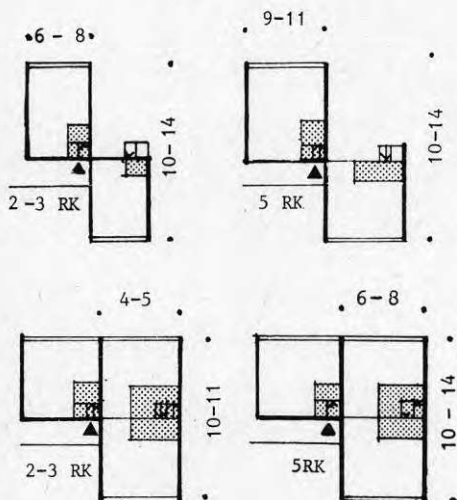
Lägenhetsstorlek 2-5 RK.

I lägenhetsstorlekarna 2-4 RK får entréplanet så begränsad omfattning att byggnormens anvisningar SBN 71:11 om entréplan med kök, matplats, hygienutrymme och vardagsrum, i vilket sovplats kan avskiljas, eller två sovrum varav ett är möblerbart med soffgrupp, icke kan uppfyllas.

LGH A7

Vinklas och förskjuts de större lägenheter-
nas planer inbördes erhålls ett större en-
tréplan och anvisningarna kan följas.

Dubbelsidig halvplansförskjuten lägenhet.
Entré från innervägg. LGH A8

Dubbelsidig lägenhet med entréutrymmet för-
lagt mörkt mot mittkorridor.

Halvplansförskjutna lägenheter i hus grupp 1
kombineras med enkelsidiga lägenheter. Hus-
djupet begränsas till c 10-14 m.
Se: Husgrupp 1 översikt byggnad.

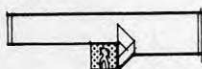
Lägenhetsstorlek 2-5 RK.

Handikappsanpassning av lägenheter med
halvplansförskjutningar erfordrar lyftan-
ordning mellan planen.

LGH A7

LGH A8

I flerplanslägenheter kan rumshöjden varie-
ras, i LGH A7 med enkel och dubbel normal
rumshöjd, i LGH A8 med enkel, 1 1/2 eller
dubbel rumshöjd. Stor rumshöjd förbättrar
dagsljusförhållandena i djupa lägenheter.

Veckad fasad ger möjlighet till skyddad
uteplats och ljus och utblickar i flera
riktningar.

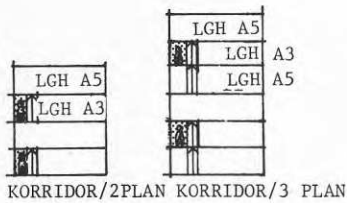
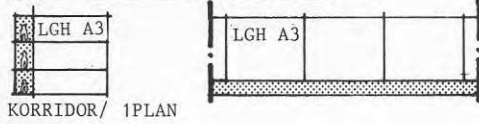
Flerbostadshus där den för lägenheterna gemensamma horisontella kommunikationsytan har "obegränsad" utsträckning och är förlagd i och innanför fasad.

		VERTIKAL KOMMUNIKATION			
		A EJ I FASAD	B I FASAD	C UTANFÖR FASAD	
HORIZONTAL KOMMUNIKATION	MED "OBEGRÄNSAD" UTSTRÄCKNING	1 EJ I FASAD	A1	B1	C1
		2 I FASAD	A2	B2	C2
		3 UTANFÖR FASAD	A3	B3	C3
	MED BEGRÄNSAD UTSTRÄCKNING	4 EJ I FASAD	A4	B4	C4
		5 I FASAD	A5	B5	C5
		6 UTANFÖR FASAD	A6	B6	C6

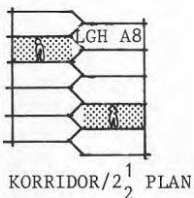
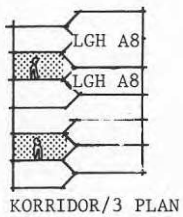
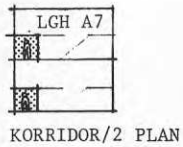
2 ÖVERSIKT BYGGNAD; LÄGENHET;

BYGGNAD

BYGGNAD MED ENPLANSLÄGENHETER

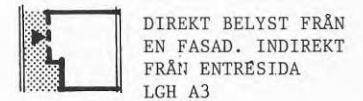
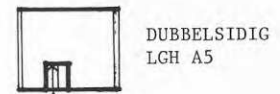
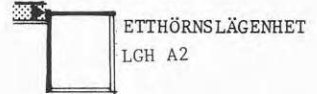
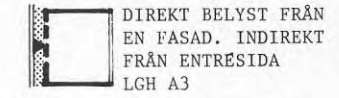

BYGGNAD MED FLERPLANSLÄGENHETER

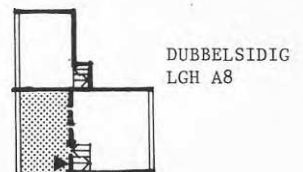
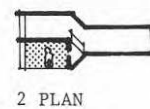
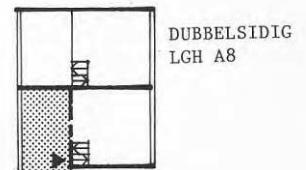
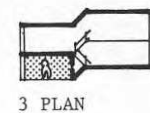
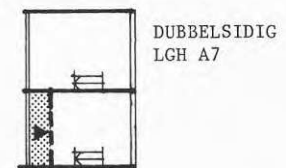
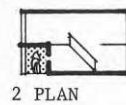
LÄGENHET

ENPLANSLÄGENHETER

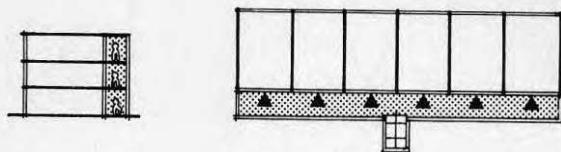

LGH A2, A6
SE OVAN

FLERPLANSLÄGENHETER

2 ALLMÄNT

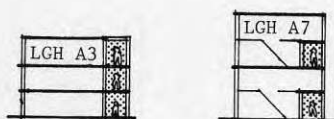

I hus grupp 2 nås lägenhetsentréerna från trapphusen via dagsljusbelyst horisontell kommunikation i form av inbyggd korridor/loftgång förlagd omedelbart innanför fasadliv.

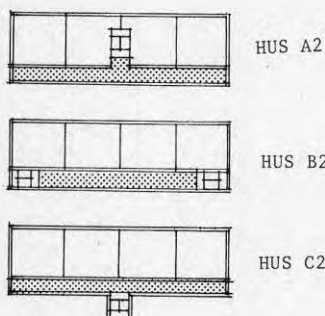
Om den horisontella kommunikationen är kortare än en ingående lägenhets längd hänförs byggnaden till hus grupp 5.

Delar av den inbyggda loftgången kan utnyttjas för halvprivata förplatser till lägenheterna eller för gemensamhetsfunktioner. Hus grupp 2 med korridor på varannan eller var tredje våning har antingen flerplanslägenheter eller lägenheter åtkomliga via trappa från korridor/loftgång.

Genom den dagsljusbelysta korridoren/loftgången kan lägenheterna i hus grupp 2 erhålla indirekt dagsljus vid entrésidan. Insyn från korridoren måste beaktas.

Enplanslägenheter i hus grupp 2 är enkelsidiga med indirekt dagsljusbelysning vid entrésidan i kombination med hörn- och gavellägenheter eller lägenheter som nås via separat trappa eller flerplanslägenheter.

Hus A2. Vertikal kommunikation, trappa/hiss i husets mittzon, ej dagsljusbelyst. Hus A2 förekommer ofta i kombination med andra hustyper, t ex hus A4.

Hus B2. Vertikal kommunikation i fasad eller i den dagsljusbelysta korridoren/loftgången.

Hus C2. Vertikal kommunikation utanför fasad eller fristående.

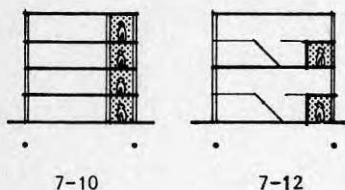
Den vertikala kommunikationens läge påverkar ej i större utsträckning lägenheternas storlek och form varför lägenheterna i husgruppen i det följande behandlas gemensamt.

Hus grupp 2 med huvudsakligen enplanslägenheter har begränsad orienteringsfrihet. Jämför hus grupp 1 med enplanslägenheter på båda sidor av korridoren.

Hus med enbart dubbelsidiga tvåplanslägenheter kan orienteras fritt.

2 BYGGNAD; STORLEK

7-10

7-12

Djup, längd

Husets djup är summan av lägenhetens och korridorrens/loftgångens djup i hus med huvudsakligen enplanslägenheter.

I hus med tvåplanslägenheter är byggnadsdjupet lika med djupet av det genomgående lägenhetsplanet.

Huslängden är summan av trapphusenheternas längd och kan variera från 3 lägenheters längd min c 18 m och uppåt.

Korridor/loftgång som utrymningsväg begränsas enligt SBN 37:2321 trapphusenheternas längd till 60 m om trapphus finns i två riktningar, 20 m eller 30 m om trappa endast kan nås i en riktning.

Höjd

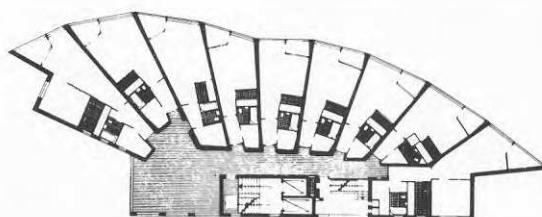
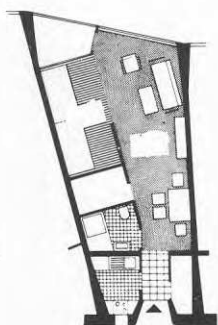
Husgruppens trappekonomi utnyttjas bäst i hus med 4 eller flera våningar. Principskisserna avser hus med upp till 8 våningar. Större hushöjder, se grupp 4 byggnad storlek.

Höga hus grupp 2 med relativt begränsad utsträckning av den horisontella kommunikationen kan ses som punkthus. Jämför grupp 5, byggnad, storlek form.

EXEMPEL HUS B2, VINKLAD PLANFORM
LACHHAU STUTTART V. TYSKLAND
ARK. W IRION

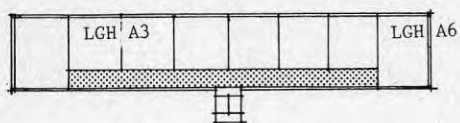
(12)

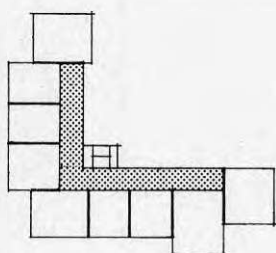
EXEMPEL HUS B2 KONCENTRERAD UTFORMNING DJUPA LÄGENHETER
NEUE WAHR BREMEN
ARK. A AALTO

(2)

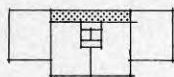
2 BYGGNAD; FORM

Hus med korridor/loftgång i fasad är i sin enklaste form utformad som "länga" sammansatt huvudsakligen av LGH A3.

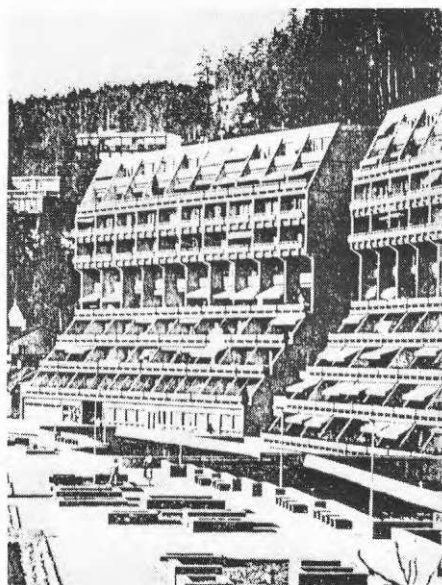
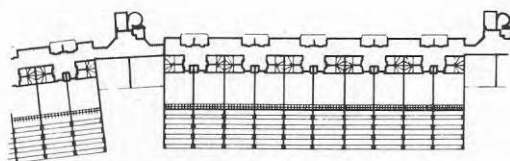
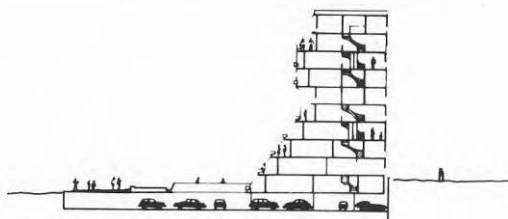

Vinkling i husets plan görs lämpligen vid trapphus.

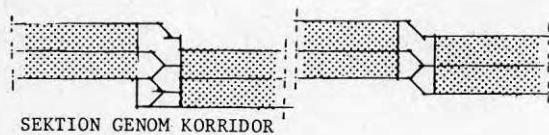
Vinklingar och sidoförskjutningar ger stor formvariation, både för höga hus organiserade kring ett trapphus och för långa hus med flera trapphus.

EXEMPEL HUS C2 TERRASSHUS
GREFSEN OSLO
ARK. P LIE
BYGGEKUNST 76

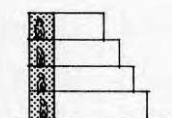
2 BYGGNAD; FORM

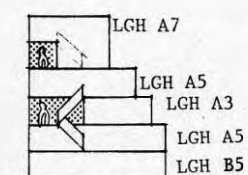
Nivåförskjutningar i husets tvärriktning vid genomgående trapphus.

Nivåförskjutningar i husets längdriktning ger halvplansförskjutna lägenheter, se grupp 2 byggnad översikt.

I halvplansförskjutna hus med hiss skall avstigningsmöjligheterna från hissen särskilt beaktas.

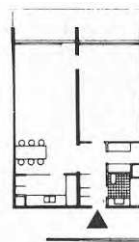
Hus terrasserat genom horisontella förskjutningar av våningsplanen.

Kombinationer mellan hus grupp 2 och hus grupp 2-6.
Jämför hus grupp 1, byggnad, form.

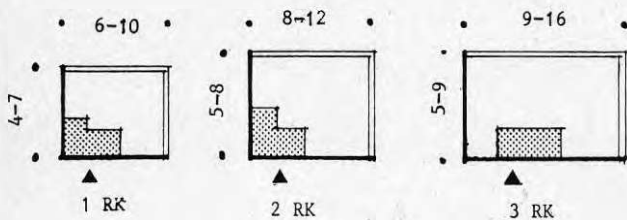
1 ROK

2 ROK

EXEMPEL HUS C2 LGH A3
ESPOO FINLAND
ARK. A BLOMSTEDT
FINLAND BYGGER 5
UTSTÄLLNINGSKATALOG 76

2 LÄGENHET

Etthörnslägenhet. Tvåsidigt belyst. Entré från innervägg.
Rektangulär planform LGH A2

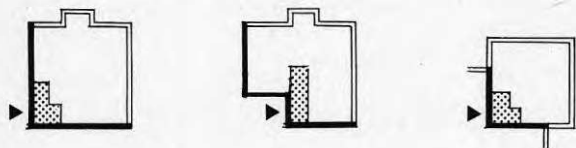
Hörnslägenhet.
Lägenhetsstorlek i regel begränsad till 1-3 RK, då större lägenheter med rektangulär planform får ytkrävande intern kommunikation.

Etthörnslägenhet. Tvåsidigt belyst. Entré från innervägg.
Vinklad planform LGH A2

Vinklad planform minskar lägenhetens mörka yta och ger möjligheter till större lägenheter med bättre dagsljusförhållanden än den rektangulära.
Lägenhetsstorlek 2-4 (5) RK.

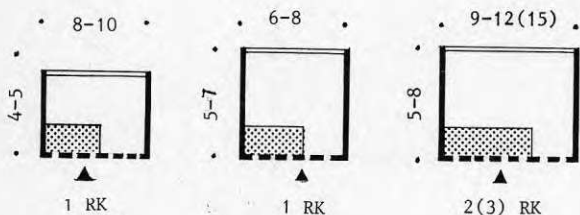
Rektangulär eller vinklad form med veckad fasad samt lägenhet belyst över hörn med ett eller båda fasadlivet skjutande utanför omgivande lägenheters fasadliv ger utblickar och dagsljus i fler väderstreck. En fördel vid ogynnsam orientering av lägenheten.

Enkelsidig lägenhet med indirekt belyst entrésida.
Rektangulär planform LGH A3

Lägenheter med indirekt belysning vid entrésidan av hygienrum, kökets arbetsdel etc, utformas i övrigt som enkelsidiga lägenheter LGH A1.

Lägenhetsstorlek i regel begränsad till 1-2 (3) RK. Större lägenheter medför stor fasadlängd, få lägenheter per trapphusenhet och ytkrävande intern kommunikation.

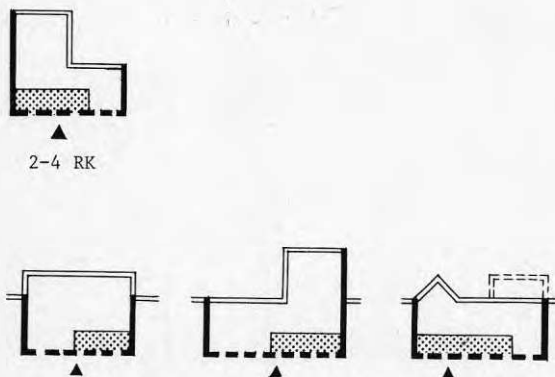

Enkelsidig lägenhet med indirekt belyst entrésida.
Vinklad planform LGH A3

Vinklad planform ger möjlighet till större lägenheter genom att lägenhetsdjupet ökas samt till utblickar och ljus från fler väderstreck vilket förbättrar solvärdet och medger fler planlösningssmöjligheter.
Lägenhetsstorlek 2-4 RK.

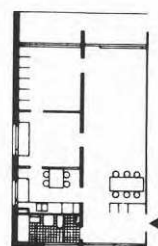
Vinklade lägenheter ger skyddat läge för uteplats.

Rektangulär eller vinklad form med veckad fasad kan utformas som utskjutande rum eller del av rum, burspråk med utblickar och ljus i fler väderstreck vilket ökar solvärdet och orienteringsfriheten för hus grupp 2 med lägenheter i ett plan. Insynsproblem mellan lägenheter måste beaktas.

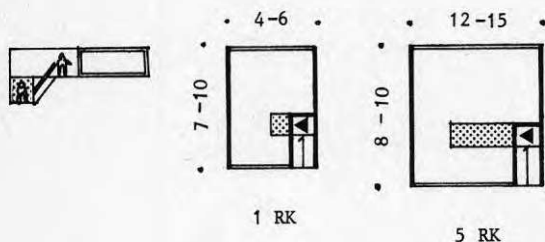
EXEMPEL HUS A2 LGH A5 OCH A3
 NEW YORK USA
 ARK. SERT, JACKSON AND ASSOCIATES (10)

3 ROK

EXEMPEL HUS C2 LGH A6
 ESPOO FINLAND
 ARK. A BLOMSTEDT
 FINLAND BYGGER 5
 UTSTÄLLINGSKATALOG 76

2 LÄGENHET

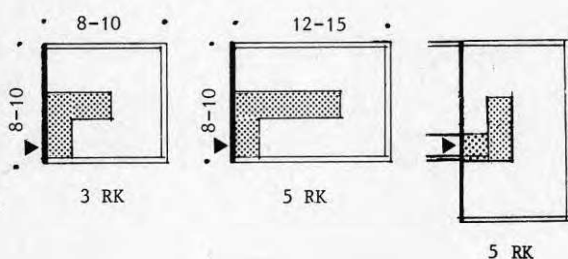

Dubbelsidig lägenhet. Planskild från horisontell kommunikation. Entré från innervägg. LGH A5

Lägenheten kan nås från separat trappa från korridor/loftgång. Lägenhetsdjup större än 11 m försvårar dagsljusbelysta hygienrum. Med ökat husdjup och oförändrad lägenhetsstorlek ökas den mörka delen i lägenhetens mitt och bostadsrummen blir djupare. Lägenhetsstorlek 1-5 RK. Handikappanpassning genom att trappan kombinerats med lyftanordning.

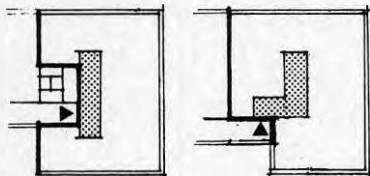
Lägenhetsdjup större än c 10 m innebär att lägenhetens fasadliv skjuter utanför korridor/loftgångsvåningens.

Veckad fasad ger möjlighet till skyddad utepå plats och ljus och utblickar i flera riktningar.

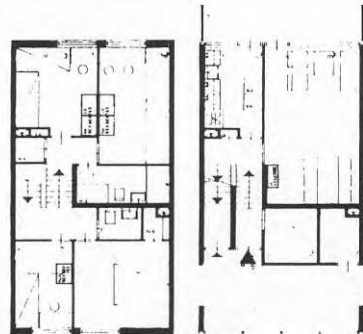
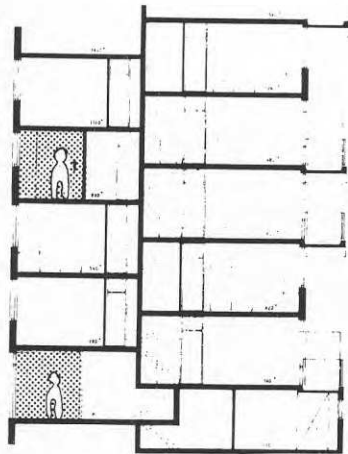
Tvåhörnslägenhet. Tresidigt belyst. Entré från innervägg. LGH A6

Gavellägenhet. Entré vid slutet av korridor/loftgång ger möjlighet till dagsljusbelysning av entréutrymmet, dvs en disposition likartad LGH B6. Gavelläget underlättar planlösning med ljusa hygienrum och bostadsrum med god dagsljusbelysning. Entré i hörnläge ger i stora lägenheter stor intern kommunikation. Lägenhetsdjup större än c 10 m innebär att lägenhetens fasadliv skjuter utanför korridor/loftgångens. Lägenhetsstorlek 3-5 RK. Lägenheter mindre än 3 RK utnyttjar ej typens egenskaper med avseende på planlösning och dagsljusbelysning.

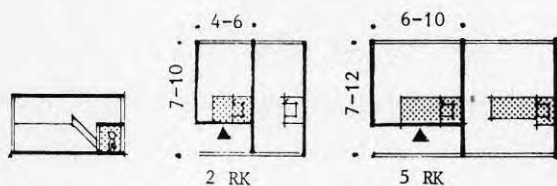
En indragning i planen vid entrésidan minskar lägenhetens interna kommunikationsutrymme och ger bättre planlösningar, främst för större lägenheter.

Veckad fasad ger möjlighet till skyddad utepå plats och utblick i ytterligare en riktning.

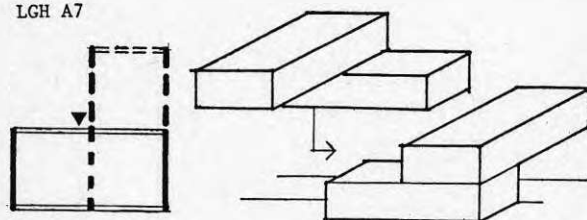

EXEMPEL LGH A8 5 RK
GROENE HART KAMPEN HOLLAND
ARK. J H VAN DER BROEN
BAUEN & WOHNEN 1972/11

2 LÄGENHET

LGH A7

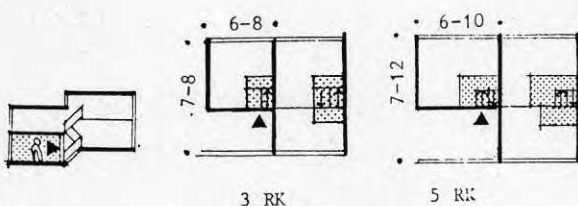
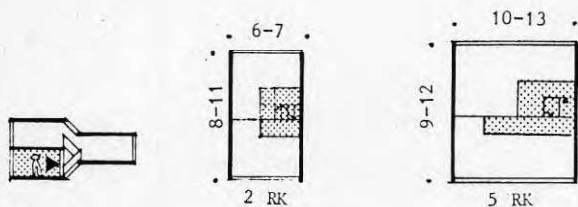
Dubbelsidig lägenhet i två eller flera plan. Entré från innervägg vid horisontell kommunikation i fasad. LGH A7

Dubbelsidig med minst ett plan skilt från horisontell kommunikation. Lägenhetsdjup motsvarande enkelsidigt entréplan plus korridor/loftgång varierar mellan c 7-12 m. Indirekt ljus kan erhållas från entrésidan.

Lägenhetsstorlek 2-5 RK.

Observera anvisningarna SBN 71:11 om entréplanets innehåll i flerplanslägenheter, se grupp 1 LGH A7. I lägenhetsstorlekarna 2-4 RK kan dessa anvisningar ej uppfyllas inom ramen för maximerade lägenhetsytor.

Vinklas och förskjuts lägenhetens planer inbördes erhålls ett större entréplan som underlättar tillämpning av anvisningarna.

Halvplansförskjutet dubbelsidig lägenhet. Entré från innervägg vid horisontell kommunikation i fasad. LGH A8

Entré via trappa från korridor/loftgång.

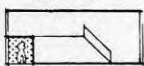
Dubbelsidig lägenhet i 2 eller 3 plan.

Lägenhetsdjupet varierar mellan c 7-12 m motsvarande enkelsidigt entréplan plus djup fasadkorridor.

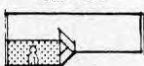
Lägenhetsstorlek 2-5 RK.

Handikappsanpassning av lägenheter med halvplansförskjutningar erfordrar lyftanordning mellan planen.

LGH A7

LGH A8

I flerplanslägenheter kan rumshöjden varieras i LGH A7 med enkel och dubbel normal rumshöjd, i LGH A8 med enkel, 1 1/2 eller dubbel rumshöjd. Stor rumshöjd förbättrar dagsljusförhållandena i djupa lägenheter.

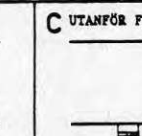
Veckad fasad ger möjlighet till skyddad uteplats samt ljus och utblickar i flera riktningar.

4 HUS GRUPP 3

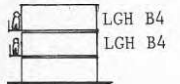
Flerbostadshus där den för lägenheterna gemensamma horisontella kommunikationsytan har "obegränsad" utsträckning och är förlagd utanför fasad.

		VERTIKAL K O M M U N I K A T I O N			
		A E J I FASAD	B I FASAD	C U T A N F Ö R F A S A D	
					
H O R I S O N T E L L K O M M U N I K A T I O N	M E D " O B E G R Ä N S A D " U T S T R Ä C K N I N G	1 E J I FASAD	A1	B1	C1
		2 I FASAD	A2	B2	C2
		3 U T A N F Ö R F A S A D	A3	B3	C3
	M E D B E G R Ä N S A D U T S T R Ä C K N I N G	4 E J I FASAD	A4	B4	C4
		5 I FASAD	A5	B5	C5
		6 U T A N F Ö R F A S A D	A6	B6	C6

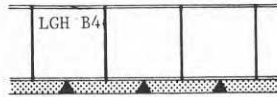
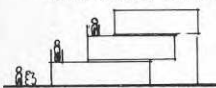
3 ÖVERSIKT BYGGNAD; LÄGENHET

BYGGNAD

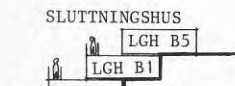
BYGGNAD MED ENPLANSLÄGENHETER

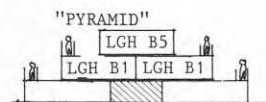
LOFTGÅNG/1 PLAN

PRIVAT ZON MELLAN LOFTGÅNG OCH FASAD
FRISTÅENDE TERRASSSHUS

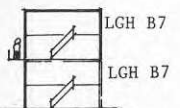
LOFTGÅNG/1 PLAN

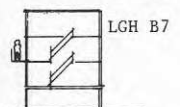
LOFTGÅNG/1 PLAN

BYGGNAD MED FLERPLANSLÄGENHETER

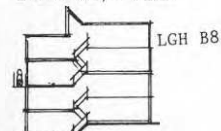
LOFTGÅNG/2 PLAN

LOFTGÅNG/3 PLAN

LOFTGÅNG/2 PLAN

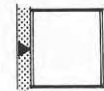
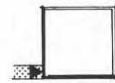
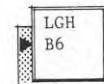
LOFTGÅNG/2 PLAN

LÄGENHET

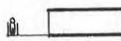
ENPLANSLÄGENHETER

1 PLAN

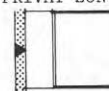
DUBBELSIDIG
LGH B4ETTHÖRNSLÄGENHET
LGH A2LGH
B6LGH
A6
TVÅHÖRNSLÄGENHET
LGH B6 OCH A6

PRIVAT ZON

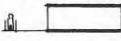

1 PLAN

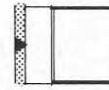
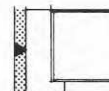
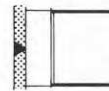
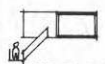
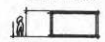
PRIVAT ZON

DUBBELSIDIG
LGH B5LGH A2, A6
SE OVAN

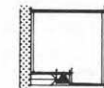
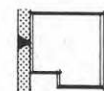
PRIVAT ZON

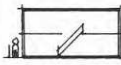
1 PLAN

ENKELSIDIG
LGH B1ETTHÖRNSLÄGENHET
LGH B2DUBBELSIDIG
(ÖVERSTA PLAN)
LGH B5LGH A6 (ÖVERSTA PLAN)
SE OVANETT PLAN NÅS VIA
SEPARAT TRAPPA

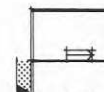
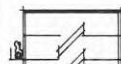
ETT PLAN VID LOFTGÅNG

DUBBELSIDIG
LGH A5 ELLER B5DUBBELSIDIG
LGH B4LGH A2, A6
SE OVAN

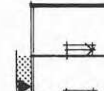
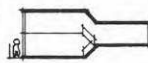
FLERPLANSLÄGENHETER

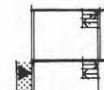
2 PLAN

DUBBELSIDIG
LGH B7

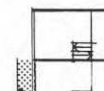
3 PLAN

DUBBELSIDIG
LGH B7

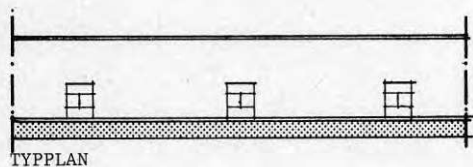
3 PLAN

DUBBELSIDIG
LGH B8

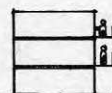
4 PLAN

DUBBELSIDIG
HALVPLANS-
FÖRSKJUTEN
FRÅN LOFTGÅNG
LGH B8

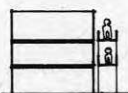
3 ALLMÄNT

TYPPLAN

SEKTION

SEKTION

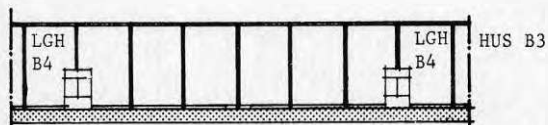
Hus grupp 3 är loftgångshus eller terrasshus. Den horisontella kommunikationen från trapphus till lägenhetsentré ligger vid fasadliv utanför fasad.

Loftgång är ej klimatskyddad och är att jämställa med gångväg på mark vad gäller halksäkerhet m m.

Konstruktivt utförs loftgång antingen som en framför fasad fristående byggnadsdel eller som konsol från fasad.

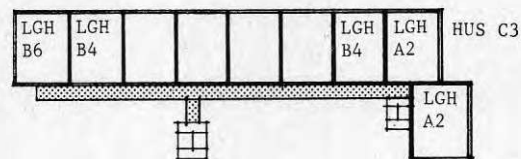
Normallägenheter i hus grupp 3 är LGH B4, ändlägenheter LGH B6. Loftgångshus med flerplanslägenheter uppbyggs av lägenheter LGH B7. Normallägenheterna är genomluftbara.

Är den horisontella kommunikationen kortare än en ingående lägenhets längd, hänförs huset till grupp 6.

HUS B3

Hus B3, vertikal kommunikation trappa/hiss, dagsljusbelyst i fasad. Trapphuset skuggar ej fasaden. Fasadyta mot loftgång tas i anspråk för trapphuset vilket inte behöver medföra någon nackdel vid planutformning av intilliggande lägenheter.

HUS C3

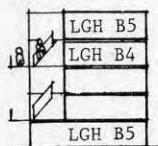
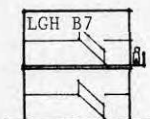
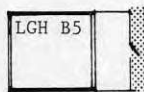
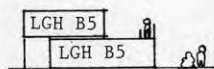
Hus C3, vertikal kommunikation, dagsljusbelyst utanför fasad. Trapphuset kan skymma och skugga innanförliggande lägenheter, vilket bör beaktas vid placeringen.

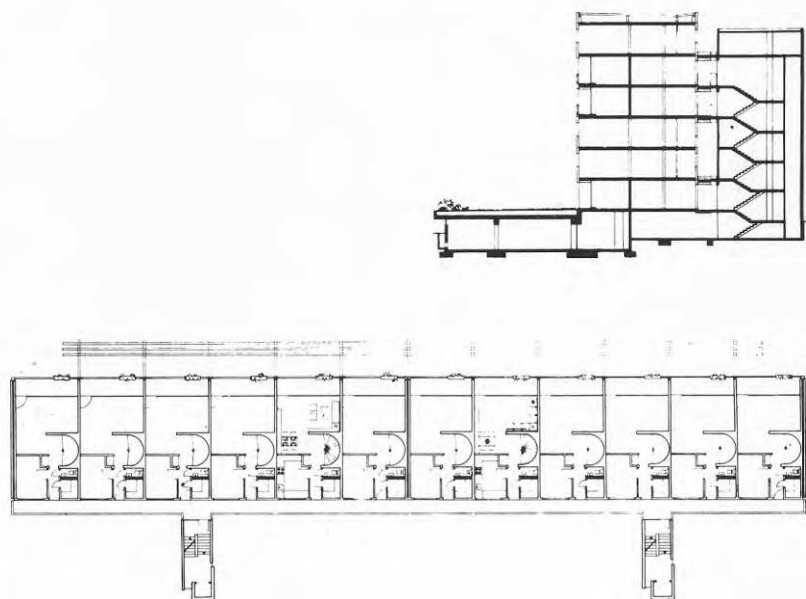
Den vertikala kommunikationens läge påverkar ej i större utsträckning lägenheternas storlek och planutformning. Lägenheterna i husgruppen behandlas i det följande därför gemensamt.

Insyn i bostadsrum från horisontellt kommunikationsutrymme accepteras ej med mindre än att detta breddas och utformas med halvprivat zon framför bostadsrummet. I loftgångshus försämras härigenom ytterligare dagsljusförhållandena i de av loftgången avskärmade rummen.

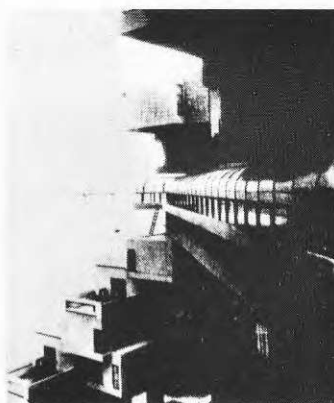
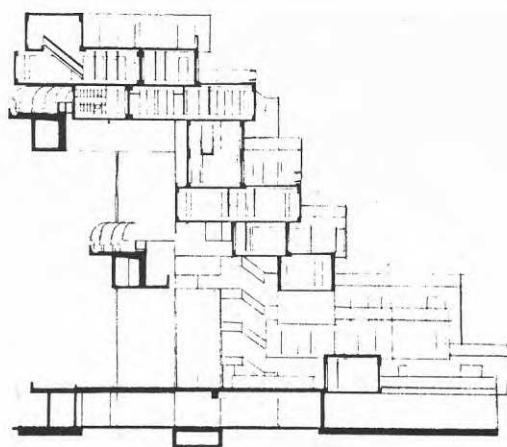
Den begränsning i planlösningen som insyn från horisontellt kommunikationsutrymme medför, minskas eller elimineras i flerplanslägenheter och lägenheter som ej ligger i samma plan som detta utan nås via privat trappa. Sådana lägenheter får två motstående insynsfria fasader. Angående anvisningarna SBN 71:11 om entréplanets innehåll i flerplanslägenheter, se grupp 1 LGH A7 i det föregående.

Hus grupp 3 med dubbelsidiga lägenheter kan väderstreckorienteras friare än hus grupp 1 och 2.

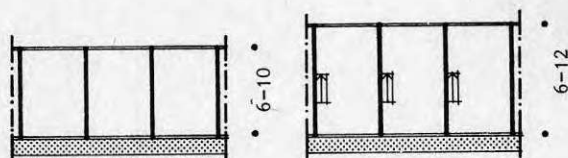

EXEMPEL HUS C3 BYGGNAD MED 2-PLANSLÄGENHETER DUSSELDORF TYSKLAND ARK. W ARMS ①

EXEMPEL HUS B3 KLIMAT- OCH OLYCKS-
FALLSSKYDD PÅ LOFTGÅNG
HABITAT MONTREAL
ARK. A SAFDIE & DAVID M.FL. ①

3 BYGGNAD; STORLEK

Djup, längd

Husdjup är lika med de ingående lägenheternas djup.

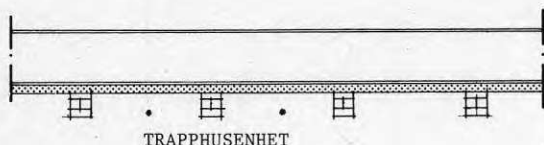
- 6-10 m enplanslägenheter LGH B4
- 6-12 m enplanslägenheter LHH A5 och B5
- 6-12 m flerplanslägenheter LGH B7 och B8

Huslängd är lika med summan av trapphusenheternas längd och kan variera från 3 lägenheters längd min. 15 m och uppåt.

Trapphusenhetens längd är i hus grupp 3 liksom i grupp 1 och 2 beroende av den horisontella kommunikationens längd. Alltför långa loftgångar ger nackdelar såsom störningar framför lägenhetsfasader närmast trapphus, sämre tillgänglighet m m.

Enligt SBN 37:2321 begränsas avståndet från lägenhet till närmaste trapphus till högst 30 m om tillgång till trappa finns i två skilda riktningar, eljest godtas högst 15 m i loftgångshus.

Ytterligare begränsningar av den horisontella kommunikationens längd har diskuterats. I Bostadsstyrelsens förslag till bostadsnormer 1973 maximeras avståndet lägenhetsentré - trapphus till 25 m.

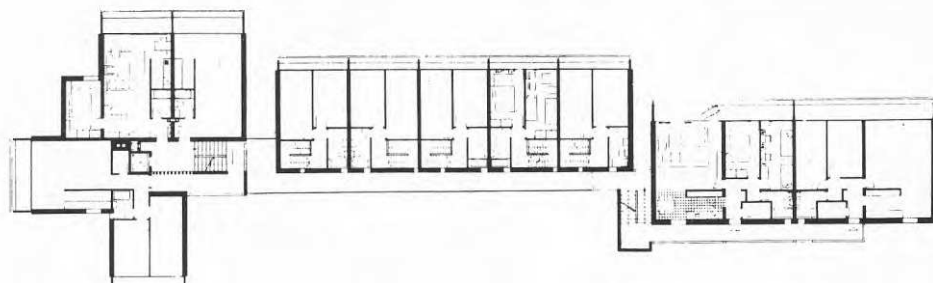
TRAPPHUSENHET

Höjd

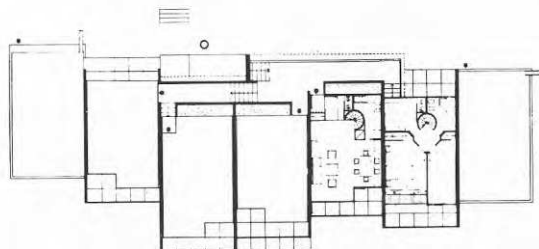
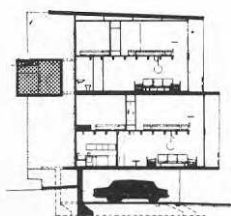
Den horisontella kommunikationens oskyddade läge medför att höga byggnader av grupp 3 får anses olämpliga.

Begränsning av loftgångshusens höjd har diskuterats. I Bostadsstyrelsens förslag till bostadsnormer 1973 reglerades loftgångshusens höjd till högst 4 våningar. I stadsplanebestämmelser torde loftgångshus i regel begränsas till 4 våningar.

Loftgångarnas klimat och säkerhet förbättras genom inbyggnad. Se hus grupp 2.

EXEMPEL C3 LUGANO SCHWEIZ
ARK. D SCHNEBLI ①

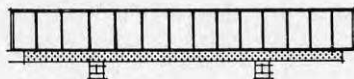

EXEMPEL C3 SIDOFÖRSKJUTNING I PLAN
SAMT HALVPLANSFÖRSKJUTNING I SEKTION
VID TRÄPPHUS.
SAN MARTINO DI CASTROZZA
ARK. B MORASUTTI
⑫

EXEMPEL C3 VINKLAD BYGGNAD
KÖLN TYSKLAND ④

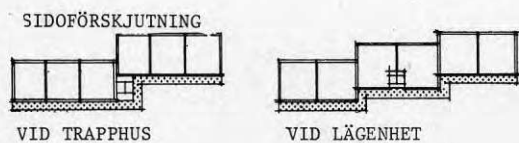
3 BYGGNAD; FORM

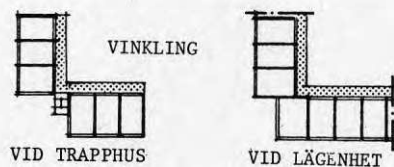
Loftgångshuset i sin enklaste form är en länga bestående av lägenheter av samma typ, vanligtvis LGH B4 adderade till varandra.

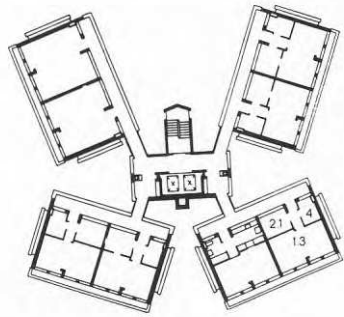
Huset utformat med speciella gavel- och hörnlägenheter.

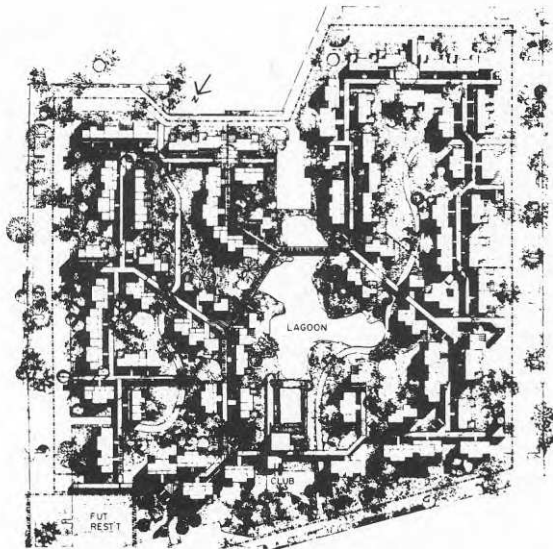
Husplaner med sidoförskjutningar och vinkling. Vinklas huset förläggs loftgången mot innerhorn.

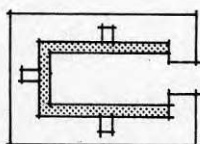
EXEMPEL HUS C3, "PUNKTHUSTYP"
TOWER BLOCKS AT CLARDALE STREET LONDON (2)

EXEMPEL HUS C3, "BEBYGGELSE SYSTEM"
TREE TOPS SOUTH CAROLINA (5)

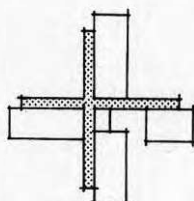
3 BYGGNAD; FORM

Några byggnadsformer:

SLUTEN BYGGNADSFORM

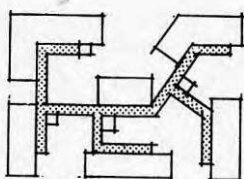
Sluten byggnadsform

"PUNKTHUSTYP"

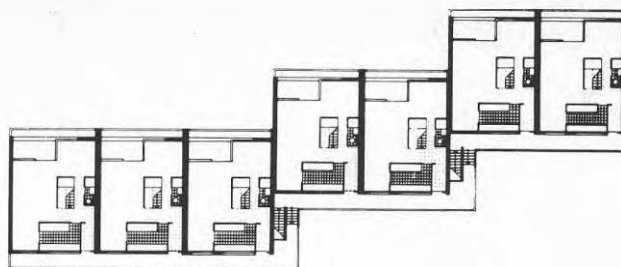
Punkthusliknande byggnadsform med centralt trapphus

Horisontell kommunikation i kombination med friliggande sådan sammanbinder hus till bebyggelse-system

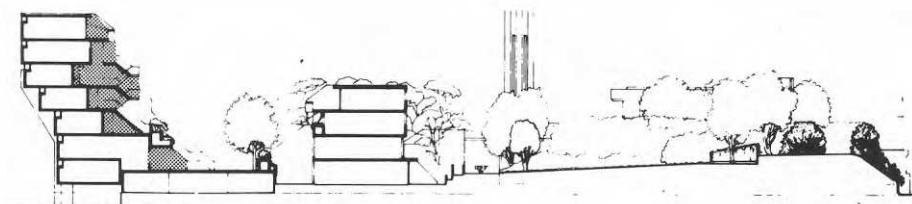

"BEBYGGELSESYSTEM"

Byggnadssystem sammanbundet av gemensam, horisontell kommunikation

EXEMPEL HUS C3 HALVPLANSFÖRSKJUTNING VID TRAPPA I KOMBINATION
MED SIDOFÖRSKJUTNING.
DAHLEM BERLIN (4)

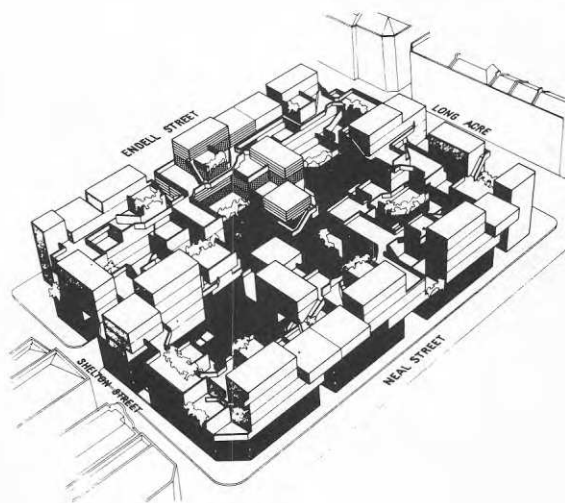
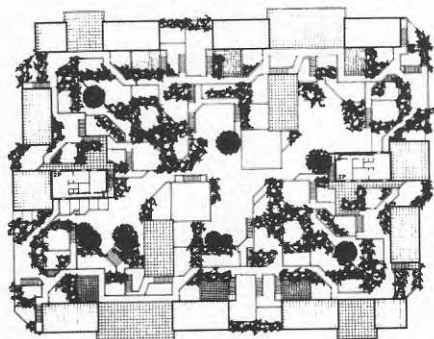

EXEMPEL HUS C3, TRAPPA VID TERRASSIDA
ALEXANDRA ROAD LONDON
ARK. COOK M.F.L.
ARCHITECTURAL REVIEW 990 AUG 1979

EXEMPEL HUS C3 KOMBINATION AV OLIKA LÄGENHETSTYPER
TERRASSHUS HAMBURG EIDELSTEDT
ARK. A SPENGLIN (4)

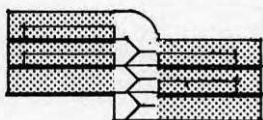
Ansicht von der Neal Street 1:1000

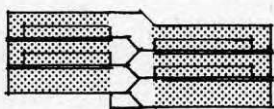
EXEMPEL HUS C3, HORIZONTAL KOMMUNIKATION I ANSLUTNING
TILL TERRASSER I ETT STÖRRE BEBYGGELSESYSTEM.
TERRASSHUS OLDHAMS COVENT GARDEN LONDON (5)

3 BYGGNAD; FORM

HELPLANSFÖRSKJUTNING

HALVPLANSFÖRSKJUTNING

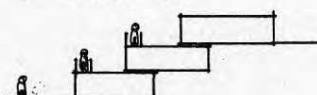

Nivåförskjutningar i den horisontella kommunikationens tvärriktning vid genomgående trapphus.

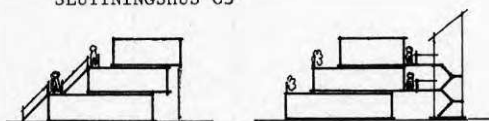
Nivåförskjutningar i den horisontella kommunikationens längdriktning, se 3 lägenhet LGH B7 och B8.

I halvplansförskjutna hus med hiss skall avstigningsmöjligheterna från hissen särskilt beaktas.

PRIVAT ZON

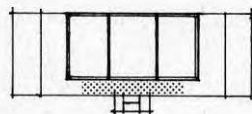

SLUTTNINGSHUS C3

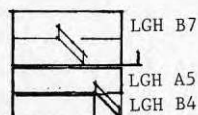

FRISTÄENDE TERRASSHUS C3

Huset terrasseras som sluttningshus eller som hus med motstående fria fasader genom horisontella planförskjutningar av våningsplanen. Sluttningshuset har huvudsakligen enkelsidiga lägenheter, LGH B1. Översta planet och gavellägen möjliggör andra lägenhetstyper. Terrasshus med två motstående fria fasader utformas med horisontell kommunikation vid terrassfasad eller vid motstående fasad. I det förra fallet skiljs kommunikationsyta från lägenhetsfasad genom lägenhetens privata uterum.

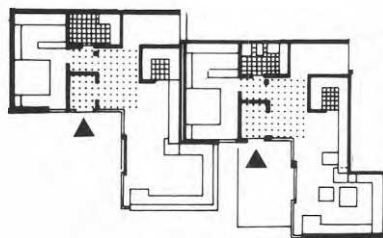

Hus C3 med horisontalförskjutna gavellägenheter.

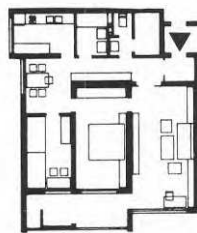
Flerplanslägenheter och enplanslägenheter med olika entréförhållanden kombinerade inom samma byggnad eller bebyggelsegrupp möjliggör spridning av lägenhetsstorlekar, begränsad horisontell kommunikation, varierad bostadsmiljö m m.

Friliggande horisontella kommunikationen binder ihop och ger överblick över en sammansatt bebyggelse.

EXEMPEL HUS C3
VINKLAD LGH B1, 2 RK
SLUTNINGSHUS, VINNENDEN
TYSKLAND

④

3RK

EXEMPEL HUS C3, LGH A2
ESSINGER WEIHER TYSKLAND
ARK. J HERKOMMER M.FL.

①

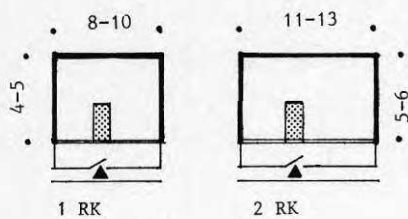

3RK

EXEMPEL HUS C3 VINKLAD LGH A2
LUGANO SCHWEIZ, ARK. D SCHNEBLI

①

3 LÄGENHET

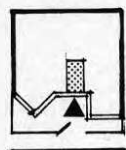
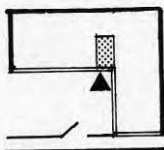

Enkelsidig lägenhet. Entré från privat uteplats mellan fasad och loftgång.
Rektangulär planform LGH B1

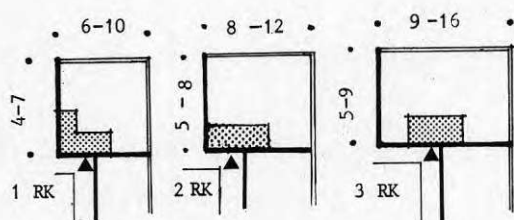
Ljust hygienrum och ljus arbetsdel i köket medför för lägenheter större än 1 RK relativt ytkrävande intern kommunikation. Lägenhetstyp i sluttningshus samt i de lägsta våningarna i terrasshus. Lägenhetsstorlek 1-2 RK. I sluttningshus kan lägenheterna utföras i två plan, vilket möjliggör större lägenhetsstorlekar.

Enkelsidig lägenhet. Entré från privat uteplats mellan fasad och loftgång.
Vinklad planform LGH B1

Vinklad form ger möjlighet till utblickar och ljus i fler väderstreck, förbättrar solvärdet och medger fler planlösningsmöjligheter. Lägenhetsentrén nås via uteplats förlagd i vinkeln. Lägenhetstyp i sluttningshus. Lägenhetsstorlek 2-3 RK.

Rektangulär planform med veckad fasad ger möjlighet till utblickar och ljus i fler väderstreck. Insynsproblem mellan lägenheter måste beaktas.

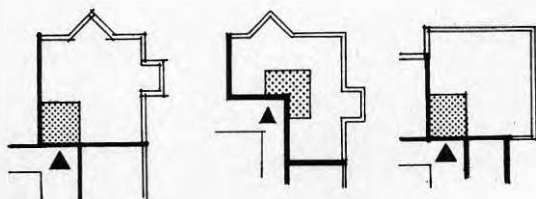
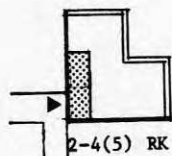
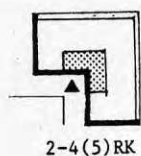
Etthörnslägenhet. Tvåsidigt belyst. Entré från loftgång.
Rektangulär planform LGH A2

Hörnslägenheter i loftgångshus där loftgångsfasaden till följd av husets vinkling eller av andra skäl inte kan förses med fönster. Lägenhetsstorlek 1-3 RK.

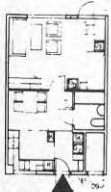
Lägenheter större än 3 RK av denna typ får förhållandevis stor mörk yta och ytkrävande intern kommunikation.

Etthörnslägenhet. Tvåsidigt belyst. Entré från loftgång.
Vinklad planform LGH A2

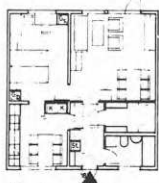
Hörnslägenhet lika föregående. Vinklad planform minskar lägenhetens mörka yta och ger möjligheter till större lägenheter med bättre planlösning och t ex ljusa hygienrum. Lägenhetsstorlek 2-4 (5) RK.

Rektangulär eller vinklad planform, veckad fasad och ett eller båda fasadliv skjutande utanför omgivande lägenheter ger utblickar och dagsljus i fler väderstreck.

1 RK

2 RK

2 1/2 RK

EXEMPEL PÅ LOFTGÅNGSHUSLÄGENHETER LGH B4

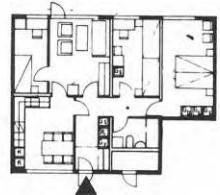
(11)

3RK

EXEMPEL HUS C3, LGH B4
STUTTGART-ROT ROMEO UND JULIA
ARK. H SCHAROUN M.FL.

(2)

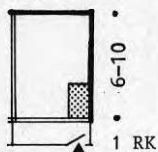

EXEMPEL VINKLAD LGH B4
RHEDA TYSKLAND
ARK. H DEILMANN

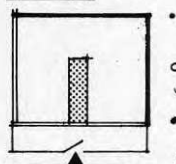
(1)

3 LÄGENHET

• 4,5-7 •

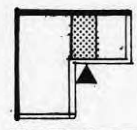

1 RK

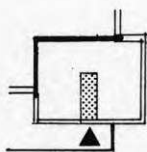
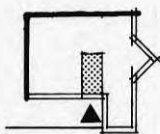

3 RK

• 9-13 •

2-4 RK

Etthörnslägenhet. Entré från privat uteplats mellan fasad och loftgång.

Rektangulär planform

LGH B2

Hörnslägenhet i sluttningshus. Dagsljusbelyst entré.

Lägenhetsstorlek 1-3 RK.

Lägenheter större än 1 RK får en förhållandevis stor intern kommunikationsyta.

I sluttningshus kan lägenheterna även utföras i två plan, vilket möjliggör större lägenhetsstorlekar.

Etthörnslägenhet. Entré från privat uteplats mellan fasad och loftgång.

Vinklad planform

LGH B2

Vinklad planform minskar lägenhetens mörka yta och ger möjlighet till större lägenheter med bättre planlösning och t ex ljusa hygienrum.

Lägenhetsstorlek 2-4 RK.

Rektangulär planform med veckad fasad eller med fasadliv skjutande utanför omgivande lägenheters fasadliv.

Dubbelsidig lägenhet. Entré från loftgång.

Rektangulär planform

LGH B4

Dubbelsidig lägenhet med kök och hygienrum mot loftgång och med dagsljusbelyst entré. Husdjup större än 9 m ger förhållandevis stor kommunikationsyta och försvårar planlösningar med dagsljusbelysta hygienrum och välproportionerade bostadsrum.

Lägenhetsstorlek 1-3 RK.

Ändlägenheter även 3-5 RK

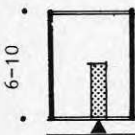
Dubbelsidig lägenhet. Entré från loftgång.

Vinklad planform

LGH B4

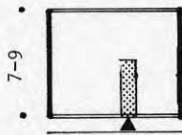
Genom att fasadlängden på motsatt sida om loftgången ökas rymmer planen fler bostadsrum. Den vinklade planformen är därför lämplig för större lägenheter, 3-5 RK.

• 4,5-7 •

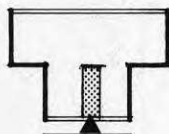

1 RK

• 9-11 •

3 RK

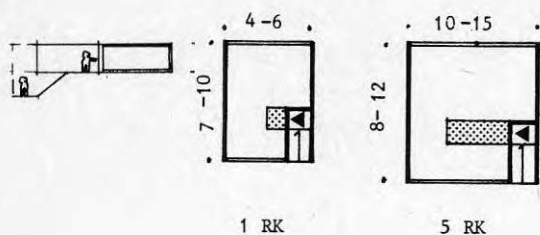

EXEMPEL HUS C3 PRIVAT UTEPLATS MELLAN
LOFTGÅNG OCH LÄGENHET B5
LILLINGTON STREET LONDON

④

3 LÄGENHET

1 RK

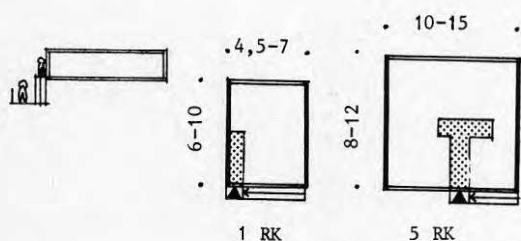
5 RK

Dubbelsidig lägenhet. Entré från innervägg via separat trappa från loftgång. LGH A5

Lägenhet med bostadsrum mot båda fasaderna som nås via separat trappa från loftgång på varannan eller var tredje våning. Lägenhetsdjup större än 11 m försvårar dagsljusbelysta hygienrum. Med ökat lägenhetsdjup och oförändrad lägenhetsstorlek ökas den mörka delen i lägenhetens mitt och bostadsrummen blir djupare med sämre dagsljusbelysning. Större lägenhetsdjup än 10 m innebär att lägenhetens fasadliv skjuter utanför loftgångsvåningens.

Lägenhetsstorlek 1-5 RK.

Handikappsanpassning genom lyftanordning i kombination med entrétrappan.

1 RK

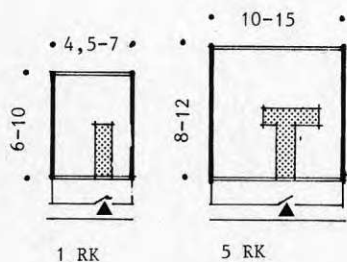
5 RK

Dubbelsidig lägenhet. Entré från yttervägg via separat trappa från loftgång. LGH B5

Tvåsidig lägenhet med bostadsrum mot båda fasaderna, som nås via separat trappa från loftgång på varannan eller var tredje våning. Dagsljusbelyst entré. Lägenhetsdjup lika LGH A5.

Lägenhetsstorlek 1-5 RK.

Handikappsanpassning genom lyftanordning i kombination med entrétrappan.

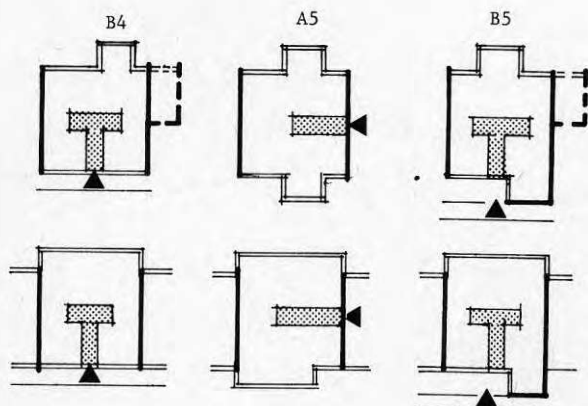
1 RK

5 RK

Dubbelsidig lägenhet. Entré från privat uteplats mellan fasad och loftgång. LGH B5

Tvåsidig lägenhet med bostadsrum mot båda fasaderna i terrasserade hus. Entré från privat uteplats vid fasad. Dagsljusbelyst entré.

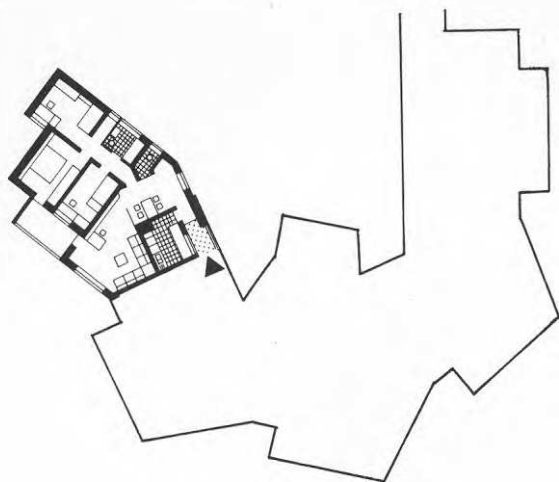
Lägenhetsstorlek 1-5 RK.

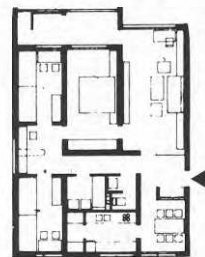
Dubbelsidig rektangulär eller vinklad lägenhet med veckad eller utskjutande fasad.

I LGH B4 begränsas möjligheten att vecka fasaden på entrésidan av loftgången.

Veckning förbättrar lägenhetens ljus- och utblicksmöjligheter i synnerhet där bostadsrum ej kan förläggas mot loftgång och rummen därigenom vetter mot samma väderstreck. Veckning ger skyddad uteplats.

EXEMPEL HUS C3, LGH A6,
KÖLN BOCKLEMUND TYSKLAND (4)

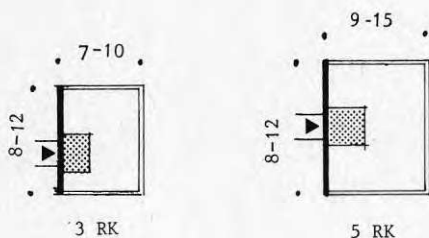
4RK

EXEMPEL HUS C3, LGH A6
ESSINGER WEIHER TYSKLAND
ARK. J HERKOMMER M.FL. (1)

EXEMPEL PÅ
LOFTGÅNGSHUS-
LÄGENHET LGH B6 (11)

3 LÄGENHET

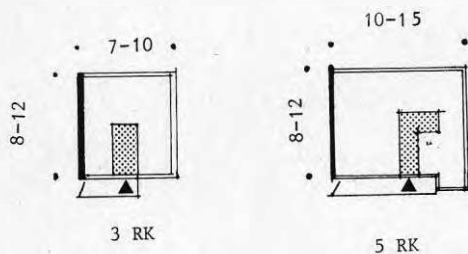

Tvåhörnslägenhet. Tresidigt belyst. Entré från innervägg. LGH A6

Gavellägenhet vid slutet av loftgång som möjliggör ljusa hygienrum, välproportionerade bostadsrum med god dagsljusbelysning och ytekonomisk intern kommunikation. Lägenhetsstorlek 3-5 RK.

Vid lägenhetsdjup större än 10 m skjuter lägenheten utanför anslutande fasadliv.

Lägenheter mindre än 3 RK utnyttjar ej lägenhetstypens planlösningsfördelar.

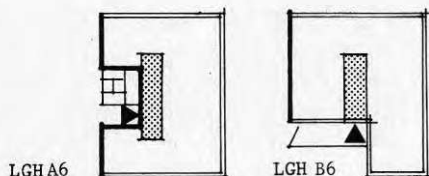

Tvåhörnslägenhet. Tresidigt belyst. Entré från loftgång. LGH B6

Gavellägenhet med entré från privat del av loftgång som möjliggör ljusa hygienrum, välproportionerade bostadsrum och ytekonomisk intern kommunikation. Lägenhetsstorlek 3-5 RK.

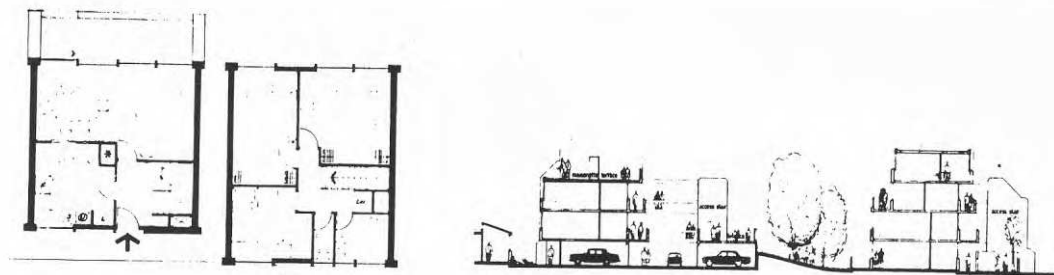
Lägenhet mindre än 3 RK utnyttjar ej lägenhetstypens planlösningsfördelar.

Lägenhetsdjup större än 10 m förutsätter att lägenheten skjuter utanför anslutande

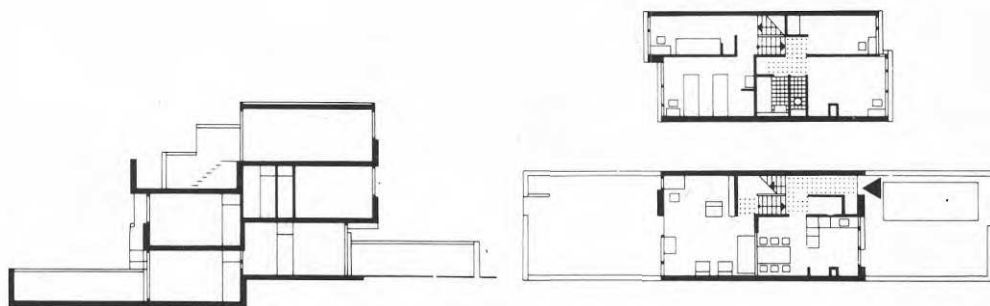

En vinkling vid entrésidan minskar lägenhetens interna kommunikationsyta och underlättar planlösningen, främst av större lägenheter.

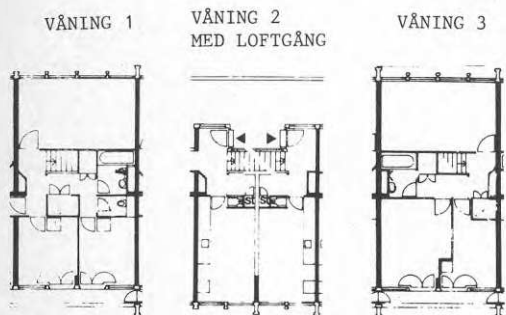
Veckad fasad ger möjlighet till skyddad uteplats och utblick i ytterligare en riktning.

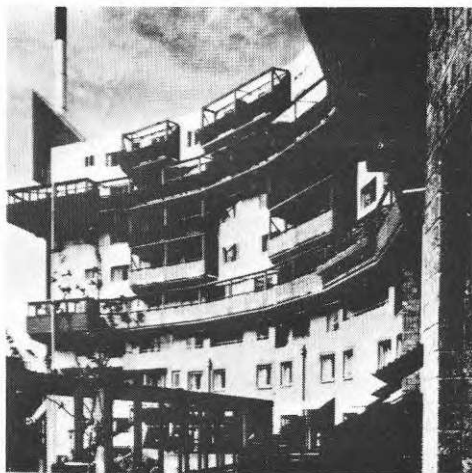
EXEMPEL HUS C3 2-PLANSLÄGENHET LGH B7, MASBRO ROAD LONDON ENGLAND, ARK. RENTON HOWARD WOOD ASS (4)

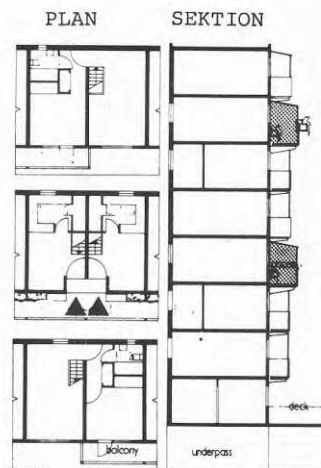
EXEMPEL HALVPLANSFÖRSKJUTEN 2-PLANSLÄGENHET LGH B8 LILLINGTON ST. LONDON, ARK. DARBOURNE, DARK (4)

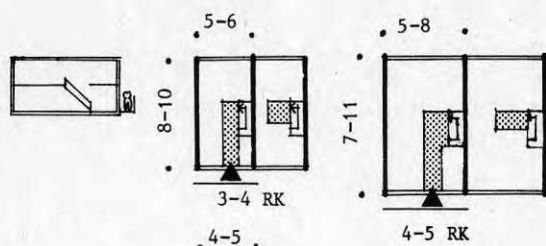
EXEMPEL HUS B3, ROBIN HOOD GARDEN LONDON ARK. SMITHSON M.F.L. ARCHITECTURAL DESIGN 1972/9

EXEMPEL HUS B3 LÄGENHET I TVÅ PLAN LGH B7, BYKER NEWCASTLE, ARK. R ERSKINE ARKITEKTUR S 1976/8

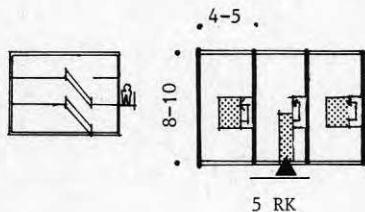
3 LÄGENHET;

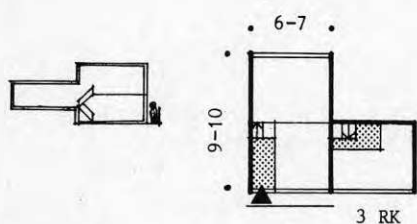
Dubbelsidig lägenhet i två eller flera plan.
Entré från loftgång. LGH B7

Dubbelsidig lägenhet med minst ett plan
skilt från loftgång. Dagsljusbelyst entré.
Kök och hygienutrymme mot loftgång.

Lägenhetsstorlek 3-5 RK (två plan)
5 RK (tre plan)

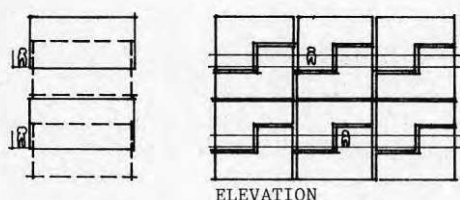
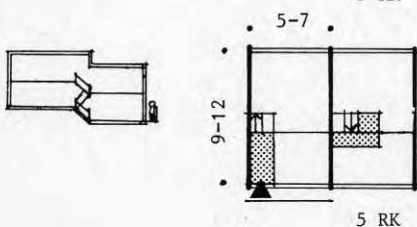

Observera anvisningarna SBN 71:11 om entré-
planets innehåll i flerplanslägenheter, se
grupp 1 LGH A7. För storleken 3 RK ger lägen-
hetstypen överytor om anvisningarna skall
uppfyllas

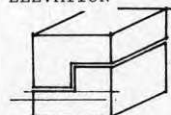
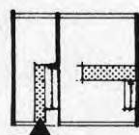

Dubbelsidig lägenhet med halvplansförskjut-
ningar. Entré från loftgång. LGH B8

Kök och hygienrum mot loftgången.
Lägenhetsstorlek 3-5 RK.
Handikappsanpassning erfordrar lyftanordning
mellan planen.

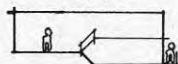

Vinklas och förskjuts stora lägenheters pla-
ner inbördes förbättras loftgångsekonomin.

LGH B7

LGH B8

I flerplanslägenheter kan rumshöjden varieras,
i LGH B7 mellan enkel och dubbel normal rums-
höjd, i LGH B8 mellan enkel, 1 1/2 eller dub-
bel rumshöjd.

FLERBOSTADSHUS GRUPPERNA 1-3

Några kommentarer

Hus grupp 1 är mittkorridorhus eller hallbyggnader, hus grupp 2 sidokorridorhus, hus grupp 3 loftgångshus. Hustyperna kan tillämpas som terasshus, hus grupp 3 även som sluttningshus. I hallbyggnader och sidokorridorhus kan lägenheterna ges sekundärljus från kommunikationsutrymmet.

Uppbyggnaden styrs av de horisontella kommunikationsytorna, medan de vertikala lägen är mer obundna. Den större delen av kommunikationsytorna fördelas på horisontell, den mindre på vertikal kommunikation till fördel för trapp- och hisseekonomi. Begränsningen av antalet trapphus och den friare förläggningen av dessa är till fördel för husens rumsindelning och föränderbarhet. Begränsningen av antalet trapphus begränsar nivåförskjutningar och därmed husens anpassning till kuperad terräng.

Mellanlägenheter är lämpade för smålägenheter, "kategorihus", medan hörn- och gavellägen medger större lägenhetsstorlekar. Kommunikationsytorna, som sammanbinder lägenheterna horisontellt, begränsar antalet från fasad till fasad genomgående lägenheter. Förhållandet inbjuder, såsom några tillämpningsexempel visar, till hus med flerplanslägenheter med annat våningsplan än lägenhetsentréplanet genomgående och därmed till hus med stora lägenheter. Kommunikationsmönstret ger sålunda goda förutsättningar för flerplanslägenheter. Tillämpningen begränsas av byggnormens anvisningar om entréplanets rumsinnehåll och av hisskravet.

Ingående enkelsidiga lägenheter binder husens orientering.

Husgruppernas kommunikationsmönster underlättar samband mellan lägenheter och gemensamma utrymmen. Det kan utvecklas till ett nätverk av sammanbindningsled i flera plan inom ett bebyggelseområde.

Flerbostadshus där den för lägenheterna gemensamma horisontella kommunikationsytan har begränsad utsträckning och saknar kontakt med fasad.

		VERTIKAL K O M M U N I K A T I O N			
		A E J I FASAD	B I FASAD	C U T A N F Ö R F A S A D	
H O R I S O N T E L L K O M M U N I K A T I O N	M E D " O B E G R Ä N S A D " U T S T R Ä C K N I N G	1 E J I F A S A D	A1	B1	C1
		2 I F A S A D	A2	B2	C2
		3 U T A N F Ö R F A S A D	A3	B3	C3
	M E D B E G R Ä N S A D U T S T R Ä C K N I N G	4 E J I F A S A D	A4	B4	C4
		5 I F A S A D	A5	B5	C5
		6 U T A N F Ö R F A S A D	A6	B6	C6

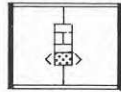
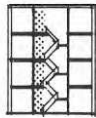

4 ÖVERSIKT BYGGNAD; LÄGENHET

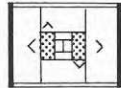
BYGGNAD

LÄGENHET

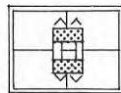
A4

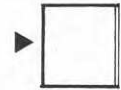
2 LGH/PLAN

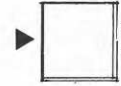
3 EL. 4 LGH/PLAN

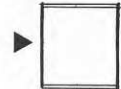
4 EL. FLER
LGH/PLAN

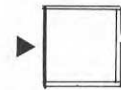
ENKELSIDIG
LGH A1

ETTHÖRNSLÄGENHET
HÖRN LGH A2

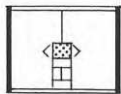
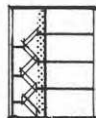

DUBBELSIDIG
LGH A5

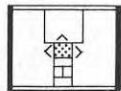

TVÅHÖRNSLÄGENHET
LGH A6

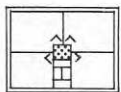
B4

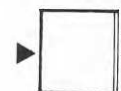
2 LGH/PLAN

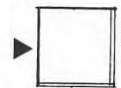
3 LGH/PLAN

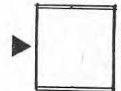
4 EL. FLER
LGH/PLAN

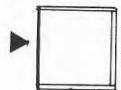
ENKELSIDIG
LGH A1

ETTHÖRNSLÄGENHET
HÖRN LGH A2

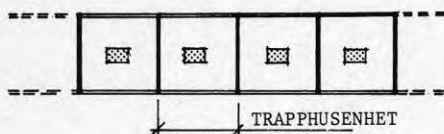

DUBBELSIDIG
LGH A5

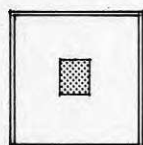

TVÅHÖRNSLÄGENHET
LGH A6

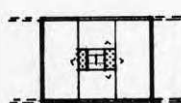
4 ALLMÄNT

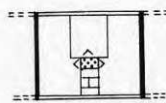
LAMELLHUS

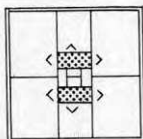
PUNKTHUS

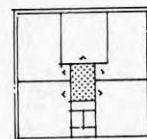
HUS A4

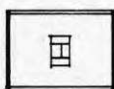
HUS B4

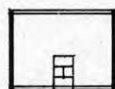
HUS A4

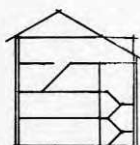
HUS B4

HUS A4

HUS B4

EX B4

Hus grupp 4 är antingen lamellhus med flera trapphusenheter adderade till varandra

eller punkthus bestående av en fristående trapphusenhet.

Överstiger längden av den gemensamma horisontella kommunikationen längden av en i planen ingående enkelsidig lägenhet hänförs huset till grupp 1.

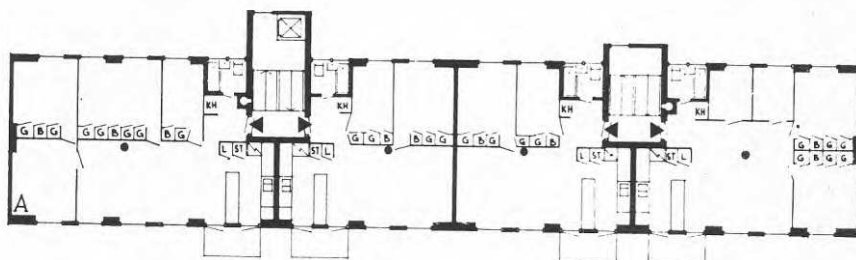
Lamellhuset har högst två genomgående lägenheter per trapphusenhet, en mellanenhet har två fria motstående fasadsidor, och kan mot övriga två sidor kopplas till ytterligare enheter. Lamellhuset innehåller dubbelsidiga LGH A5 och enkelsidiga LGH A1 lägenheter och i gavelläge hörnlägenheter, LGH A2 och LGH A6.

Punkthusets i alla riktningar fria fasader ger möjlighet till fler enkelsidiga lägenheter och hörnlägenheter per trapphusenhet än lamellhuset.

De ljusa trapphusen i hus B4 gör huset lättare att orientera sig i och ger en trevligare bostadsmiljö än hus A4 med mörka trapphus.

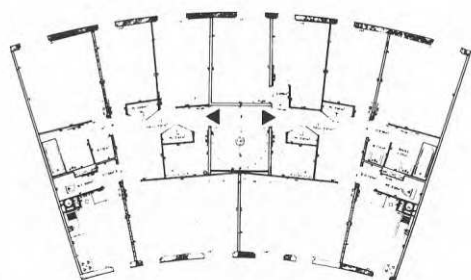
Trapphusläget i hus A4 ger större fasadyta till lägenheterna än i hus B4. Lägenheternas storlek och utformning påverkas inte på något avgörande sätt av trapphusets planläge i hus grupp 4. Husgruppens lägenheter behandlas i det följande därför gemensamt.

Flerplanslägenheter medför ej fördelar på samma sätt som i hus grupp 1 eftersom lägenheterna i hus grupp 4 i stor utsträckning är dubbelsidiga och flerplanslösningar i den förra gruppen främst motiveras av önskan om dubbelsidighet. Förläggs tvåplanslägenheter i de översta våningarna i hus grupp 4 avslutas det genomgående trapphuset i den näst översta våningen. En intern trappa sammanbinder de övre våningsplanen till en lägenhet. Observera anvisningarna i SBN 71:11 om entréplan i flerplanslägenhet med kök, matplats och hygienrum samt antingen vardagsrum i vilket sovplats kan avskiljas eller två sovrum varav ett är möblerbart med soffgrupp. Entréplanet i flerplanslägenheter skall enligt 42a § byggnadsstadgan kunna nås med hiss i hus högre än 2 våningar, dvs även i 2 1/2-våningshus, där lägenheter i övervåningen kopplats till inredd vind med intern trappa.

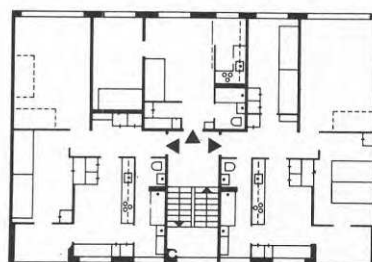
EXEMPEL HUS B4, FLEXIBEL RUMSINDELNING; JÄRNBROTT GÖTEBORG
 ARK. T o A WILLIAM OLSSON, L ÅGREN

6

EXEMPEL HUS A4 LA GRANDE BORNE, GRIGNY, FRANKRIKE
 ARK. E AILLAUD

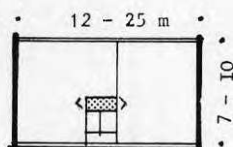
1

EXEMPEL HUS B4 MARKBACKEN ÖREBRO 1960
 ARK. R FALK, B ALM, S WHITE

2

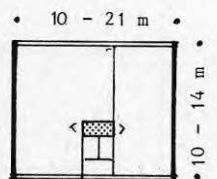
4 BYGGNAD; STORLEK LAMELLHUS

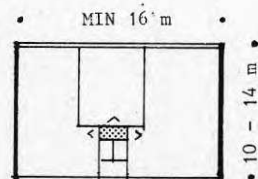
ANTAL VÅNINGAR $\leq$ 8

Djup, längd

Husdjupet är lika med de ingående dubbelsidiga lägenheternas djup. Byggnader med djup < 10 m rymmer i regel enbart 2 dubbelsidiga lägenheter per trapphusenhet, tvåspännare. Avståndet mellan trapphus och motsatt fasad är vid detta husdjup för litet för att även rymma en enkelsidig lägenhet. Längden av en trapphusenhet är summan av de ingående lägenheternas längd. En trapphusenhet med 2 lägenheter varierar i längd mellan c 12 m (2 x 1-2 RK) och 21-25 m (2 x 4-5 RK).

ANTAL VÅNINGAR $<$ 8

Husdjup mellan 10-14 m rymmer per trapphusenhet antingen två dubbelsidiga lägenheter eller en kombination av två dubbelsidiga och en eller två enkelsidiga lägenheter, tre- eller flerspännare. I en trapphusenhet med 2 lägenheter varierar längden mellan c 10 m (2 x 1-2 RK) och 18-21 m (2 x 4-5 RK). Ingår också enkelsidiga lägenheter, understiger längden knappast c 16 m.

De angivna djup- och längdmåtten gäller trapphusenheter i mellanläge med obruten byggnadsfasad.

PLANERNAS TRAPPHUSSYMBOLER VISAR HUS $\leq$ 8 VÅNINGAR DÄR BRANDSÄKERT AVSKILT TRAPPHUS EJ FORDRAS.

Höjd

I hus med upp till 8 våningars höjd kan trapphus stå i öppen förbindelse med trapphall dvs lägenhetsentréerna är direkt tillgängliga från trappans vilplan. Brandsäkert avskilt trapphus krävs i höghus med 9-16 våningar. I höghus med mer än 16 våningar krävs brand- och röksäkert trapphus som har förbindelse med lägenhet endast via balkong.

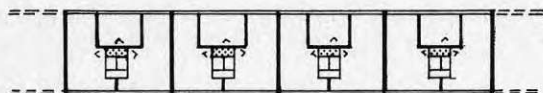
EXEMPEL HUS B4 FÖRSKJUTNING MELLAN
OCH VID TRAPPHUS
URTENEN SCHWEIZ
ARK. ATELIER 5

12

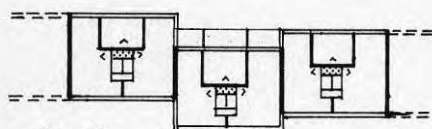
4 BYGGNAD; FORM

LAMELLHUS

HUS A4

Lamellhuset i sin enklaste form är sammansatt av trapphusenheter med samma djup, samma planläge och med fasaderna i samma liv.

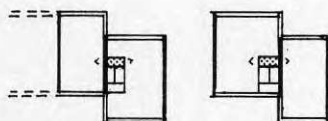

HUS A4

Förskjuts trapphusenheterna i förhållande till varandra kan lägenheterna få fönster över hörn och bättre utblicksmöjligheter. Insyn måste dock beaktas.

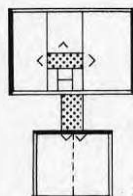
Planförskjutningar ger också möjligheter till skyddat uterum/balkong.

Planförskjutning kan även göras inom trapphusenheten t ex vid en lägenhetsskiljande vägg.

HUS A4

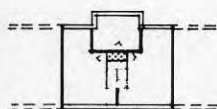
HUS B4

HUS B4 + C6

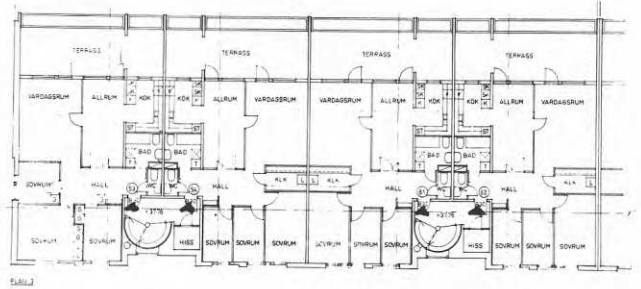
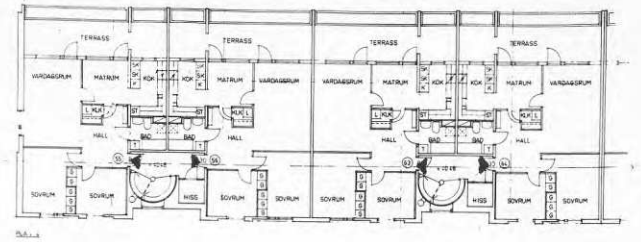
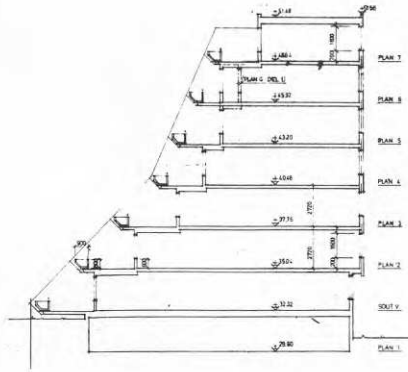
Genom att trapphuset i hus B4 ligger intill fasad, kan ytterligare en eller två lägenheter adderas, dvs tre till fem lägenheter erhållas per trapplan, varav två till fyra dubbelsidiga eller belysta över hörn. Insyn begränsar delvis fönsterplaceringen.

PLANERNAS TRAPPHUSSYMBOLER OVAN VISAR HUS < 8 VÅNINGAR DÄR BRANDSÄKERT AVSKILT TRAPPHUS EJ FORDRAS.

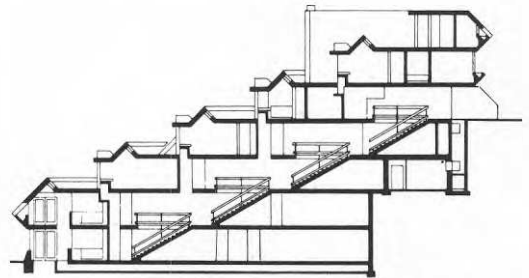

HUS A4

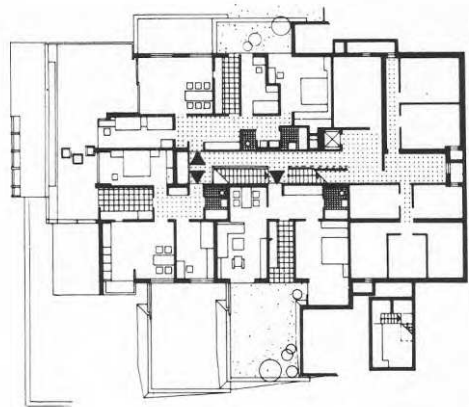
Förskjuts en enkelsidig lägenhets fasadliv utanför de kringliggande lägenheternas kan den enkelsidiga lägenhetens planlösningsmöjligheter och ljusförhållanden förbättras utan att omgivande lägenheters djup påverkas.

EXEMPEL HUS B4. TERRASHUS
SEKTION OCH VÅNINGSPÅN 3 OCH 4
VÅSBYSKOGEN, UPPLANDS VÅSBY
ARK. LENNART BERGSTRÖM ARK. KONT.

SEKTION

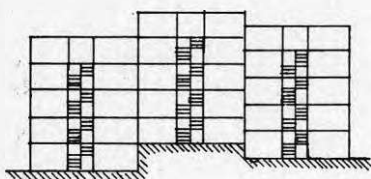

PLAN

EXEMPEL HUS A4 SLUTTNINGSHUS I VISP
SCHWEIZ
ARK. A M STUDER

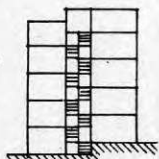
4 BYGGNAD; FORM

LAMELLHUS

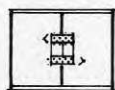

SEKTION

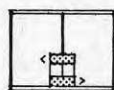
Vertikalt förskjutna trapphusenheter underlättar terränganpassning.

SEKTION

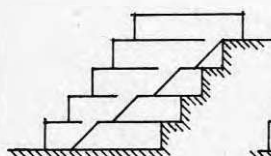
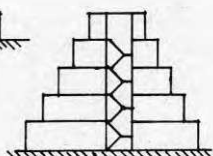
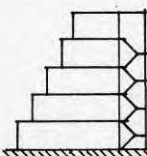
PLAN HUS A4

PLAN HUS B4 (B5)

Halvplansförskjutning inom en trapphusenhet i hus A4 och B4 där lägenheter nås från trappans båda vilplan. Husstyp B4 blir då en kombination av B4 och B5.

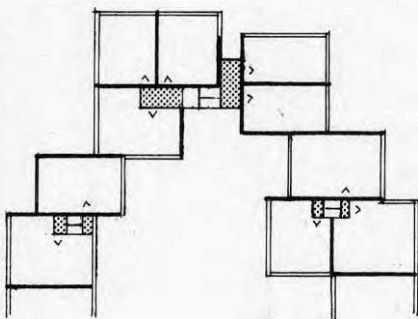
I halvplansförskjutna hus med hiss skall avstigningsmöjligheterna från hissen särskilt beaktas.

HUS A4,
SLUTTNINGSHUSHUS A4, FRI-
STÅENDE TERRASSHUSHUS B4 FRISTÅ
TERRASSH

Terrassering genom horisontellt förskjutna avtrappade våningsplan, terrasshus. Fristående som terrasserat lamellhus eller byggt i brant terräng som sluttningshus.

Sluttningshuset ger huvudsakligen enkelsidiga lägenheter LGH A1, i gavellägen LGH A2 eller A6. De fristående terrasserade lamellhusen ger både enkelsidiga och dubbelsidiga lägenheter LGH A1 och A5 och i gavellägen lägenheter belysta över hörn LGH A2 eller A6.

Terrasshus innebär att lägenheterna kan ges stora uteplatser, utan den avskuggning som friliggande eller inbyggda balkonger medför. Insyn måste ägnas särskild uppmärksamhet, sådan kan hindras genom breda barriärer eller dylikt.

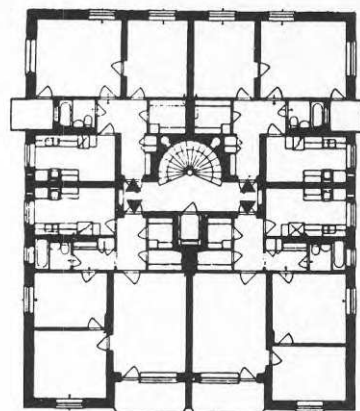

PLANERNAS TRAPPHUSSYMBOLER VISAR HUS $\leq$ 8 VÅNINGAR
DÄR BRANDSÄKERT AVSKILT TRAPPHUS EJ FORDRAS.

Kombineras förskjutningarna kan byggnadsutformningen varieras och terränganpassning underlättas. Lamellhusen kan genom planförskjutningar bilda slutna grupperingar kring gårdar eller öppna, fria bebyggelseformer.

Kombinationer med i första hand hus grupp 5 och 6 ger ytterligare möjligheter till variationsrika bebyggelsegrupperingar.

EXEMPEL HUS A4 PUNKTHUS 4 LÄGENHETER
 PER VÅNINGSPÅN
 LIDINGÖ STOCKHOLM 1943-46
 ARK. ANKER GATE, LINDEGREN ①

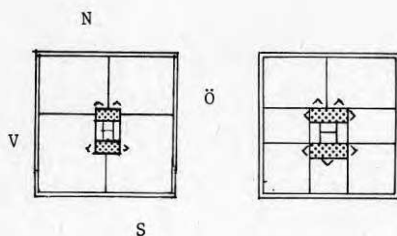
EXEMPEL HUS A4 PUNKTHUS 7 LÄGENHETER
 PER VÅNINGSPÅN
 SYDNEY AUSTRALIEN
 ARK. H SEIDLER ④

EXEMPEL HUS B4 PUNKTHUS 4 LÄGENHETER
 PER VÅNINGSPÅN
 KÖLN TYSKLAND 1959-60
 ARK. O M UNGERS ②

4 BYGGNAD; STORLEK

PUNKTHUS

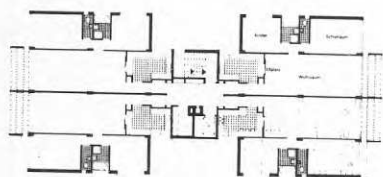

I ett punkthus med icke "veckad" fasad utan utskjutande fasadpartier, kan högst 4 lägenheter göras genomgående, dvs i detta fall ges tvåsidig orientering med acceptabel solighet. Med tvåsidig orientering menas då att lägenhetens fasader ligger i minst 90° vinkel mot varandra.

Ingår enkelsidiga lägenheter, fordras för acceptabel solighet att de orienteras mot väster, söder, sydost eller, om lägenhetsstorleken underskrider 2 RK, även mot öster.

En oregelbunden planform med lägenheternas fasader förskjutna i olika liv förbättrar solförhållandena och möjliggör ytterligare lägenheter.

Punkthusets höjd, se grupp 4, byggnad storlek, lamellhus.

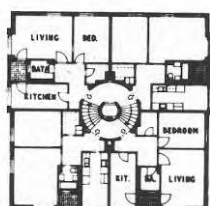

EXEMPEL HUS B4 FRISTÄENDE PUNKTHUS
SYDNEY AUSTRALIEN
ARK. H SIEDLER

4

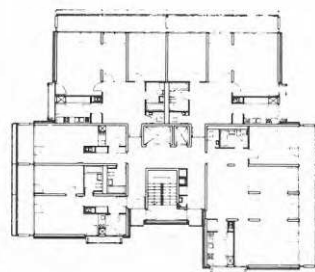

EXEMPEL HUS A4 KOPPLAT PUNKTHUS
BOSTA ÖREBRO 1948-52
ARK. BACKSTRÖM OCH REINIUS
ARKITEKTUR S 6/1979

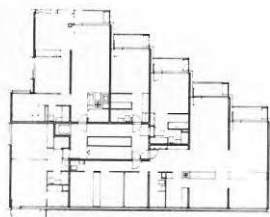
EXEMPEL HUS A4 PUNKTHUS 4 LÄGENHETER
PER VÅNINGSPÅN
VÄLLINGBY STOCKHOLM 1953
ARK. ANKER GATE, LINDEGREN

3

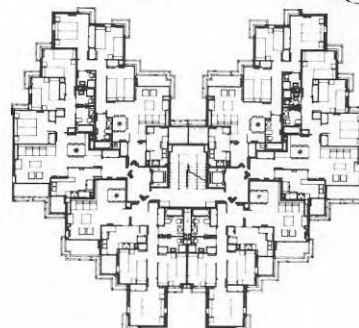
EXEMPEL HUS B4 PUNKTHUS 4 LÄGENHETER
PER VÅNINGSPÅN
MÜNCHEN TYSKLAND
ARK. VON GAGERN M.FL.

12

EXEMPEL HUS A4 PUNKTHUS 6 LÄGENHETER
PER VÅNINGSPÅN
LAUTTASAARI FINLAND
ARK. T KORHONEN M.FL.

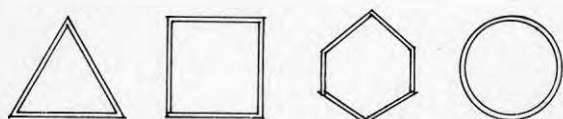
12

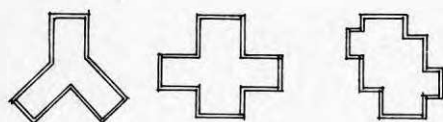
EXEMPEL HUS B4 PUNKTHUS 6 LÄGENHETER
PER VÅNINGSPÅN
BARCELONA 1974
ARK. J A C GIMENEZ
BAUEN & WOHNEN 1/1978

4 BYGGNAD; FORM

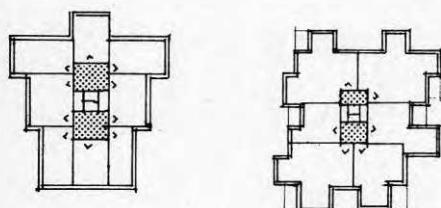
PUNKTHUS

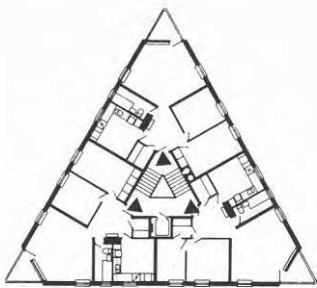
Punkthus. Planformer.

Hus A4 och B4 kan vara fristående punkthus eller kopplade av flera trapphusenheter.

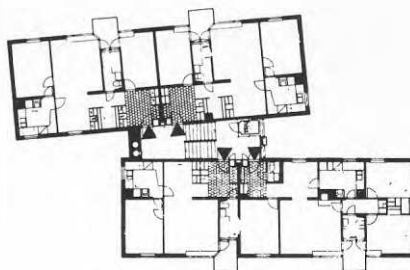

Månghörniga eller oregelbundna planformer ger skyddade uteplatser och ökar fasadlängden mot soligt väderstreck och möjliggör därigenom ökat antal lägenheter per trapphus.

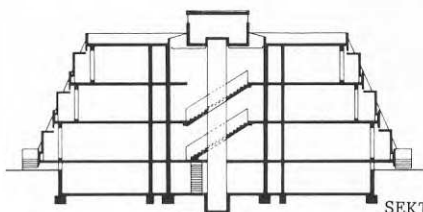
EXEMPEL HUS A4 PUNKTHUS MED FÖRSKJUTNING
VID TRAPPHUS. KORTEDALA GÖTEBORG
ARK. BROLID, WALLINDER

⑥

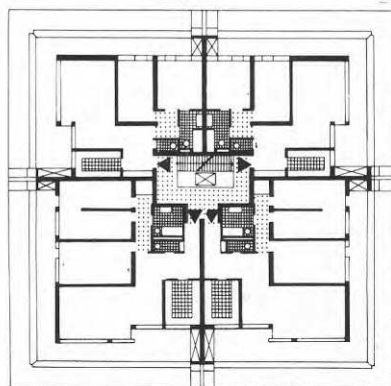

EXEMPEL HUS B4-B5 PUNKTHUS FÖRSKJUTNING
VID TRAPPHUS. GULDHEDEN GÖTEBORG
ARK. BROLID, WALLINDER

⑥

SEKTION

PLAN

EXEMPEL HUS A4 TERRASSERAT PUNKTHUS
MÜNCHEN TYSKLAND
ARK. H P BUDDEBERG

④

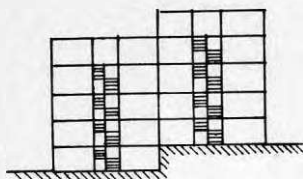

EXEMPEL HUS B4-B5 PUNKTHUS VERTIKAL FÖRSKJUTNING
I TRAPPHUS KOPPLAT TILL LAMELLHUS.
ASPEI TYSKLAND. ARK. R REISER M.FL.

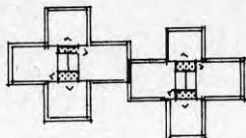
⑫

4 BYGGNAD; FORM

PUNKTHUS

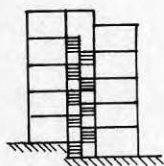

SEKTION

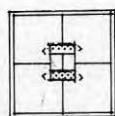

PLAN HUS A4

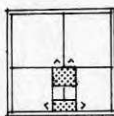
Kopplade punkthus terränganpassat förskjutna i horisontell och vertikal led.

SEKTION

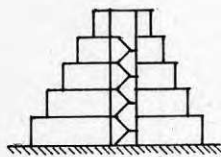
PLAN HUS A4

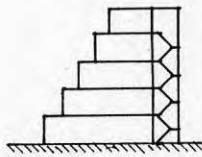
PLAN HUS B4 (B5)

Halvplansförskjutning inom en trapphusenhet i hus A4 och B4 innebär att lägenheter ansluts till trappans alla vilplan. Hus B4 blir då en kombination av hus B4 och B5.

I halvplansförskjutna hus med hiss skall avstigningsmöjligheterna från hissen särskilt beaktas.

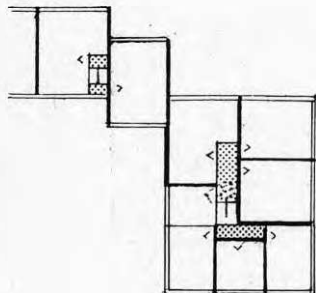
SEKTION HUS A4

SEKTION HUS B4

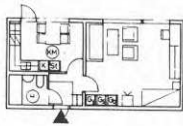
Terrassering genom horisontella förskjutningar i sektion. En eller flera av byggnadens fasader kan terrasseras.

Terrasshus ger lägenheterna tillgång till stora uteplatser utan den avskuggning som balkonger i allmänhet medför.

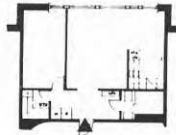

Kombinerade förskjutningar och kopplingar ger möjlighet till varierad byggnadsutformning och terränganpassning. Punkthus kan på detta sätt både kopplas till andra punkthus och till andra typer av bostadshus.

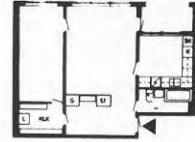
PLANERNAS TRAPPHUSSYMBOLER OVAN VISAR HUS < 8 VÅNINGAR
DÄR BRANDSÄKERT AVSKILT TRAPPHUS EJ FORDRAS

EXEMPEL LGH A1 ENKELSIDIGT
BELYST LÄGENHET 1 RK (11)

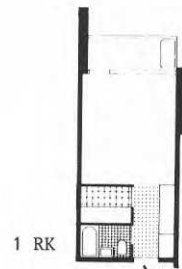

EXEMPEL LGH A1 ENKELSIDIGT
BELYST LÄGENHET 2 RK
VIKTORIAGATAN GÖTEBORG
ARK. LUND & VALENTIN 1972 (6)

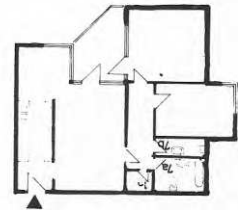
EXEMPEL LGH A1 ENKELSIDIGT
BELYST LÄGENHET 2 RK
GÅRDSTEN GÖTEBORG
ARK. WHITE 1970-72 (6)

EXEMPEL LGH A1 ENKELSIDIG LÄGENHET
HELSINGFORS FINLAND
ARK. T KORHONEN M.FL. (4)

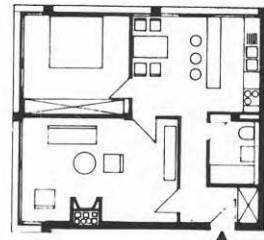
1 RK

EXEMPEL HUS B4, LGH A2
MED VINKLAD OCH VECKAD FASAD
HOCKENHEIM TYSKLAND
ARK. R GIESELMANN (12)

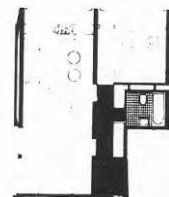

2 RK

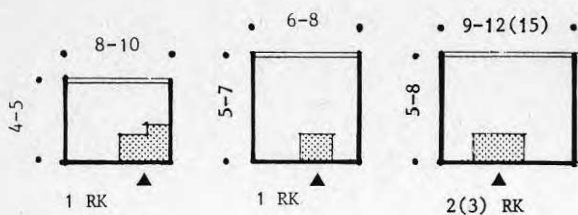
EXEMPEL LGH A2 LÄGENHET BELYST ÖVER HÖRN
BERLIN TYSKLAND
ARK. B BINDER (12)

EXEMPEL HUS A4 LGH A2 VINKLAD LÄGENHET, BELYST ÖVER
HÖRN
MÜNCHEN TYSKLAND
ARK. F ANGERER (4)

4 LÄGENHET

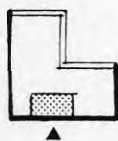
Enkelsidig lägenhet. Entré från innervägg.
Rektangulär planform LGH A1

Mellanlägenhet i trespännare lamellhus och i punkthus med mörkt hygienrum och vanligtvis kökets arbetsdel belyst via matplats.

Vid lägenhetsdjup mindre än c 5 m kan i lägenhetsstorleken 1 RK hygienrummet ges dagsljus.

Lägenhetsstorlek 1-2 (3) RK.

Mellanlägenheter i lamellhus större än 2 (3) RK medför så lång fasad att de omgivande genomgående lägenheterna får en olämplig planform och en oproportionerligt stor intern kommunikationsyta. Det senare gäller även den enkelsidiga lägenheten.

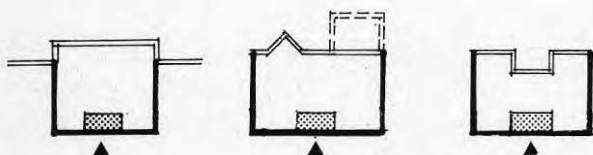
2-4 RK

Enkelsidig lägenhet. Entré från innervägg.
Vinklad planform LGH A1

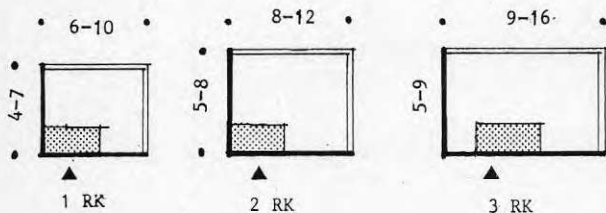
Vinklad planform ger större lägenheter genom att lägenhetsdjupet ökas, ger möjlighet till utblickar och ljus i fler väderstreck och förbättrar solvärdet. Uteplatsen förläggs i vinkeln.

Lägenhetsstorlek 2-4 RK.

Stora vinklade lägenheter möjliga i sluttningshus och terrasshus med stort husdjup.

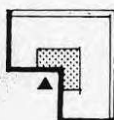
Rektangulär eller vinklad planform med veckad fasad ger möjlighet till utblickar och ljus i fler väderstreck och till skyddad uteplats.

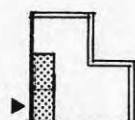
Etthörnslägenhet. Tvåsidigt belyst. Entré från innervägg.
Rektangulär planform LGH A2

Gavellägenhet i lamellhus och i punkthus. Lägenhet 3 RK och större får en utdragen planform med konsekvenser för planlösningen liknande den enkelsidiga lägenhetens med stor yta för intern kommunikation och stor ej dagsljusbelyst yta. Kök kan dock ges bättre dagsljusbelysning än i LGH A1.

Lägenhetsstorlek 1-3 RK.

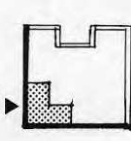
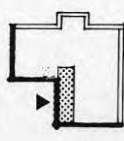
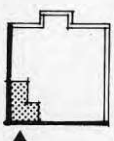
2-4(5) RK

2-4(5) RK

Etthörnslägenhet. Tvåsidigt belyst. Entré från innervägg.
Vinklad planform LGH A2

Vinklad planform minskar lägenhetens mörka yta och ger möjligheter till större lägenheter med bättre planlösning, t ex ljusa hygienrum. Lägenhetsstorlek 2-4 (5) RK.

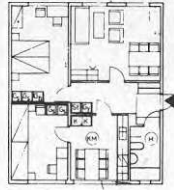

Veckad fasad med utskjutande eller indragen del av rum ger möjlighet till utblickar och ljus i fler väderstreck och en skyddad uteplats. Veckning av fasad förbättrar solvärdet och kan öka orienteringsfriheten.

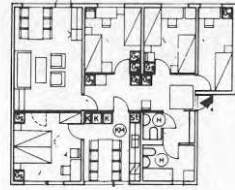

1 1/2 RK

3 RK

4 1/2 RK

EXEMPEL LGH A5 DUBBELSIDIGA LÄGENHETER

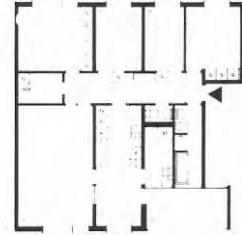
11

EXEMPEL LGH A5 DUBBELSIDIG
LÄGENHET 2RK

11

EXEMPEL LGH A5 DUBBELSIDIG
LÄGENHET 3 RK
VIKTORIAGATAN GÖTEBORG
ARK. LUND & VALENTIN 1972

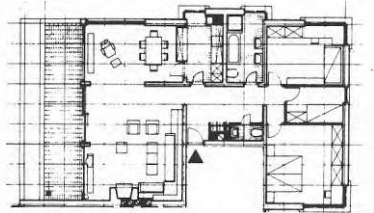
6

EXEMPEL LGH A5 DUBBELSIDIG
LÄGENHET 5 RK
HJÄLLBO GÖTEBORG
ARK. A NYGÅRD 1973

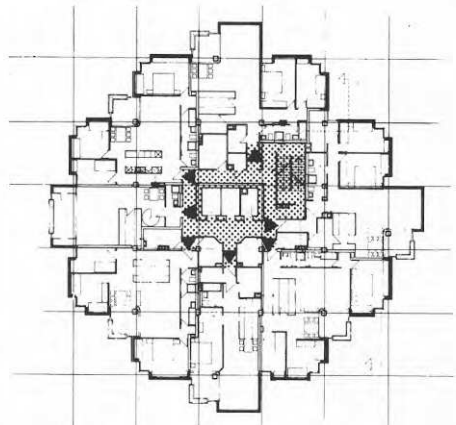
6

EXEMPEL HUS B4, LGH A5 DUBBELSIDIG LÄGENHET
MED VECKAD FASAD
BERLIN-SIEMENSTADT
ARK. H SCHAROUN 1956-62

2

EXEMPEL HUS A4 LGH A6. TRESIDIGT BELYST
LÄGENHET VECKAD VID ENTRESIDAN
HAMBURG TYSKLAND
ARK. H J GUCKEL

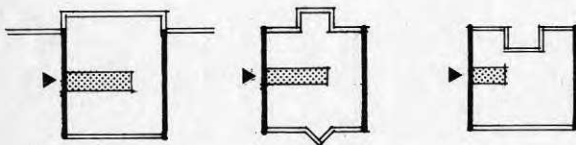
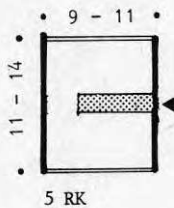
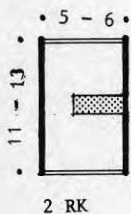
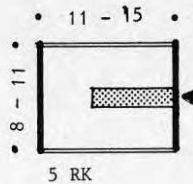
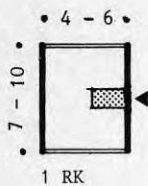
12

EXEMPEL HUS A4 LGH A1, A2 PUNKTHUS MED DJUPA ENKELSIDIGA
LÄGENHETER OCH HÖRNLÄGENHETER
GELSENKIRCHEN TYSKLAND
ARK. W DUVE M.FL.

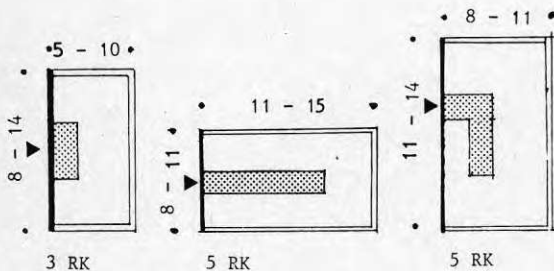
4 LÄGENHET

Dubbelsidig lägenhet. Entré från innervägg.

LGH A5

Veckad fasad med utskjutande eller indraget rum eller del av rum ger möjlighet till utblickar och ljus i fler väderstreck och till en skyddad uteplats.

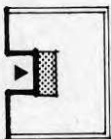

Tvåhörnslägenhet tresidigt belyst. Entré från innervägg.

LGH A6

Gavellägenhet i lamell- och punkthus med ljust hygienrum och välproportionerade bostadsrum. Lägenhetsstorlek 3-5 RK, lägenheter mindre än 3 RK utnyttjar ej lägenhetstypens fördelar för planlösning och dagsljusbelysning.

En vinkling vid entrésidan minskar lägenhetens mörka zon vid stort husdjup och möjliggör bättre planlösningar främst för stora lägenheter.

Veckad fasad ger möjlighet till skyddad uteplats och utblick i ytterligare en riktning.

Punkthuslägenheters djup och fasadlängd varierar inom mycket vida gränser. Särskilt i utländska exempel är mycket djupa lägenheter med mörka bad och kök och djupa rum vanliga.

6 HUS GRUPP 5

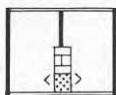
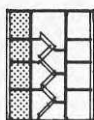
Flerbostadshus där den för lägenheterna gemensamma horisontella kommunikationsytan har begränsad utsträckning och är förlagd i och innanför fasad.

		VERTIKAL KOMMUNIKATION				
		A EJ I FASAD	B I FASAD	C UTANFÖR FASAD		
HORIZONTAL KOMMUNIKATION	MED "OBEGRÄNSAD" UTSTRÄCKNING	1 EJ I FASAD	A1	B1	C1	
		2 I FASAD	A2	B2	C2	
		3 UTANFÖR FASAD	A3	B3	C3	
	MED BEGRÄNSAD UTSTRÄCKNING	4 EJ I FASAD	A4	B4	C4	
		5 I FASAD	A5	B5	C5	
		6 UTANFÖR FASAD	A6	B6	C6	

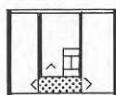
5 ÖVERSIKT BYGGNAD; LÄGENHET

BYGGNAD

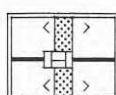
A5

2 LGH/PLAN

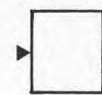
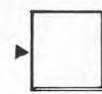
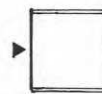
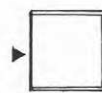

3 LGH/PLAN

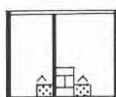
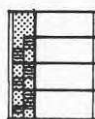

4 LGH/PLAN

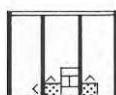
LÄGENHET

ENKELSIDIG
LGH A1ETTHÖRNSLÄGENHET
LGH A2DUBBELSIDIG
LGH A5TVÅHÖRNSLÄGENHET
LGH A6

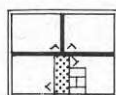
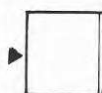
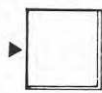
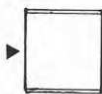
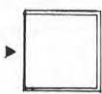
B5

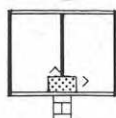
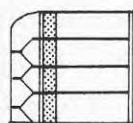
2 LGH/PLAN

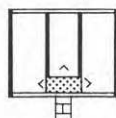
3 LGH/PLAN

4 ELLER FLER
LGH/PLANENKELSIDIG
LGH A1ETTHÖRNSLÄGENHET
LGH A2DUBBELSIDIG
LGH A5TVÅHÖRNSLÄGENHET
LGH A6

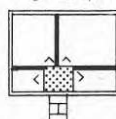
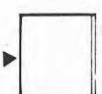
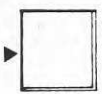
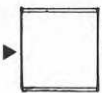
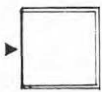
C5

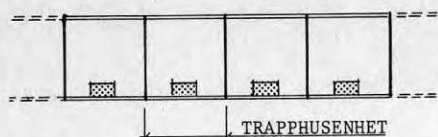
2 LGH/PLAN

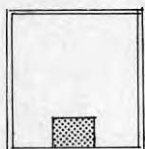
3 LGH/PLAN

4 ELLER FLER
LGH/PLANENKELSIDIG
LGH A1ETTHÖRNSLÄGENHET
LGH A2DUBBELSIDIG
LGH A5TVÅHÖRNSLÄGENHET
LGH A6

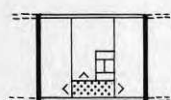
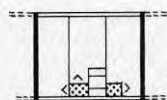
5 ALLMÄNT

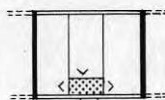
LAMELLHUS

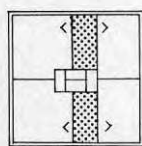
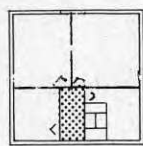
PUNKTHUS

HUS A 5
LAMELLHUS

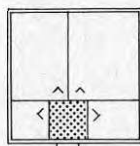
HUS B 5

HUS C 5

HUS A 5
PUNKTHUS

HUS B 5

HUS C 5

Hus grupp 5 är antingen lamellhus, med flera trapphusenheter adderade till varandra

eller punkthus bestående av en fristående trapphusenhet.

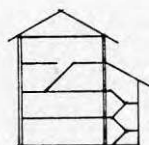
Överstiger längden av den gemensamma horisontella kommunikationen längden av en i planen ingående enkelsidig lägenhet hänförs huset till grupp 2. Lamellhuset har högst två genomgående lägenheter per trapphusenhet. En mellanenhet har två fria motstående fasadsidor och kan mot övriga två sidor kopplas till ytterligare enheter. Lamellhuset innehåller dubbelsidiga, LGH A5 och enkelsidiga lägenheter, LGH A1 och i gavelläge hörnlägenheter LGH A2 och LGH A6.

Punkthusets i alla riktningar fria fasader ger möjlighet till fler lägenheter än lamellhuset per trapphusenhet, både enkelsidiga och hörnlägenheter.

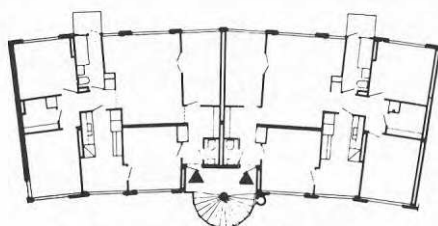
I hus grupp 5 tas lägenhetsentréerna från dagsljusbelyst gemensamt horisontellt kommunikationsutrymme, vilket medför antingen att lägenhetsentréerna ligger ocentralt i lägenheten nära fasad eller att det gemensamma kommunikationsutrymmet blir stort. Detta är särskilt påtagligt vid punkthus varför hus grupp 5 endast lämpar sig för sådana i speciella fall. Se tillämpningsexempel.

Lägenheternas storlek och utformning påverkas inte på något avgörande sätt av trapphusets planläge i hus grupp 5. Lägenheterna i gruppen behandlas i det följande därför gemensamt. I hus C5 bör avskuggning och insyn särskilt beaktas.

Flerplanslägenheter, se grupp 4 allmänt.

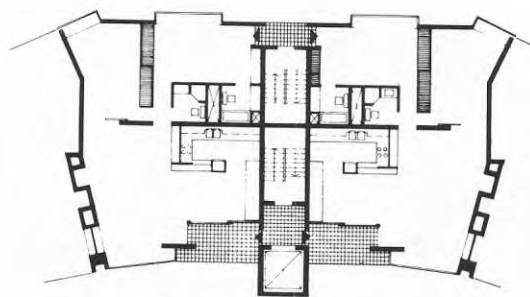

EX C5

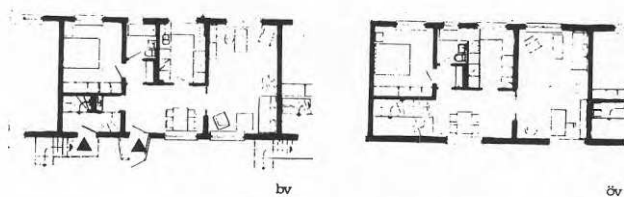
EXEMPEL HUS C5
BISKOPSGÅRDEN GÖTEBORG
ARK. E & T AHLSEN

6

EXEMPEL HUS A5 (C5) LÄGENHETER MED
DUBBLA ENTREMÖJLIGHETER OCH INTERN
KOMMUNIKATION VIA BOSTADSRUM
ARK. MLT/W/W TURNBULL ASS.
PROJEKT USA

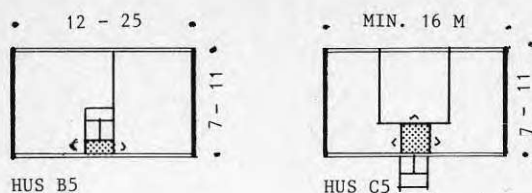
12

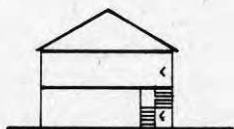
EXEMPEL HUS B5 EGENINGÅNGSHUS GYTTORP
ARK. R ERSKINE

7

5 BYGGNAD; STORLEK LAMELLHUS

PLANERNAS TRAPPHUSSYMBOLER VISAR HUS $\leq$ 8 VÅN.
DÅR BRANDSÄKERT AVSKILT TRAPPHUS EJ FORDRAS.

HUS B5

Djup, längd

Husdjupet är lika med de ingående dubbelsidiga lägenheternas djup och varierar mellan 7 och 14 m. Lägenhetsentréer nära fasad begränsar det gemensamma horisontella kommunikationsutrymmet, entréer längre in i huset medför att detta ökas. I det förra fallet bör husdjupet icke överstiga c 11 m genom att lägenhetens interna kommunikationsyta då blir orimligt stor. I det senare fallet hänvisas till hus grupp 4, då förhållandet för lägenhetens entre är jämförbar.

En trapphusenhet innehåller enbart två dubbelsidiga lägenheter eller en kombination av dubbelsidiga och enkelsidiga lägenheter. En trapphusenhet med 2 lägenheter varierar mellan c 12 m (2 x 1-2 RK) och 22-25 m (2 x 4-5 RK). Ingår en enkelsidig lägenhet är minsta längden 16 m (3 x 1-2 RK).

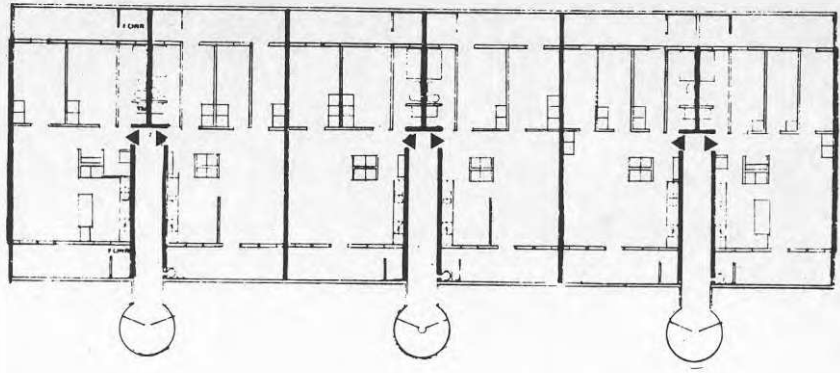
De angivna djup- och längdmåtten gäller trapphusenheter i mellanläge med obruten byggnadsfasad och lägenheter med rektangulär planform.

Hus B5 och C5 utförda som s k egeningångshus som i tvåvåningsutförande innebär att bottenvåningens lägenhet nås direkt från mark och övervåningens via privat trappa.

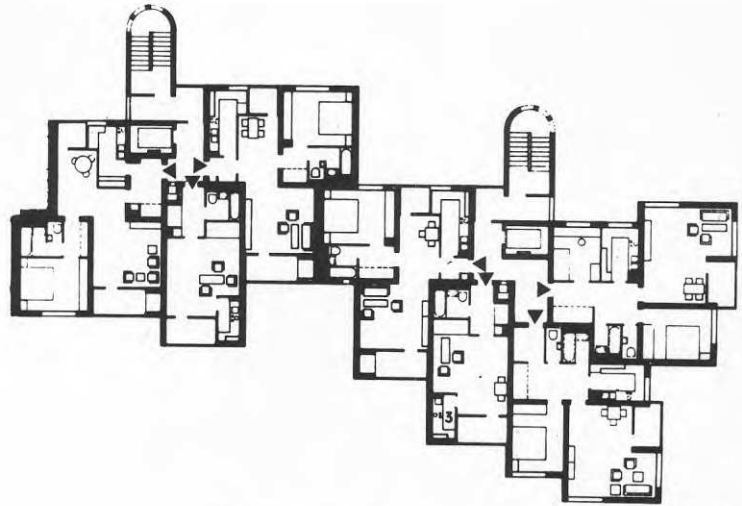
Höjd

Se hus grupp 4, byggnad storlek.

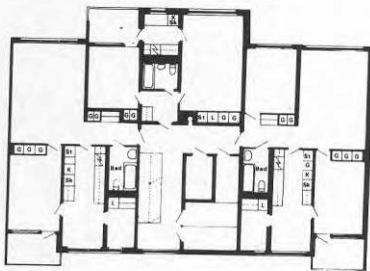

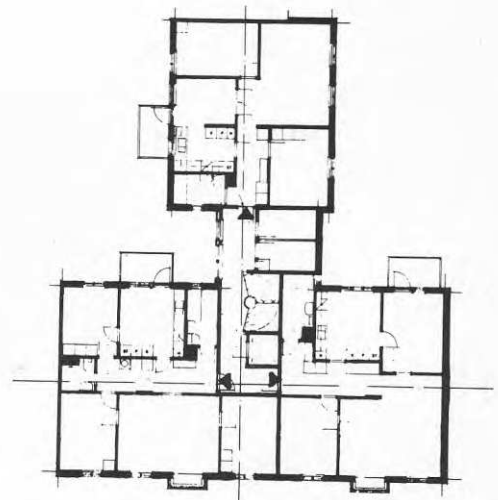
EXEMPEL HUS C5 ÖXNEHAGA JÖNKÖPING
ARK. BPA RIKSBYGGEN 1967-69 (7)

EXEMPEL HUS C5 FÖRSKJUTNING MELLAN OCH VID TRAPPHUS
BRITZ- BUCKOW-RUDOW TYSKLAND 1967
ARK. H BANDEL (3)

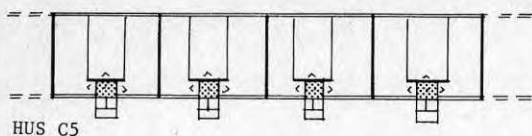
EXEMPEL HUS B5 UTSKJUTANDE ENKEL-
SIDIG LÄGENHET
RANNEBERGEN GÖTEBORG
ARK. WHITE 1971 (6)

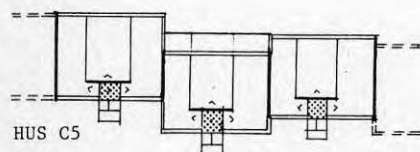
EXEMPEL HUS B5 (B6) TRESPÄNNARE MED
TRE GENOMGÅENDE LÄGENHETER
HAGA GÖTEBORG
ARK. HAGA PROJEKTGRUPP
ARKITEKTUR S 1981/8

5 BYGGNAD; FORM

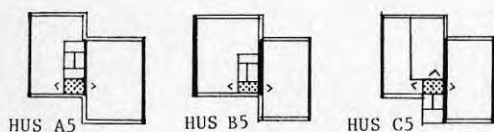
LAMELLHUS

Lamellhus i grupp 5 är i sin enklaste form sammansatt av trapphusenheter med samma djup, samma planläge och med fasaderna i samma liv.

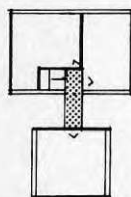

Förskjuts trapphusenheterna i plan i förhållande till varandra kan lägenheterna få fönster över hörn och därmed bättre utblicksmöjligheter. Insyn och avskuggning måste beaktas. Planförskjutningarna ger också möjligheter till skyddat uterum/balkong.

En planförskjutning vid trapphuset innebär i allmänhet att den ena av de dubbelsidiga lägenheterna får sin entré intill fasad, den andra mer centralt i lägenheten. Detta ger olika förutsättningar för lägenheternas planer.

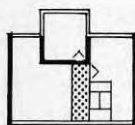
En enkelsidig lägenhet kan genom en förskjutning vid trapphus få möjlighet till ljus över hörn.

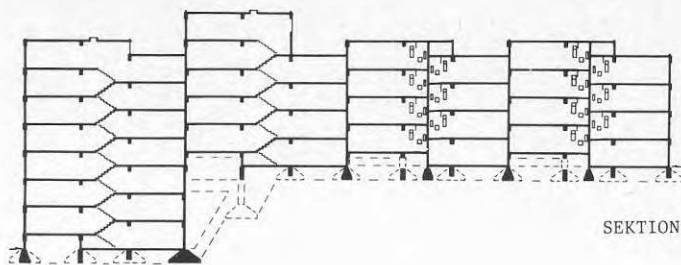
HUS B5 (B6)

Via den horisontella kommunikationsytan i hus B5 kan till lamellhuset adderas ytterligare en lägenhet LGH A6 eller två lägenheter LGH A1 eller A2. Hustypen blir då en kombination av B5 och B6. En sådan kopplad trapphusenhet innehåller tre till fem lägenheter per våningsplan.

PLANERNAS TRAPPHUSSYMBOLER VISAR HUS $\leq$ 8 VÅNINGAR
DÅR BRANDSÄKERT AVSKILT TRAPPHUS EJ FORDRAS.

Förskjuts en enkelsidig lägenhets fasadliv utanför de kringliggande lägenheternas kan den enkelsidiga lägenhetens planlösningsmöjligheter och ljusförhållanden förbättras utan att de kringliggande lägenheternas djup påverkas.

SEKTION

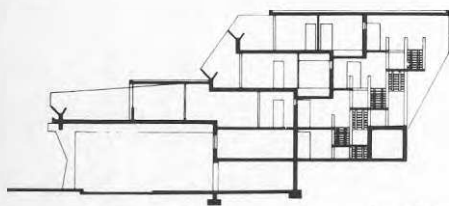
EXEMPEL HUS B5 VERTIKAL FÖRSKJUTNING VID OCH MELLAN TRAPPHUS
TOKYO JAPAN
ARK. K KIKUTAKE

2

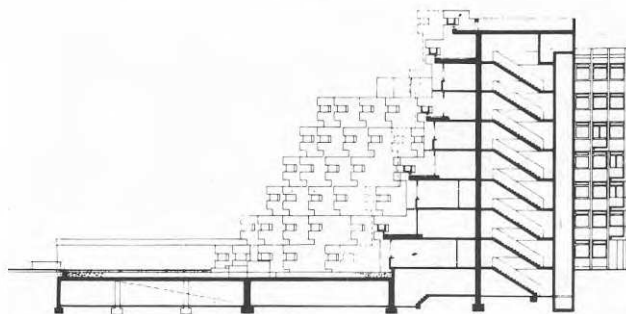

EXEMPEL HUS B5 HORISONTELL OCH VERTIKAL
FÖRSKJUTNING VID TRAPPHUSET
ESSLINGEN - KORNBALDE TYSKLAND
ARK. G O D REICHLER, R GÖTZ

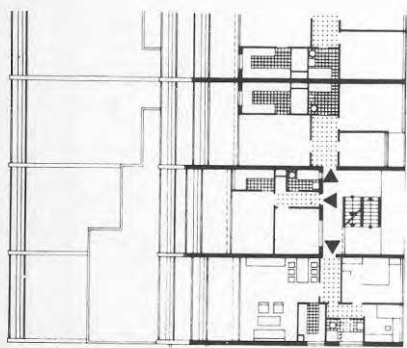
12

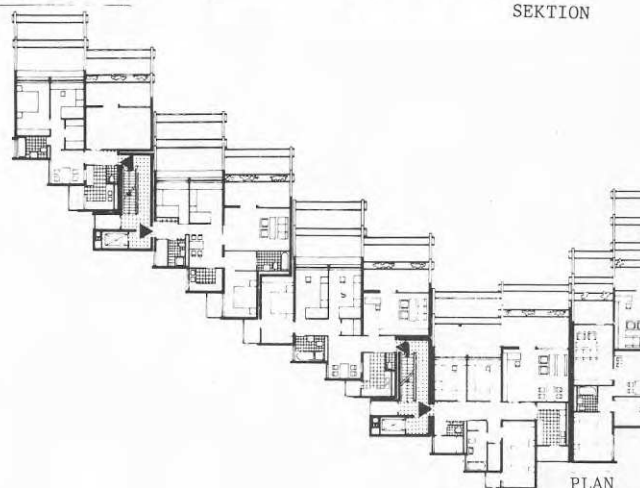
SEKTION

SEKTION

PLAN

PLAN

EXEMPEL HUS B5 FRISTÄENDE TERRASSHUS
BERGISCH-GLADBACH TYSKLAND
ARK. G GRAU, T NÖLLE

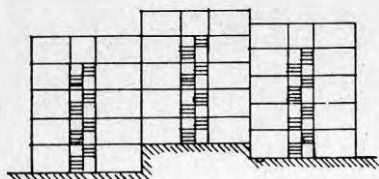
4

EXEMPEL HUS B5
MÜNCHEN TYSKLAND
FRISTÄENDE TERRASSHUS
ARK. W EBERT

4

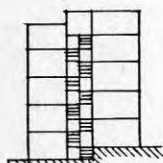
5 BYGGNAD; FORM

LAMELLHUS

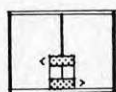

SEKTION

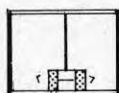
Vertikalt förskjutna trapphusenheter underlättar terränganpassning.

SEKTION

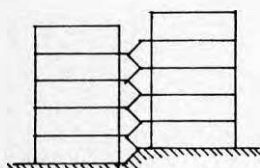

PLAN HUS B4 - B5

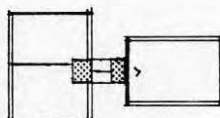

PLAN HUS B5

Lägenheterna inom en trapphusenhet med fler-
loppstrappor halvplanförskjuts om lägenheter-
nas entréer tas från båda vilplanen.

SEKTION

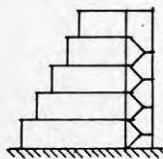

PLAN HUS C5 + C6

Halvplansförskjutet hus C5 innebär att två
enheter med skild horisontell kommunikation
knyts samman av trapphuset.

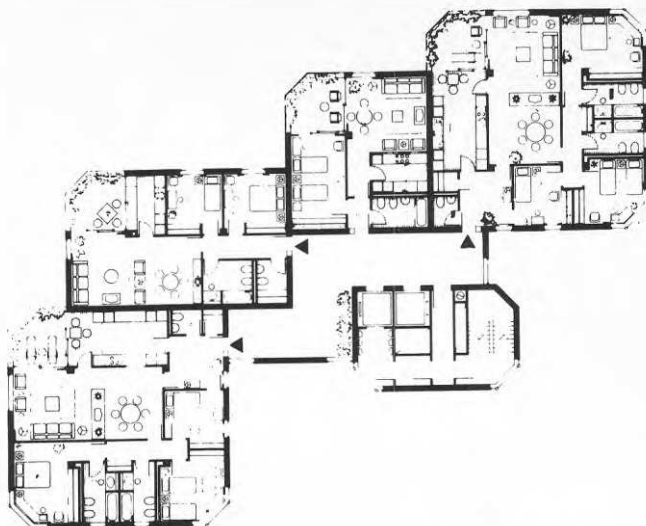
I halvplansförskjutna hus med hiss skall av-
stigningsmöjligheterna från hissen särskilt
beaktas.

PLANERNAS TRAPPHUSSYMBOLER VISAR HUS $\leq$ 8 VÅNINGAR
DÄR BRANDSÄDERT AVSKILT TRAPPHUS EJ FORDRAS.

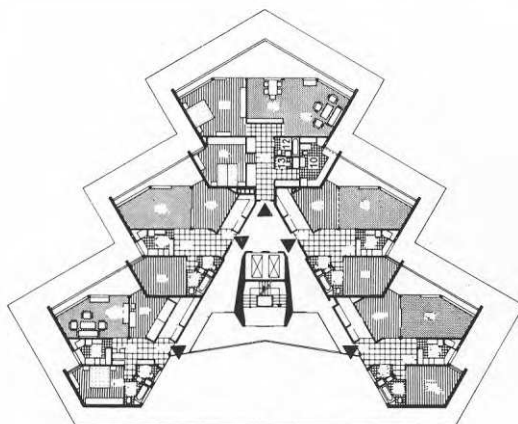
B5 (C5) FRISTÅENDE
TERRASSHUS

Horisontellt förskjutna eller avtrappade
våningsplan terrasserar huset, terrasshus.
Terrasserade hus grupp 5 är fristående ter-
rasshus, ej sluttningshus. Terrasshuset inne-
håller huvudsakligen enkelsidiga och dubbel-
sidiga lägenheter LGH A1 och A5, samt i
gavellägen lägenheter belysta över hörn
LGH A2 eller A6.

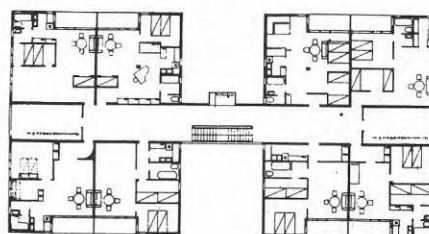
Kombinerat förskjutningarna kan byggnadsut-
formningen varieras och terränganpassning
underlättas. Jämför hus grupp 4 byggnad, form.

EXEMPEL HUS C5 (C2)
MILLBANK LONDON ENGLAND
ARK. EVANS M.FL.
ARCH. DESIGN 1977/7:8

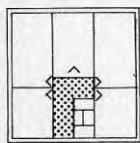

EXEMPEL HUS B5 (B2)
WIENERPLATZ KÖLN TYSKLAND
ARK. K HELL (4)

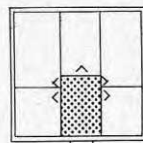

EXEMPEL HUS C5 KOPPLAT PUNKTHUS
BRESLAU POLEN
ARK. A RADING (2)

5 BYGGNAD; STORLEK; FORM PUNKTHUS

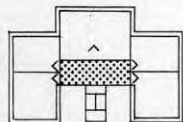
EX. HUS B5

EX. HUS C5

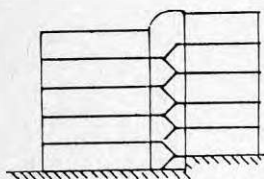
Hus grupp 5 har begränsad tillämpning som punkthus då en punkthusplans önskvärda koncentration i första hand reserverar fasad för lägenheter, ej för husets kommunikationsutrymmen.

Höga hus av punkthuskaraktär med "obegränsad horisontell kommunikation", se hus grupp 2.

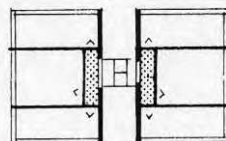
EX. HUS C5

Förskjuts lägenheternas fasadliv ökas deras ljus- och utblicksmöjligheter och förbättras främst enkelsidiga lägenheters solvärden.

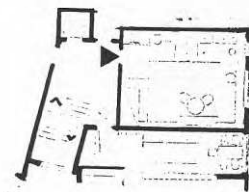
SEKTION

EX. HUS C5

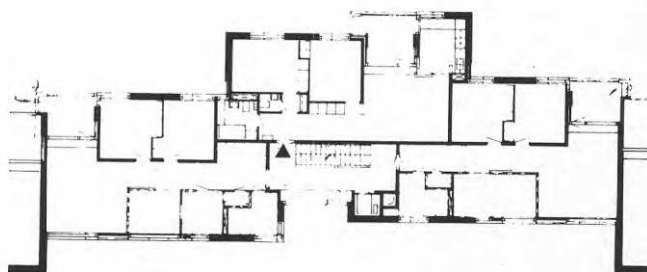
PLAN

Kopplingar och förskjutningar i horisontell och vertikal led möjliggör att antalet lägenheter per trapphusenhet ökas.

EXEMPEL LGH A1 ENKELSIDIG LÄGENHET
BERLIN 1956
ARK. SCHAROUN

(2)

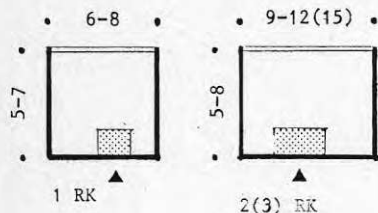
EXEMPEL LGH A1 ENKELSIDIG LÄGENHET VECKAD OCH MED FASAD-
LIV SKJUTANDE UTANFÖR DE OMGIVANDE LÄGENHETERNAS FASADER
TAPIOLA FINLAND
ARK. R PIETILÄ M.FL.

(8)

5 LÄGENHET

För lägenheter i hus grupp 5 där den gemensamma horisontella kommunikationen sträcker sig från fasad in mot husets mittzon, gäller i princip samma planeringsförutsättningar som för lägenheter i hus grupp 4. Se dessa. Här behandlas lägenheter i hus där den i fasad belägna, gemensamma horisontella kommunikationen begränsas till husets fasadzon.

Enkelsidig lägenhet. Entré från innervägg.
Rektangulär planform LGH A1

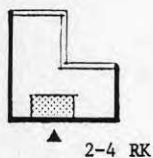

Mellanlägenhet i lamellhus och i punkthus. Den gemensamma kommunikationen i fasad ger ett större lägenhetsdjup än i hus grupp 4, vilket försvårar ljusa hygienrum och försämrar dagsljusbelysningen i lägenhetens inre del.

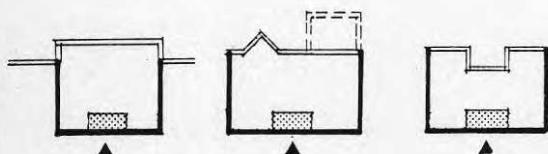
Lägenhetsstorlek 1-2 (3) RK.

Enkelsidiga lägenheter större än 2 (3) RK med rektangulär planform i lamellhus får så lång fasad att de omgivande genomgående lägenheterna får olämplig planform och den interna kommunikationsytan blir förhållandevis stor. Det senare gäller även den enkelsidiga lägenheten.

Enkelsidig lägenhet. Entré från innervägg.
Vinklad planform LGH A1

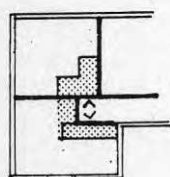

Vinklad planform ger särskilt i terrasshus möjlighet till större lägenheter genom att lägenhetsdjupet ökas.
Lägenhetsstorlek 2-4 RK.

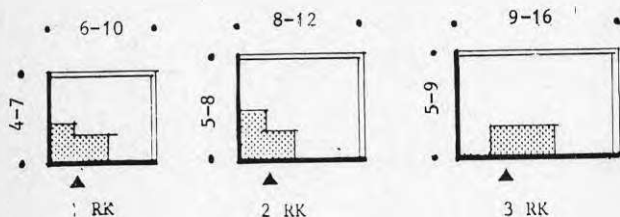
Rektangulär eller vinklad planform med veckad fasad ger möjlighet till utblickar och ljus i flera väderstreck och till skyddad uteplats.

Etthörnslägenhet. Tvåsidigt belyst. Entré från innervägg.
Rektangulär planform LGH A2

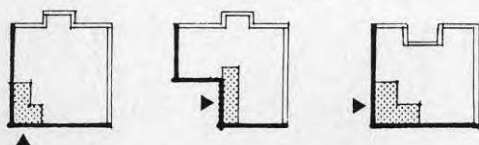
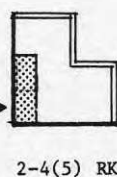
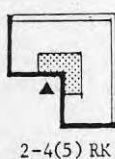
Lägenhet i punkthus och i lamellhus som gavel-lägenhet bl a när husdjupet ökas och lägenhetens fasadliv skjuter förbi kommunikationsytans fasadliv.

I lägenheter om 3 RK och större blir den interna kommunikationen och den ej dagsljusbelysta ytan förhållandevis stor.
Lägenhetsstorlek 1-3 RK.

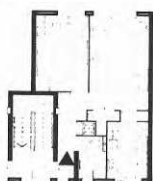
Etthörnslägenhet. Tvåsidigt belyst. Entré från innervägg.
Vinklad planform LGH A2

Vinklad planform minskar lägenhetens mörka yta och ger möjlighet till större lägenheter med bättre planlösning och t ex ljust hygienrum.
Lägenhetsstorlek 2-4 RK.

Rektangulär eller vinklad planform med veckad fasad ger möjlighet till utblickar och ljus i fler väderstreck, ökar husets orienteringsmöjligheter och ger skyddade uteplatser.

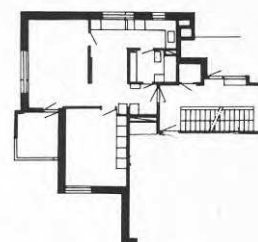
EXEMPEL HUS B5 DUBBELSIDIGT BELYST
LÄGENHET. LGH A5
CLC LONDON

⑨

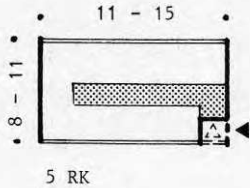
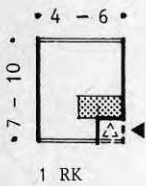
EXEMPEL HUS C5 DUBBELSIDIGT BELYST
LÄGENHET. LGH A5
BERLIN 1953-60
ARK. K ERNST

②

EXEMPEL LGH A6 TRESIDIGT
BELYST LÄGENHET
TAPIOLA FINLAND
ARK. R PIETILÄ M.FL. ①

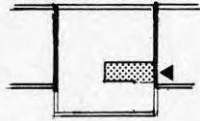
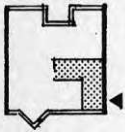
5 LÄGENHET

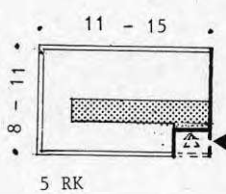
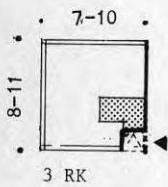
Dubbelsidig lägenhet. Entré från innervägg.
LGH A5

Lamellhuslägenhet.

Lägenheternas entrérum ligger i hus grupp 5 intill fasad och kan dagsljusbelysas, vilket är en fördel ur trevnadssynpunkt. Husdjup 8-11 m möjliggör dagsljusbelysta hygienrum och välproportionerade bostadsrum. Djup över 11 m ger förhållandevis stor kommunikationsyta. Lägenhetsstorlek 1-5 RK.

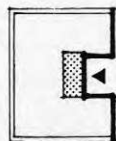
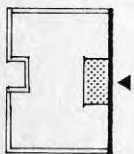
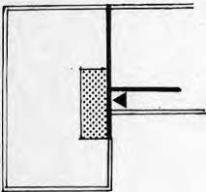
Veckad fasad ger möjlighet till utblickar och ljus i fler väderstreck och skyddad uteplats. En förskjutning av lägenhetens fasad utanför en horisontella kommunikationens fasadliv innebär att lägenhetens entré förläggs mer centralt till fördel för plandispositionen.

Tvåhörnslägenhet. Tressidigt belyst. Entré från innervägg.
LGH A6

Gavellägenheter i lamell- och punkthus med entrérum som kan dagsljusbelysas och med dagsljusbelysta hygienrum och välproportionerade bostadsrum.

Gavellägenhet i lamellhus med fasadlivsförskjutning får centralt entrérläge och därigenom minskad intern kommunikationsyta, detta utnyttjas bäst i större lägenheter. Lägenhetsstorlek 3-5 RK. Lägenheter mindre än 3 RK utnyttjar ej lägenhetstypens fördelar.

Rektangulär planform med veckad fasad, se hus grupp 4, lägenhet.

Flerbostadshus där den för lägenheterna gemensamma horisontella kommunikationsytan har begränsad utsträckning och är förlagd utanför fasad.

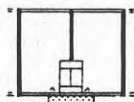
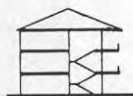
		VERTIKAL KOMMUNIKATION			
		A EJ I FASAD	B I FASAD	C UTANFÖR FASAD	
H O R I S O N T E L L K O M M U N I K A T I O N	M E D "O B E G R Ä N S A D" U T S T R Ä C K N I N G	1 EJ I FASAD	A1	B1	C1
		2 I FASAD	A2	B2	C2
		3 UTANFÖR FASAD	A3	B3	C3
	M E D B E G R Ä N S A D U T S T R Ä C K N I N G	4 EJ I FASAD	A4	B4	C4
		5 I FASAD	A5	B5	C5
		6 UTANFÖR FASAD	A6	B6	C6

6 ÖVERSIKT BYGGNAD; LÄGENHET

BYGGNAD

LÄGENHET

B6

2 LGH/PLAN

ETHÖRNSLÄGENHET
LGH B2

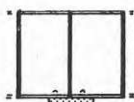
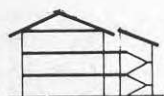
DUBBELSIDIG
LGH B5

TVÅHÖRNSLÄGENHET
LGH B6

G6

2 LGH/PLAN

ETHÖRNSLÄGENHET
LGH B2

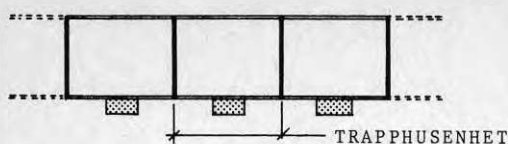
DUBBELSIDIG
LGH B5

TVÅHÖRNSLÄGENHET
LGH B6

6 ALLMÄNT

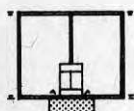

Hus grupp 6 är i renodlad form lamellhus med flera trapphusenheter adderade till varandra och med högst två lägenheter per våningsplan och trapphusenhet.

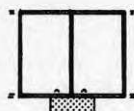
Överstiger längden av den gemensamma horisontella kommunikationen längden av en i planen ingående lägenhet hänförs huset till grupp 3. En mellanenheter har två fria motstående fasader och kan i sina två övriga fasader kopplas till ytterligare enheter.

Mellanlägenheterna är dubbelsidiga, gavel-lägenheterna tresidigt belysta.

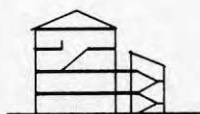
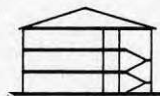
På grund av att den vertikala kommunikationen betjänar enbart två lägenheter per trappplan är hus grupp 6 olämpliga för smålägenheter.

HUS B6

HUS C6

I hus B6 ligger trapphuset i fasad med möjlighet till dagsljusbelysning. Trapphuset skuggar ej fasaden.

I hus C6 ligger trapphuset utanför fasad. Avskuggning och insyn måste beaktas.

I det följande behandlas lägenheter i hus B6 och C6 gemensamt.

Lamellhus i grupp 6 har i renodlad form enbart dubbelsidiga eller tresidigt belysta lägenheter och kan därför orienteras fritt.

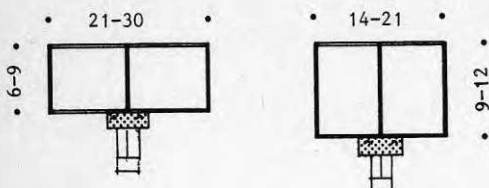
Då den horisontella kommunikationen endast betjänar två lägenheter kan den kombineras med respektive lägenhets uteplats.

I hus grupp 6 s k "egegångshus" betjänar den horisontella kommunikationen endast två övre lägenheter i ett tvåvåningshus, medan de undre nås direkt från markplanet.

Flerplanslägenheter, se grupp 4, allmänt.

6 BYGGNAD; STORLEK

Djup, längd

Byggnadens djup är lika med de ingående lägenheternas djup och varierar mellan 6 och 12 meter.

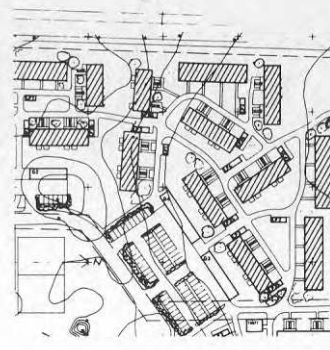
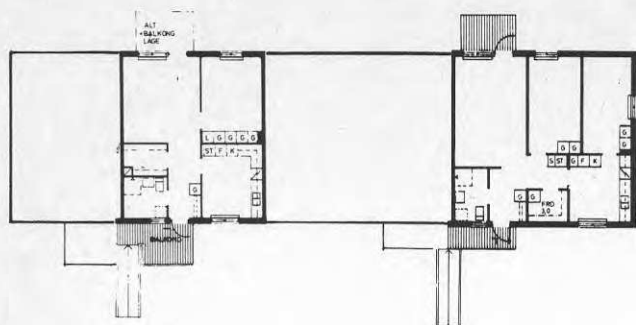
Längden av en trapphusenhet är summan av de ingående lägenheternas längd och varierar beroende på husets djup mellan c 21 m (2 x 2 RK) och c 30 m (2 x 4-5 RK) i smala hus, respektive 14-21 m i djupare hus.

De angivna måttintervallen gäller trapphusenheter i mellanläge med obruten byggnadsfasad och lägenheter med rektangulär planform.

Höjd

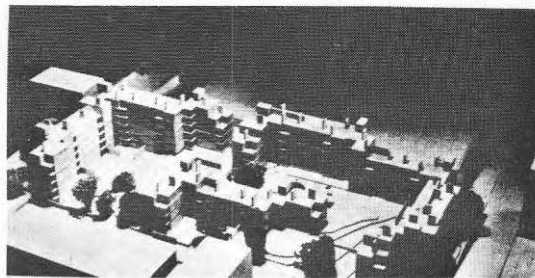
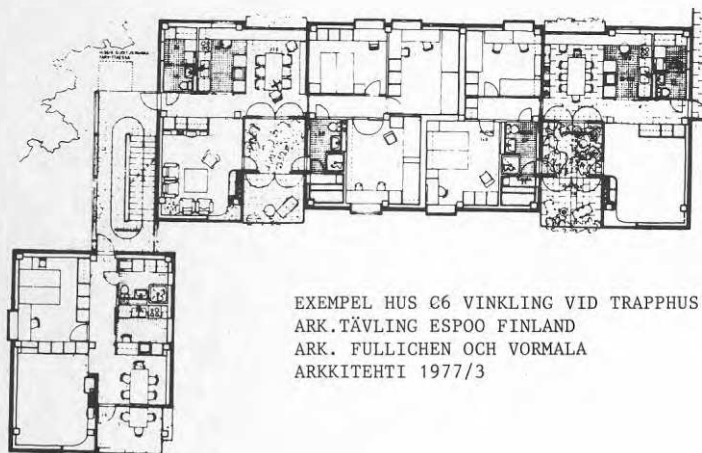
Principskisserna avser hus med upp till 8 våningar. Högre hushöjder, se hus grupp 4, byggnad storlek. Den oskyddade horisontella kommunikationen i hus grupp 6 gör höga hus mindre lämpliga.

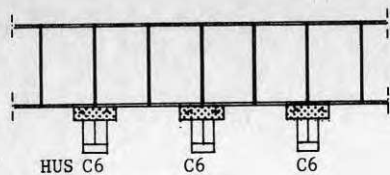
EXEMPEL HUS C6 2x2 + 2x3 RK LÄGENHETSPLANER OCH STADSPLAN VARBERG ARK. WHITE ARKITEKTER AB

⑦

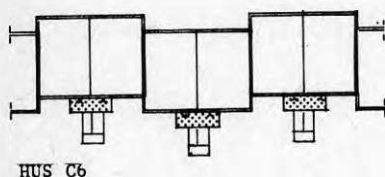

EXEMPEL HUS C6 VINKLING VID TRAPPHUS
 ARK. TÄVLING ESPOO FINLAND
 ARK. FULLICHEN OCH VORMALA
 ARKKITEHTI 1977/3

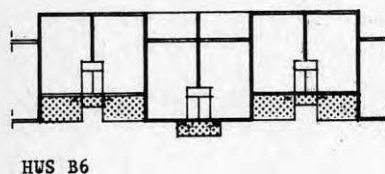
6 BYGGNAD; FORM

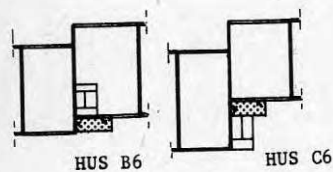
Lamellhuset grupp 6 är i sin enklaste form sammansatt av trapphusenheter med samma djup, samma planläge och med fasaderna i samma liv.

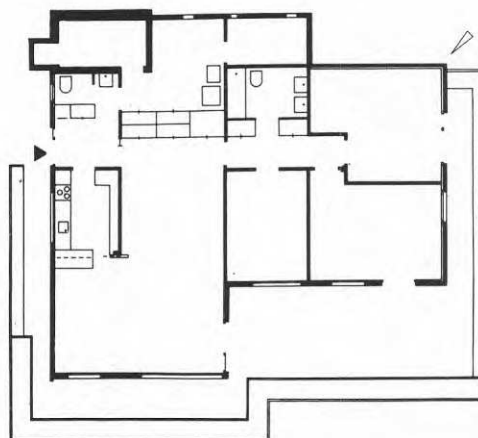
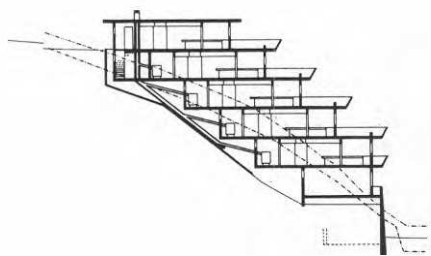
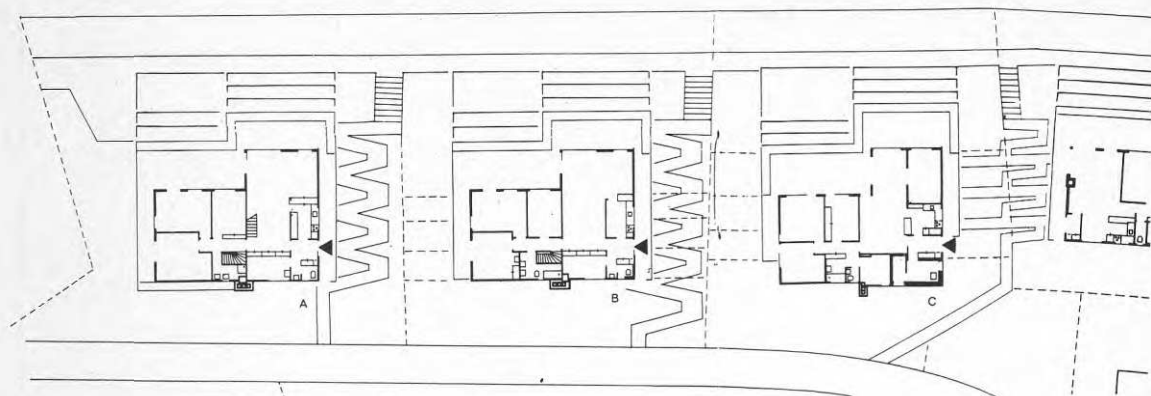
Förskjuts trapphusblocken i plan i förhållande till varandra kan uteplatserna ges skyddade lägen och lägenheterna få fönster över hörn. Insyn och avskuggning måste beaktas.

HUS B6

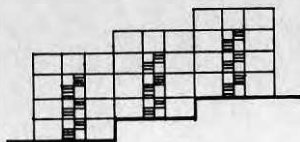

Planförskjutning inom trapphusenhet vid lägenhets-skiljande vägg.

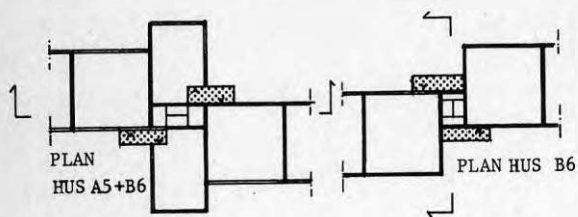

EXEMPEL HUS C6 SLUTTNINGSHUS
ZUG, SCHWEIZ
ARK. F STUCKY, R MEULI ②

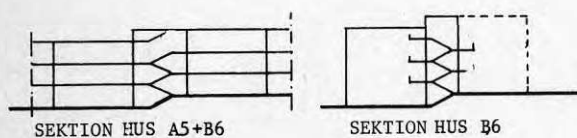
6 BYGGNAD; FORM

Vertikalt förskjutna trapphusenheter för terränganpassning.

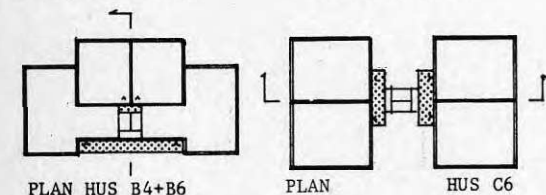

Kombinationer av hustyper genom halvplansförskjutningar vid trapphus möjliga mellan olika hustyper inom grupp 6 eller inom andra grupper. Vinkling av lägenheterna ger fönster över hörn och skyddade uteplatser. Avstigningsmöjligheter från hiss, insyn och avskuggning skall beaktas.

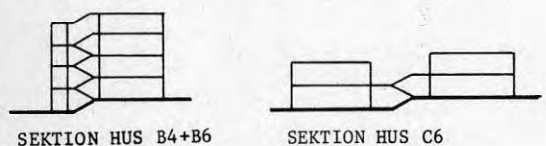
SEKTION HUS A5+B6

SEKTION HUS B6

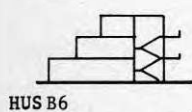
PLAN HUS B4+B6

PLAN HUS C6

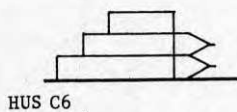

SEKTION HUS B4+B6

SEKTION HUS C6

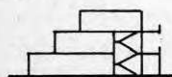
HUS B6

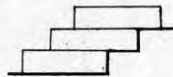
HUS C6

Terrassering genom horisontella planförskjutningar. Fristående terrasshus eller slutningshus.

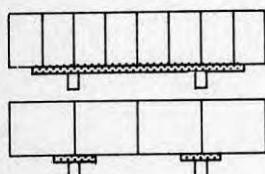
Kombinationer mellan olika hustyper inom grupp 6 eller inom andra grupper möjliga.

HUS A4+B6

HUS C6

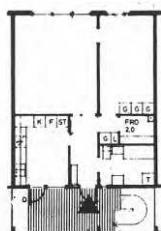

VÅN.3 HUS C3

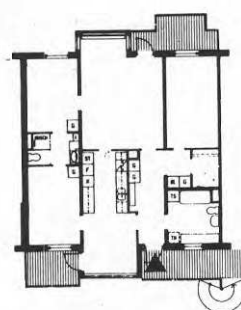
VÅN.1 OCH 2
HUS C6

Hus C6 kombinerat med hus C3.

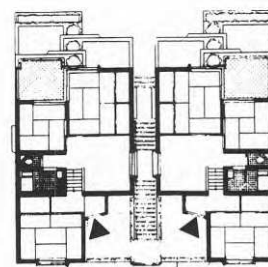
Vertikalt kombinerade hustyper med olika kommunikationsprinciper och därmed olika planeringsförutsättningar för lägenheterna.

EXEMPEL HUS C6, LGH B5
BRICKEBACKEN ÖREBRO
ARK. WHITE ARKITEKTER AB ⑦

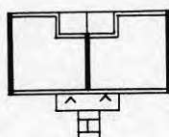
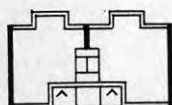
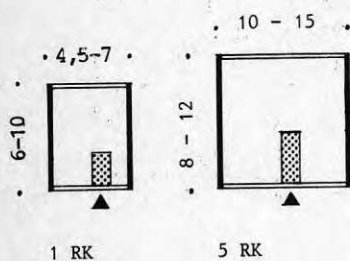
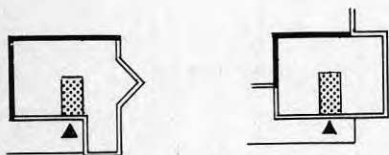
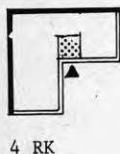
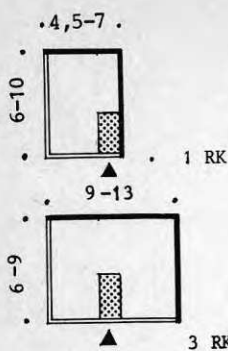

EXEMPEL HUS C6, LGH B5
LAMBOHOV LINKÖPING
ARK. HSB:S RIKSFÖRBUND ⑦

EXEMPEL HUS B6, LGH B5 VINKLAD LÄGENHET
MED INGÅNG FRÅN PRIVAT UTEPLATS
MITO JAPAN ARK. KAIKAKU ⑤

6 LÄGENHET

Etthörnslägenhet. Tvåsidigt belyst. Entré från fasad.
Rektangulär planform LGH B2

Gavellägenhet i slutningshus eller i lamellhus vid planförskjutningar och kopplingar av lägenheter vid trapphus.
Dagsljusbelyst entréutrymme.
I lägenheter om 2 RK och större blir den interna kommunikationen och den ej dagsljusbelysta ytan förhållandevis stor.
Lägenhetsstorlek 1-3 RK.

Etthörnslägenhet. Tvåsidigt belyst. Entré från fasad.
Vinklad planform LGH B2

Vinklad planform minskar lägenhetens mörka yta, och ger lägenheten bättre dagsljusförhållanden än rektangulär.
I slutningshus förläggs uteplatsen i vinkeln.
Lägenhetsstorlek 2-4 RK.

Rektangulär eller vinklad planform med veckad fasad ger utblickar och ljus från fler väderstreck och skyddad uteplats samt kan öka husets orienteringsmöjligheter.

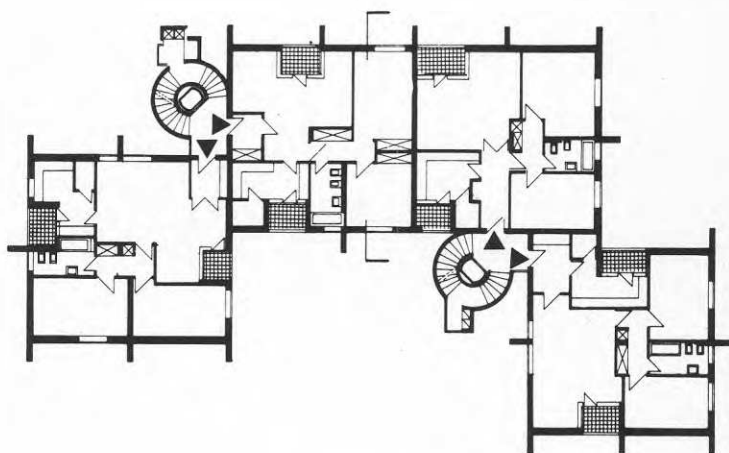
Dubbelsidig lägenhet. Entré från fasad.
Rektangulär planform LGH B5

Bostadsrum mot båda fasaderna.
Dagsljusbelyst entréutrymme. Ljust hygienrum är möjligt i lägenhetsdjup upp till c 10 m.
Uteplats mot valfri fasad, eventuellt i anslutning till trapphusplanet vid lägenhetsentrén.
Lägenhetsstorlek 1-5 RK.

Veckning av fasaden eller vinkling av planen ger ytterligare utblicksmöjligheter och skyddad uteplats.

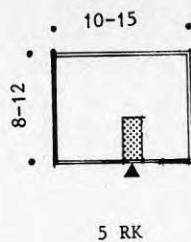
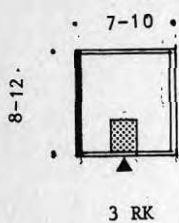

EXEMPEL HUS B6, LGH B6, 2 RK.
ÖSTRA SKOGSÅS HUDDINGE
ARK. SVENSKA BOSTÄDER ⑦

EXEMPEL HUS C6, LGH B6
TRE- OCH FYRSIDIGT BELYSTA LÄGENHETER
MED INDRAGNA BALKONGER.
MILANO ARK. GREGOTTI M.FL. ①

6 LÄGENHET

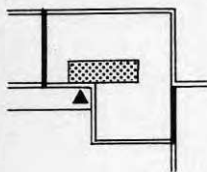

Tvåhörnslägenhet. Tresidigt belyst. Entré från fasad. LGH B6

Gavellägenhet med dagsljusbelyst entréutrymme.

Lägenhetsstorlek 3-5 RK.

Lägenheter mindre än 3 RK utnyttjar ej lägenhetstypens fördelar med avseende på planlösning och dagsljusbelysning.

Vinkling vid entrésidan minskar lägenhetens interna kommunikationsyta.

Genom fasadlivsförskjutning vid gavel förläggs entrén centralt i lägenheten som kan få dagsljus från ytterligare ett håll. Detta underlättar planlösningen, främst av större lägenheter.

FLERBOSTADSHUS GRUPPERNA 4-6

Några kommentarer

Hus grupp 4-6 är lamell- eller punkthus. Husstyperna kan även tillämpas som terrass- och sluttningshus.

Husen ger goda förutsättningar för mångsidigt sammanfatt lägenhetsfördelning, grupp 6 är bäst lämpad för större lägenheter.

Uppbyggnaden, som styrs av lägenheternas anknytning till vid trapphus koncentrerade gemensamma kommunikationsytor, underlättar anpassningen av trapphusenheter och hus till tomtutrymme och marknivåer och medger variation i formerna för trapphusenheternas sammanläggning. Även inom trapphusenheterna ges större frihet än i husen grupperna 1-3 att variera lägenhetsytornas anslutning till det gemensamma kommunikationsutrymmet och därmed större möjligheter till flersidigt belysta lägenheter, varierad husform och orientering.

Kommunikationsmönstret med begränsad utsträckning av de gemensamma horisontella kommunikationsytorna gör husen lämpliga för genomgående lägenheter. Det föreligger därför inte samma motiv att införa flerplanslägenheter här som i husen i grupperna 1-3.

Nackdelar, t ex genom att de från varandra avskilda trapphusen i grupperna 4-6 försvårar invändig kommunikation till gemensamma utrymmen, kan undvikas genom kombinationer i vertikal led inom samma byggnad av kommunikationsmönster enligt grupperna 1-3 och 4-6.

LITTERATUR

Siffra i cirkel anger källa till planexempel. Tidskriftskällor anges i figurtext.

Byggnader i Göteborg: en guide till 1900-talsarkitektur, 1979. (Chalmers tekniska högskola. Sektionen för arkitektur.) Göteborg. ⑥

Deilmann, Harald, Kirschenmann, Jörg C & Pfeiffer, Herbert, 1973, Wohnungsbau = the dwelling = l'habitat. (Dokumente der modernen Architektur.) Stuttgart. ⑫

Exhibition of finnish architecture: the Hague april 28 - may 19, 1975, 1973-74. (The museum of finnish architecture & the Netherlands congress centre.) Omslagstitel: Finnish architecture. Turin. ⑧

Flerfamiljshus med planlösningsfrihet, 1976. (Chalmers tekniska högskola. Elementforskningsgruppen. Byggnadsforskningen R26:1976.) Stockholm.

Förslag till bostadsnormer: etapp 1, lägenheter och hus, 1973. (Bostadsstyrelsens tekniska byrå.) Stockholm. ⑪

Låga flerfamiljshus: lägenheter med egen entré direkt från markplanet, exempel och kommentarer, 1979. (White arkitektkontor, bostadsgruppen.) (Forskningsstiftelsen för samhällsplanering, byggnadsplanering och projektering. Rapport: 6.79). Göteborg. ⑦

Mackay, David, 1977, Wohnungsbau im Wandel: von der Addition zur Integration. Stuttgart. ①

Peters, Paulhans & Rosner, Rolf, 1977, Einfamilienhäuser und Wohnungen in kleinen Siedlungen. München. ⑤

Preferred dwelling plans, 1978. (GLC. Department of architecture and civic design of the greater London council, housing branch.) London. ⑨

Schmertz, Mildred, 1981, Apartments, townhouses & condominiums. New York. ⑩

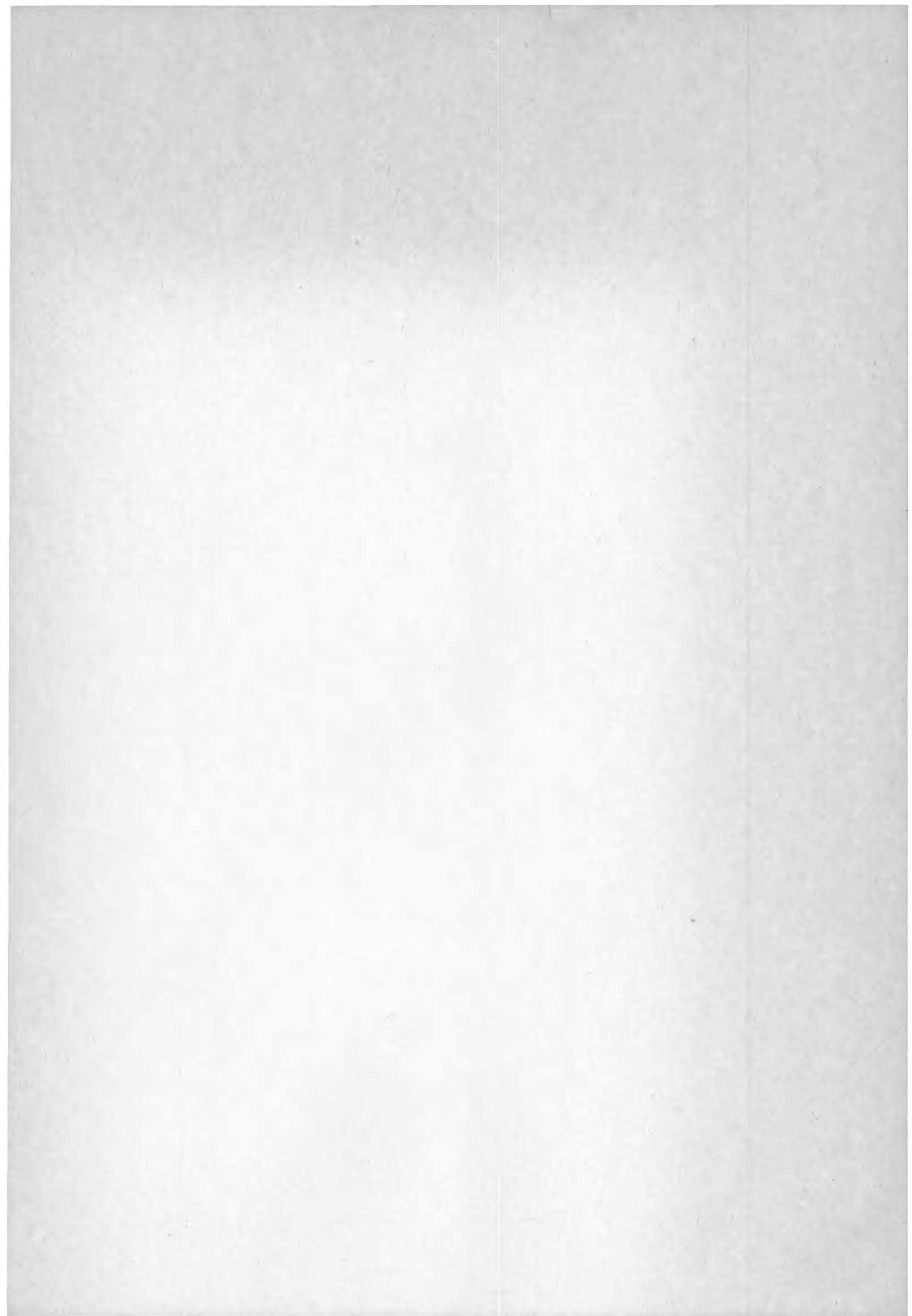
Schmitt, Karl Wilhelm, 1966, Mehrgeschossiger Wohnbau = multi-storey housing. Stuttgart. ②

Sherwood, Roger, 1978, Modern housing prototypes. Cambridge, Mass. ③

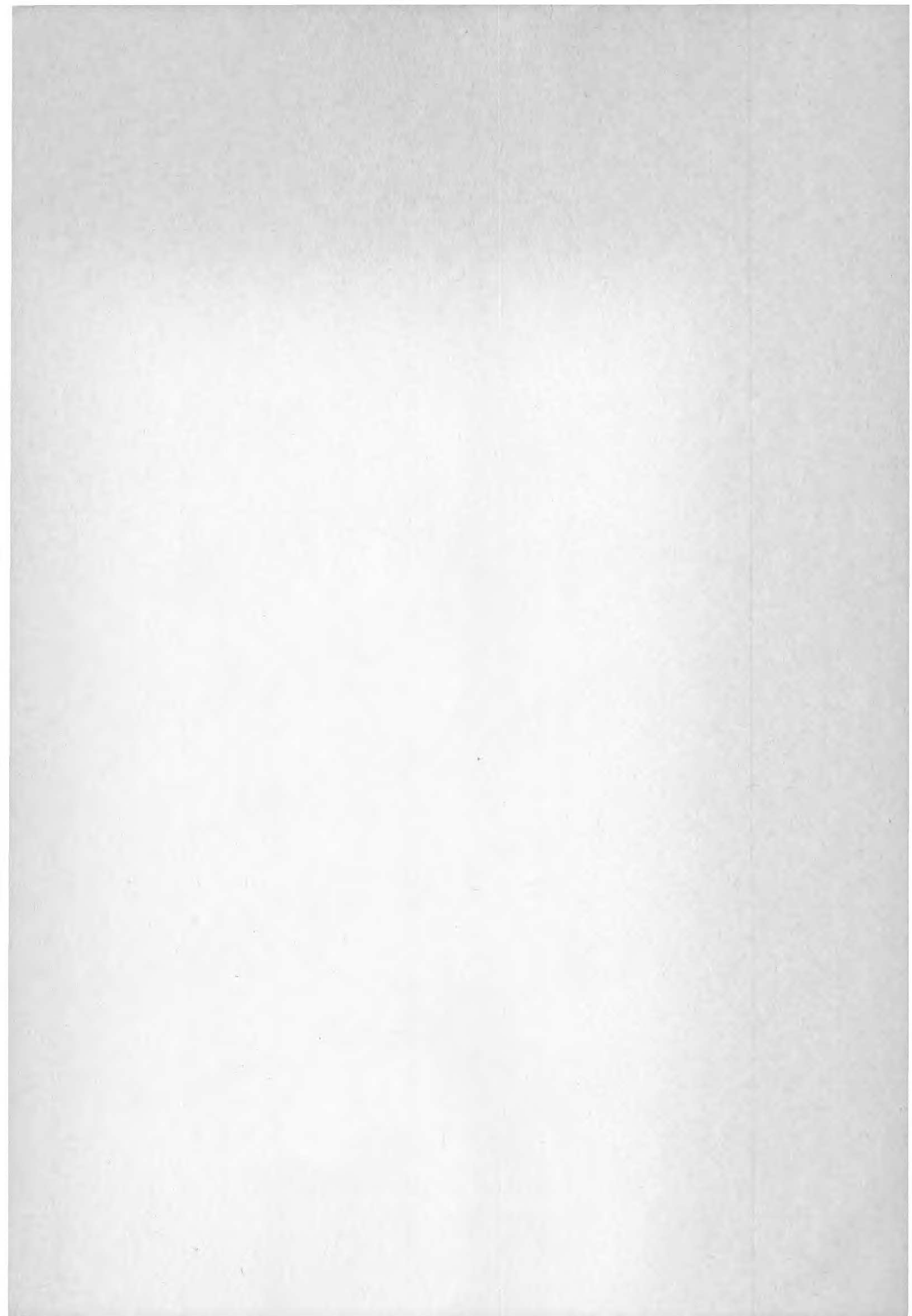
Svensk byggnorm, 1975. (Statens planverks författningssamling, PFS 1978:1) Stockholm.

Verdichtete Wohnformen: Appartement-, Reihen-, Gruppen-, Terrassen-, Wohnhochhäuser, 1974, Düsseldorf. ④

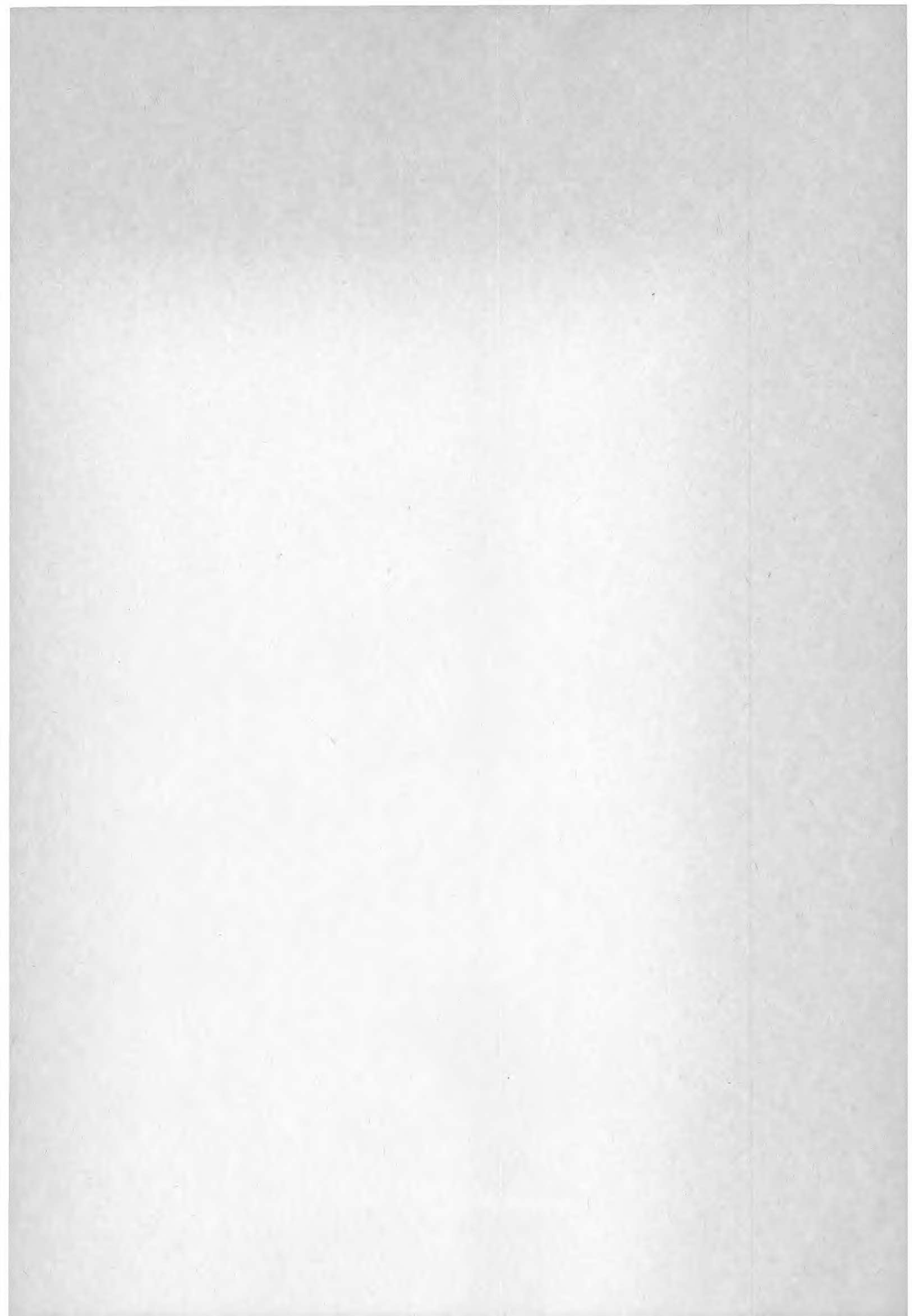

Denna rapport hänför sig till forskningsanslag
780214-8 från Statens råd för byggnadsforskning
till avd för formlära, sektionen för arkitektur,
CTH, Göteborg.

Art.nr: 6700608

**Abonnemangsgrupp:
Y. Byggnadsfunktion**

**Distribution:
Svensk Byggtjänst, Box 7853
103 99 Stockholm**

R108: 1982

ISBN 91-540-3794-8

Statens råd för byggnadsforskning, Stockholm

Cirkapris: 35 kr exkl moms